

SOCIETAS ET IVRISPRVDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

Medzinárodný International
internetový vedecký časopis Scientific Online Journal
zameraný na právne otázky for the Study of Legal Issues
v interdisciplinárnych súvislostiach in the Interdisciplinary Context

Vydáva Issued by
Právnická fakulta Faculty of Law
Trnavská univerzita v Trnave Trnava University in Trnava

Vychádza štvrt'ročne Issued Quarterly
2014, ročník II. 2014, Volume II.

ISSN 1339-5467

2014

4

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

Medzinárodný
internetový vedecký časopis
zameraný na právne otázky
v interdisciplinárnych súvislostiach

International
Scientific Online Journal
for the Study of Legal Issues
in the Interdisciplinary Context

Vydáva:
Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Slovenská republika

Issued by:
Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Slovak Republic

Vychádza štvrt'ročne
2014, ročník II.

Issued Quarterly
2014, Volume II.

URL časopisu:
<http://sei.iuridica.truni.sk>

Journal's URL:
<http://sei.iuridica.truni.sk>

Poštová adresa redakcie:
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika

Editorial Office Postal Address:
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovak Republic

E-mailová adresa redakcie:
sei.journal@gmail.com

Editorial Office E-mail Address:
sei.journal@gmail.com

Hlavný redaktor:
Ing. Jana Koprlová, PhD.

Editor in Chief:
Ing. Jana Koprlová, PhD.

Výkonný redaktor:
Ing. Jana Koprlová, PhD.

Executive Editor:
Ing. Jana Koprlová, PhD.

© Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Slovenská republika

© Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Slovak Republic

ISSN 1339-5467

Redakčná rada

Hlavný redaktor

Ing. Jana Koprlová, PhD.

 Trnavská univerzita v Trnave

Výkonný redaktor

Ing. Jana Koprlová, PhD.

 Trnavská univerzita v Trnave

Predseda redakčnej rady

Prof. JUDr. Helena Barancová, DrSc.

 Trnavská univerzita v Trnave

Zahraniční členovia redakčnej rady

Doc. Dr. Christian Alunaru

 Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" din Arad, Rumunsko

Prof. Ing. JUDr. Mgr. Alexander Bělohávek, dr. h.c.

 VŠB TU Ostrava, Česká republika

 WSM Warszawa, Poľsko

Prof. Dr. Maximilian Fuchs

 Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Nemecko

Prof. Dr. Sc. Tatjana Josipović

 Sveučilište u Zagrebu, Chorvátsko

Doc. Dr. Sc. Aleksandra Maganić

 Sveučilište u Zagrebu, Chorvátsko

Prof. Dr. Dušan Nikolić

 Univerzitet u Novom Sadu, Srbsko

Prof. Dr. Meliha Powlakić

 Univerzitet u Sarajevu, Bosna a Hercegovina

Prof. Dr. Dr. h. c. mult. Manfred Weiss

 Goethe-Universität Frankfurt am Main, Nemecko

Em. o. Univ.-Prof. DDr. h.c. Dr. Rudolf Welser

 Universität Wien, Rakúsko

Domáci členovia redakčnej rady

Dr. h. c. prof. JUDr. Peter Blaho, CSc.

✚ Trnavská univerzita v Trnave

Doc. JUDr. Juraj Jankuv, PhD.

✚ Trnavská univerzita v Trnave

Prof. JUDr. Soňa Košičiarová, PhD.

✚ Trnavská univerzita v Trnave

Prof. JUDr. Ján Lazar, DrSc.

✚ Trnavská univerzita v Trnave

Dr. h. c. prof. JUDr. Peter Mosný, CSc.

✚ Trnavská univerzita v Trnave

Prof. PhDr. Miroslava Szarková, CSc.

✚ Ekonomická univerzita v Bratislave

Prof. JUDr. Ivan Šimovček, CSc.

✚ Trnavská univerzita v Trnave

Prof. doc. JUDr. Marek Šmid, PhD.

✚ Trnavská univerzita v Trnave

Doc. JUDr. PhDr. Adriána Švecová, PhD.

✚ Trnavská univerzita v Trnave

Doc. JUDr. Miroslava Vráblová, PhD.

✚ Trnavská univerzita v Trnave

Jazykoví garanti

Ing. Jana Koprlová, PhD.

✚ slovenčina

✚ čeština

✚ angličtina

✚ nemčina

PhDr. Jozef Matúš

✚ francúzština

✚ ruština

JUDr. Peter Vyšný, PhD.

✚ španielčina

Mgr. et Mgr. Agnieszka Zogata Kusz, Ph.D.

 polština

JUDr. Lubica Masárová, PhD.

 srbčina

Lea Prijon, Ph.D., Assist. Prof.

 slovinčina

Yuko Kambara-Yamane, M.A., Ph.D.

 japončina

Mgr. Shapoor Sahidi

 perzština – daríjčina

Editorial Board

Editor in Chief

Ing. Jana Koprlová, PhD.

 Trnava University in Trnava, Slovakia

Executive Editor

Ing. Jana Koprlová, PhD.

 Trnava University in Trnava, Slovakia

Chairman of the Editorial Board

Prof. JUDr. Helena Barancová, DrSc.

 Trnava University in Trnava, Slovakia

Foreign Members of the Editorial Board

Assoc. Prof. Dr. Christian Alunaru

 "Vasile Goldiș" Western University of Arad, Romania

Prof. Ing. JUDr. Mgr. Alexander Bělohávek, dr. h.c.

 VŠB TU Ostrava, Czech Republic

 WSM Warszawa, Poland

Prof. Dr. Maximilian Fuchs

 Catholic University of Eichstätt-Ingolstadt, Germany

Prof. Dr. Sc. Tatjana Josipović

 University of Zagreb, Croatia

Assoc. Prof. Dr. Sc. Aleksandra Maganić

 University of Zagreb, Croatia

Prof. Dr. Dušan Nikolić

 University of Novi Sad, Serbia

Prof. Dr. Meliha Powlakić

 University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

Prof. Dr. Dr. h. c. mult. Manfred Weiss

 Goethe University Frankfurt am Main, Germany

Em. o. Univ.-Prof. DDr. h.c. Dr. Rudolf Welsler

 University of Vienna, Austria

Internal Members of the Editorial Board

Dr. h. c. Prof. JUDr. Peter Blaho, CSc.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Assoc. Prof. JUDr. Juraj Jankuv, PhD.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Prof. JUDr. Soňa Košičiarová, PhD.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Prof. JUDr. Ján Lazar, DrSc.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Dr. h. c. Prof. JUDr. Peter Mosný, CSc.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Prof. PhDr. Miroslava Szarková, CSc.

✚ University of Economics in Bratislava, Slovakia

Prof. JUDr. Ivan Šimovček, CSc.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Prof. Assoc. Prof. JUDr. Marek Šmid, PhD.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Assoc. Prof. JUDr. PhDr. Adriána Švecová, PhD.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Assoc. Prof. JUDr. Miroslava Vráblová, PhD.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Language Supervisors

Ing. Jana Koprlová, PhD.

✚ Slovak language

✚ Czech language

✚ English language

✚ German language

PhDr. Jozef Matúš

✚ French language

✚ Russian language

JUDr. Peter Vyšný, PhD.

✚ Spanish language

Mgr. et Mgr. Agnieszka Zogata Kusz, Ph.D.

 Polish language

JUDr. Ľubica Masárová, PhD.

 Serbian language

Lea Prijon, Ph.D., Assist. Prof.

 Slovenian language

Yuko Kambara-Yamane, M.A., Ph.D.

 Japanese language

Mgr. Shapoor Sahidi

 Persian language Dari

Obsah

Jana Koprlová
Editoriál k zimnej edícii
SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA 2014 11

ŠTÚDIE

Helena Barancová
Faktický pracovný pomer 19

Jacek Dworzecki
*Resocializačné ústavy a domovy pre maloleté osoby v Poľsku:
Organizácia a náplň ich činnosti* 32

Samanta Kowalska
*Protection of Book As Cultural Good and Medium of Data Storage:
Selected Legal Regulations* 65

Debabrata Chatterjee
*Regulations and Guidance Issued over the Past Several Years –
A Vital Aspect of Corporate Governance*..... 82

Branislav Zagoršek
Working Hours and Its Impact on Quality of Sleep and Motivation..... 98

Soňa Harasimová
Řízení image města 111

Jana Koprlová
*Applying the Skip Navigation Links in the Context
of the Websites' Accessibility of Central Public
Administration Bodies in the Bratislava Region* 125

RECENZIE

Miriám Laclavíková – Štefan Siskovič
*Hubenák, Ladislav: Lexikón právnych dejín Slovenska
[Lexicon of the Slovak Law History]. Bratislava:
Wolters Kluwer, 2014. 348 p. ISBN 978-80-8168-103-5* 146

INFORMÁCIE

Helena Barancová

*Information on the European Legal Studies Program
and the ERASMUS+ Mobility Program at the Faculty of Law
of the Trnava University in Trnava, Slovakia.....*149

Adriana Švecová

*Informácia o FORUM IURIS EUROPÆUM –
vedeckom časopise pre právnu vedu *156

*Informácie pre autorov.....*159

*Etický kódex.....*171

Contents

Jana Koprlová
*Editorial for Winter Edition
of the SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA 2014*..... 15

STUDIES

Helena Barancová
Factual Employment 19

Jacek Dworzecki
*Youth Detention Centers and Shelter Homes in Poland:
Organization and Functioning* 32

Samanta Kowalska
*Protection of Book As Cultural Good and Medium of Data Storage:
Selected Legal Regulations* 65

Debabrata Chatterjee
*Regulations and Guidance Issued over the Past Several Years –
A Vital Aspect of Corporate Governance*..... 82

Branislav Zagoršek
Working Hours and Its Impact on Quality of Sleep and Motivation..... 98

Soňa Harasimová
Town's Image Management 111

Jana Koprlová
*Applying the Skip Navigation Links in the Context
of the Websites' Accessibility of Central Public
Administration Bodies in the Bratislava Region* 125

REVIEWS

Miriám Laclavíková – Štefan Siskovič
*Hubenák, Ladislav: Lexikón právnych dejín Slovenska
[Lexicon of the Slovak Law History]. Bratislava:
Wolters Kluwer, 2014. 348 p. ISBN 978-80-8168-103-5* 146

INFORMATION

Helena Barancová

*Information on the European Legal Studies Program
and the ERASMUS+ Mobility Program at the Faculty of Law
of the Trnava University in Trnava, Slovakia.....*149

Adriana Švecová

*Information on FORUM IURIS EUROPÆUM –
Scientific Journal for Legal Science *156

*Information for Authors *165

*Code of Ethics.....*175

Editoriál k zimnej edícii **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA 2014**

Ctení čitatelia, vážení priatelia,

dovoľte, aby som Vám predstavila štvrté číslo druhého ročníka **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**, medzinárodného internetového vedeckého časopisu zameraného na právne otázky v interdisciplinárnych súvislostiach.

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** vychádza pod záštitou Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave a tematicky sa zameriava na spoločensky významné prierezové súvislosti otázok verejného a súkromného práva na národnej, nadnárodnej, ako aj medzinárodnej úrovni, zastúpeného predovšetkým odvetviami dejiny práva, teória práva, rímske právo, cirkevné právo, ústavné právo, ľudské práva a základné slobody, medzinárodné právo, európske právo, občianske právo, hospodárske právo a obchodné právo, pracovné právo, právo sociálneho zabezpečenia, správne právo, právo životného prostredia, finančné právo, právo duševného vlastníctva, trestné právo a kriminológia, prelínajúce sa s ťažiskovými oblasťami spoločensko-vedných disciplín v najširšom zmysle, ku ktorým patria najmä medzinárodné vzťahy, verejná politika, verejná správa, psychológia, sociológia, demografia, manažment a marketing, medzinárodné ekonomické vzťahy, svetová ekonomika, nadnárodné ekonomiky a národné ekonomiky.

Časopis vychádza v elektronickej on-line podobe pravidelne štyrikrát ročne, a to v termínoch 31. marec, 30. jún, 30. september a 31. december, pričom ponúka priestor pre publikáciu príspevkov v podobe samostatných vedeckých štúdií, ako aj cyklov vedeckých štúdií, esejí zamýšľajúcich sa nad aktuálnou spoločenskou témou alebo dianím, recenzií publikácií vzťahujúcich sa na hlavné zameranie časopisu, a taktiež informácií, ako aj správ súvisiacich so základným poslaním časopisu. Na záver každého uceleného ročníka vydáva redakcia časopisu v elektronickej on-line podobe v anglickom jazyku zborník abstraktov **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA: ABSTRACT PROCEEDINGS**, sprehľadňujúci všetky individuálne príspevky uverejnené v časopise **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** v danom ročníku.

Časopis prijíma a publikuje výhradne iba pôvodné, doposiaľ nepublikované príspevky v slovenskom jazyku, českom jazyku, anglickom jazyku, nemeckom jazyku, ruskom jazyku, francúzskom jazyku, španielskom jazyku, poľskom jazyku, srbskom jazyku, slovinskom jazyku, japonskom

jazyku, perzskom jazyku darjčina a po vzájomnej dohode podľa aktuálnych možností redakcie aj v iných svetových jazykoch.

Webová stránka časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** ponúka čitateľskej verejnosti informácie v bežnom grafickom rozhraní, a súběžne aj v grafickom rozhraní Blind Friendly pre zrakovo hendikepovaných čitateľov paralelne v slovenskom, anglickom a nemeckom jazyku. V uvedených jazykoch zabezpečuje redakcia časopisu aj spätnú komunikáciu prostredníctvom svojej osobitnej e-mailovej adresy. Zároveň webová stránka časopisu ponúka čitateľom vďaka uplatneniu dynamického responzívneho webdizajnu možnosť prístúpenia a prehliadania z akéhokoľvek zariadenia umožňujúceho prenos informácií prostredníctvom globálnej siete internet.

Aktuálne, štvrté číslo druhého ročníka časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** ponúka celkovo sedem samostatných vedeckých štúdií, jednu recenziu významnej vedeckej publikácie, ako aj dve zaujímavé informácie v troch rôznych jazykoch – v angličtine, češtine a slovenčine. V rámci rubriky „Štúdie“ v poradí prvá štúdia predstavuje čitateľom veľmi dôkladne, systematicky a podrobne problematiku faktického pracovného pomeru ako imanentnej súčasť slovenského pracovného práva. Nasledujúca štúdia analyzuje kľúčové otázky problematiky resocializačných ústavov a domovov pre maloleté osoby v Poľsku, s ťažiskom analýzy kladeným na organizáciu a náplň ich činnosti. Tretia štúdia precízne analyzuje a na konkrétnych príkladoch vysvetľuje principiálne otázky právnej ochrany knihy ako kultúrneho statku a média na ukladanie dát z pohľadu vybraných právnych predpisov v rámci poľskej legislatívy. V poradí ďalšia štúdia sa venuje podrobnému objasneniu a hĺbkovej analýze otázky uplatňovania modelov Corporate Governance, najmä v súvislosti s možnosťou konvergenie a adaptácie anglo-amerického modelu Corporate Governance v ekonomickom prostredí súčasnej Číny. Piata štúdia podrobne analyzuje, sprehľadňuje a vysvetľuje závery, ktoré priniesol najnovší slovenský prieskum zameraný na problematiku pracovnej doby a jej vplyvu na kvalitu spánku a motiváciu. Nasledujúci vedecký príspevok ponúka čitateľom objasnenie výskumných cieľov, kľúčových otázok a záverov aktuálneho prieskumu v oblasti riadenia imidžu mesta uskuotočneného vo vybraných mestách a regióne Českej republiky. V poradí posledná štúdia dôkladne analyzuje a hĺbkovo hodnotí prístupnosť webových stránok ústredných verejno-správnych orgánov v Bratislavskom samosprávnom kraji z hľadiska uplatňovania mechanizmu preskakovania navigácie (tzv. Skip Navigation Mechanism). Nasledujúca rubrika „Re-

cenzie“ ponúka čitateľom recenziu nového jedinečného vedeckého die-
la – Lexikónu právnych dejín Slovenska, a záverečná rubrika „Informácie“
prináša informáciu o možnostiach štúdia anglofónneho študijného prog-
ramu „European Legal Studies“, ako aj mobilitného programu ERASMUS+
na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave, a súčasne tiež in-
formáciu o Forum iuris europaeum – vedeckom časopise pre právnu ve-
du vydávanom na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave.

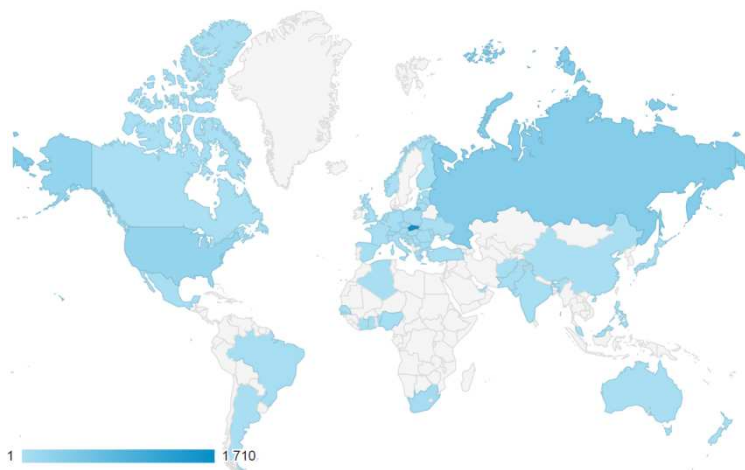
V súvislosti s vydaním štvrtého čísla druhého ročníka časopisu **SO-
CIETAS ET IURISPRUDENTIA** by sme veľmi radi informovali všetkých je-
ho čitateľov, prispievateľov aj priaznivcov, že časopis bol úspešne zare-
gistrovaný v medzinárodnej databáze IndexCopernicus International
a požiadal o registráciu v ďalších medzinárodných databázach. Súčasne
by sme veľmi radi informovali aj o tom, že do okamihu vydania nového
čísla časopisu zaznamenali jeho webové stránky celkom 54 krajín náv-
štev (v abecednom poradí):

1. Afganistan	19. Hongkong	37. Pakistan
2. Alžírsko	20. Chorvátsko	38. Pobrežie slonoviny
3. Argentína	21. India	39. Poľsko
4. Austrália	22. Japonsko	40. Rakúsko
5. Belgicko	23. Južná Afrika	41. Rumunsko
6. Benin	24. Kanada	42. Rusko
7. Bosna a Hercegovina	25. Kosovo	43. Senegal
8. Brazília	26. Litva	44. Slovensko
9. Bulharsko	27. Lotyšsko	45. Slovinsko
10. Česká republika	28. Maďarsko	46. Spojené arabské emiráty
11. Čína	29. Malajzia	47. Spojené kráľovstvo
12. Estónsko	30. Malta	48. Spojené štáty americké
13. Filipíny	31. Mexiko	49. Srbsko
14. Fínsko	32. Moldavsko	50. Španielsko
15. Francúzsko	33. Nemecko	51. Švajčiarsko
16. Ghana	34. Nigéria	52. Taliansko
17. Grécko	35. Nórsko	53. Turecko
18. Holandsko	36. Nový Zéland	54. Ukrajina

Pri príležitosti vydania štvrtého čísla druhého ročníka časopisu by
som sa veľmi rada úprimne poďakovala všetkým prispievateľom, ktorí
doň aktívne prispeli a podelili sa tak s čitateľmi o svoje vedomosti, skú-
senosti či nevšedné pohľady na problematiku právnych otázok v ich
rozmanitých interdisciplinárnych súvislostiach, a rovnako tiež vedeniu
Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, všetkým priateľom, ko-

legom, zamestnancom Právnickej fakulty i rektorátu Trnavskej univerzity v Trnave za ich podporu a podnetné rady, a napokon tiež členom redakčnej rady časopisu.

Obrázok 1 Teritoriálny prehľad krajín návštev webových stránok časopisu SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA do okamihu vydania štvrtého čísla druhého ročníka

Prameň: Nástroje Google Analytics uplatnené na webových stránkach časopisu SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA. Dostupné na internete: <http://www.google.com/analytics/>.
© Google Analytics.

Verím, že časopis SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA poskytne podnetnú a inšpiratívnu platformu pre komunikáciu na úrovni odbornej aj občianskej verejnosti, a rovnako aj pre vedecké a celospoločensky prínosné riešenia aktuálnych právnych otázok v kontexte ich najširších interdisciplinárnych spoločenských súvislostí, a to nielen na národnej, ale aj na regionálnej a medzinárodnej úrovni.

V mene celej redakčnej rady a redakcie časopisu SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

s úctou,

Jana Koprlová,

hlavný redaktor

Trnava 31. december 2014

Editorial for Winter Edition of the SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA 2014

Dear readers and friends,

let me introduce the fourth issue of the second volume of **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**, an international scientific online journal for the study of legal issues in the interdisciplinary context.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** is issued under the auspices of the Faculty of Law of the Trnava University in Trnava, Slovakia, and it thematically focuses on social relevant interdisciplinary relations on the issues of public law and private law at the national, transnational and international levels, represented first of all by following branches of law – legal history, theory of law, roman law, canon law, constitutional law, human rights & fundamental freedoms, international law, European law, civil law, economic law & trade law, labour law, social security law, administrative law, environmental law, financial law, intellectual property law, criminal law and criminology, connected to the key areas of social science disciplines in the broadest understanding, those represent above all international relations, public policy, public administration, psychology, sociology, demography, management and marketing, international economic relations, world economy, transnational economies and national economies.

The journal is issued in an electronic on-line version four times a year, regularly on March 31st, June 30th, September 30th and December 31st, and it offers a platform for publication of contributions in the form of separate papers and scientific studies as well as scientific studies in cycles, essays on current social topics or events, reviews on publications related to the main orientation of the journal and also information or reports connected with the inherent mission of the journal. At the end of every entire volume the journal's editorial office releases in electronic on-line version in the English language prepared abstract proceedings **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA: ABSTRACT PROCEEDINGS** summarizing the all individual contributions published in the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** in the corresponding volume.

The journal accepts and publishes exclusively only original, hitherto unpublished contributions in the Slovak language, Czech language, English language, German language, Russian language, French language, Spanish language, Polish language, Serbian language, Slovenian language,

Japanese language, Persian language Dari and by mutual agreement in relation to current possibilities of the editorial office also in other world languages.

The website of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** offers the reading public information in the common graphical user interface as well as in the blind-friendly interface designed for visually handicapped readers, both parallel in the Slovak, English as well as German languages. In all those languages the journal's editorial office provides also feedback communication through its own e-mail address. At the same time the website of the journal offers readers due to the use of dynamic responsive web design accession and browsing by using any equipment that allows transmission of information via the global Internet network.

The current, fourth issue of the second volume of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** offers a total of seven separate scientific studies, one review of notable scientific publication as well as two pieces of interesting information in three different languages – in the English, Czech and Slovak languages. Within the section “Studies” the first study offers readers very carefully, systematically, and in detail the questions of the factual employment as an immanent part of the Slovak labour law. The following study analyzes the key issues of the youth detention centers and shelter homes in Poland, with the core of the analysis laid on their organization and functioning. The third study accurately analyzes and on basis of individual cases explains the fundamental questions of legal protection of book as the cultural good and medium of data storage from the view of the selected legal regulations under the Polish law. The following study concentrates on detailed clarification and in-depth analysis of the application of the Corporate Governance models, especially in connection with the possibility of the convergence and adaptation of the Anglo-American model of Corporate Governance in China's current economic environment. The fifth study analyzes in detail, streamlines and clarifies the conclusions which brought the latest Slovak survey on the issue of working hours and its impact on quality of sleep and motivation. The following scientific paper offers readers clarifying the questions of research objectives, key issues and conclusions of the current research in the area of the town's image management conducted in selected towns and one region in the Czech Republic. The last study very precisely analyzes and deeply evaluates the websites' accessibility of the central public administration bodies in the Bratislava region from the view of applying the skip navigation mechanism. The following section “Review” offers

readers a review of a new unique scientific work – Lexicon of the Slovak Law History, and the final section “Information” provides information on studying the English study program “European Legal Studies” as well as the mobility ERASMUS+ program at the Faculty of Law of the Trnava University in Trnava, Slovakia, and also the information on Forum Iuris Europaeum – the scientific journal for legal science issued by the Faculty of Law of the Trnava University in Trnava.

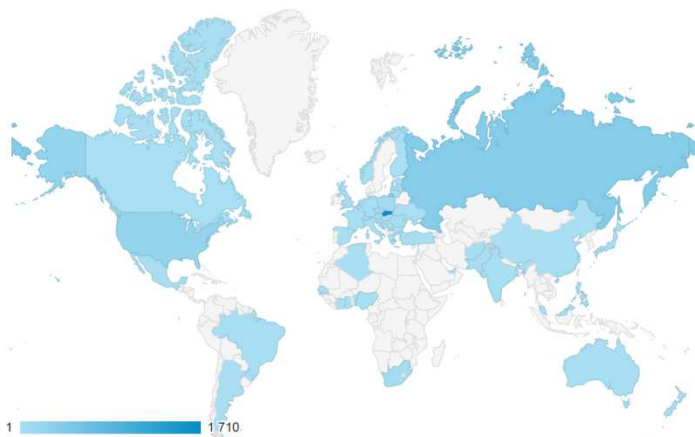
In relation to the release of the fourth number of the second issue of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** we are pleased to inform all its readers, contributors as well as fans that the journal has been successfully registered in the international database IndexCopernicus International and applied for registration in other international databases. At the same time we would like to inform that till the date of the new issue, the journal’s websites had recorded a total of 54 countries of visits (in alphabetical order):

1. Afghanistan	19. Germany	37. Pakistan
2. Algeria	20. Ghana	38. Philippines
3. Argentina	21. Greece	39. Poland
4. Australia	22. Hong Kong	40. Romania
5. Austria	23. Hungary	41. Russia
6. Belgium	24. India	42. Senegal
7. Benin	25. Italy	43. Serbia
8. Bosnia and Herzegovina	26. Japan	44. Slovakia
9. Brazil	27. Kosovo	45. Slovenia
10. Bulgaria	28. Latvia	46. South Africa
11. Canada	29. Lithuania	47. Spain
12. China	30. Malaysia	48. Switzerland
13. Côte d’Ivoire	31. Malta	49. The Netherlands
14. Croatia	32. Mexico	50. Turkey
15. Czech Republic	33. Moldova	51. Ukraine
16. Estonia	34. New Zealand	52. United Arab Emirates
17. Finland	35. Nigeria	53. United Kingdom
18. France	36. Norway	54. United States of America

On the occasion of launching the fourth issue of the second volume of the journal I would be delighted to sincerely thank all contributors who contribute actively in it and share with the readers their knowledge, experience or extraordinary views on legal issues in their broadest social context as well as the top management of the Faculty of Law of the Trnava University in Trnava, all friends, colleagues, employees of the

Faculty of Law as well as rector's administration at the Trnava University in Trnava for their support and suggestive advices and, finally, also members of journal's editorial board.

Figure 1 Territorial View of Visitors' Countries in Relation to the Websites of the Journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA before Issuing the Fourth Number of the Second Volume

Source: Tools of Google Analytics in Relation to Websites of the Journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA. Available at: <http://www.google.com/analytics/>. © Google Analytics.

I believe that the journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA will provide a stimulating and inspirational platform for communication both on the professional level and the level of the civic society, as well as for scientific and society-wide beneficial solutions to current legal issues in context of their broadest interdisciplinary social relations, in like manner at national, regional and international levels.

On behalf of the entire editorial board and editorial office of the journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

Yours faithfully,

Jana Koprlová,

editor in chief

Trnava, Slovakia, December 31st, 2014

Faktický pracovný pomer¹

Factual Employment

Helena Barancová

Abstract: *The presented study focuses on the current issues of the factual employment. Its author specifically concentrates on the following key areas: legal definition of the factual employment; invalidity of the employment contract; foreign legal regulations related to the issues of the factual employment, with a special attention laid on the German-speaking legal environment; legal consequences of working under invalid employment contract; settlement of legal claims by the so-called factual employment as well as termination of the factual employment.*

Key Words: *Employment; Factual Employment; Employment Contract; Invalidity of Legal Acts; Relative Nullity of Legal Acts; Invalidity of Employment Contract; Fault of the Employee; Method of Terminating Factual Employment; Damages; Labour Responsibility; Protective Function of Labour Law; Germany; Austria; the Slovak Republic.*

Abstrakt: *Predložená štúdia sa zameriava na aktuálnu problematiku faktického pracovného pomeru. Autorka sa vo svojom výklade osobitne sústreďuje na nasledujúce kľúčové oblasti: pojem faktický pracovný pomer; neplatnosť pracovnej zmluvy; zahraničné úpravy faktického pracovného pomeru; právne následky výkonu práce na základe neplatnej pracovnej zmluvy; vyporiadanie právnych nárokov pri tzv. faktickom pracovnom pomere; ako aj ukončenie faktického pracovného pomeru.*

Kľúčové slová: *Pracovný pomer; faktický pracovný pomer; pracovná zmluva; neplatnosť právnych úkonov; relatívna neplatnosť právnych úkonov; neplatnosť pracovnej zmluvy; zavinenie zamestnanca; spôsob ukončenia faktického pracovného pomeru; náhrada škody; pracovnoprávna zodpovednosť; ochranná funkcia pracovného práva; Nemecko; Rakúsko; Slovenská republika.*

---

¹ Štúdia bola pripravená v rámci riešenia výskumnej úlohy financovanej Agentúrou na podporu výskumu a vývoja APVV-0068-11 s názvom „Dôstojnosť človeka a základné ľudské práva a slobody v pracovnom práve“, zodpovedný riešiteľ: prof. JUDr. Helena Barancová, DrSc.

Pojem faktický pracovný pomer

Faktický pracovný pomer vzniká v dôsledku takých väd pracovnej zmluvy, ktoré spôsobujú jej neplatnosť. Slovenská staršia právnická literatúra, ako aj zahraničná literatúra zaoberajúca sa dôsledkami neplatnej pracovnej zmluvy nazvala týmto spôsobom vzniknutý vzťah za tzv. faktický pracovný pomer. Faktický pracovný pomer nevzniká právnym úkonom platnej pracovnej zmluvy, ale ako dôsledok neplatnej pracovnej zmluvy. Tým, že faktický pracovný pomer vzniká pri výkone závislej práce, výkon ktorej už nastal, aj keď na základe neplatnej pracovnej zmluvy, je právne korektné, že zákonodarca upravuje aj právne následky takto vzniknutej právnej situácie.

V tejto súvislosti je namieste otázka, prečo sa tento právny vzťah nazýva tzv. faktický pracovný pomer. Podľa svojej právnej povahy faktický pracovný pomer nie je pracovným pomerom v zmysle Zákonníka práce, preto ho nemožno nazvať pracovným pomerom. Môže sa zdať, že v pracovnom práve je zriedkakedy pracovná zmluva neplatná, neplatnosť ktorej by vytvorila nutnosť riešenia z toho vyplývajúcich právnych následkov, ktoré nie sú z hľadiska obsahu ani formy totožné s právnymi následkami platného pracovného pomeru. Mylný je úsudok, že takýchto prípadov v praxi je málo, s argumentáciou, že pracovná zmluva nemusí byť pod sankciou neplatnosti uzavretá v písomnej forme, takže ak v praxi chýba písomná pracovná zmluva, aj ústne uzavretá pracovná zmluva, alebo aj konkludentne uzavretá pracovná zmluva zakladá pracovný pomer. Týmto spôsobom je šťastí orientovaná aj prevažujúca časť súdnej praxe.

Neplatnosť pracovnej zmluvy

O situáciu neplatnej pracovnej zmluvy, a tým aj o faktický pracovný pomer ide aj vtedy, keď písomná pracovná zmluva celkom chýba, ale aj v prípade, keď písomne uzatvorená pracovná zmluva je v rozpore so zákonom alebo je v rozpore s dobrými mravmi (napr. pracovná zmluva, v ktorej by sa zamestnankyňa zaviazala, že počas trvania pracovného pomeru neotehotnie).

Faktický pracovný pomer ako právny vzťah založený na základe neplatného právneho úkonu – pracovnej zmluvy nie je exaktným právnym označením. Samotné označenie „faktický pracovný pomer“ nie je celkom korektné, pretože platný pracovný pomer nevznikol, a v skutočnosti ide o faktický výkon závislej práce bez platnej pracovnej zmluvy. Aj keď

platný pracovný pomer na základe neplatnej pracovnej zmluvy nevznikol, Zákonník práce priznáva práci už vykonanej zamestnancom bez platnej pracovnej zmluvy v neplatnom pracovnom pomere určité právne účinky a následky. Niekedy sa tieto účinky a následky veľmi približujú platnému pracovnému pomeru, ak stav faktického pracovného pomeru nespôsobil zamestnanec.²

Na dôležitosť úpravy následkov faktického pracovného pomeru treba upozorniť najmä v súčasnosti pri platnosti subsidiárnej pôsobnosti Občianskeho zákonníka vo vzťahu k Zákonníku práce. Ak vychádzame z premisy, že právnym následkom vzniku faktického pracovného pomeru je neplatná pracovná zmluva, neplatnosť právnych úkonov v pracovnom práve v podstatne širšej miere aj pre oblasť pracovného práva reguluje Občiansky zákonník. Odhliadnuc od špecifickej pracovnoprávnej úpravy neplatnosti právnych úkonov v pracovnom práve, premietnutej do § 17 Zákonníka práce, každý právny úkon (teda aj pracovná zmluva), ktorý je v rozpore so zákonom, zákon obchádza alebo sa prieči dobrým mravom je neplatným právnym úkonom. Z úpravy Občianskeho zákonníka, ale aj Zákonníka práce vyplýva, že ide o absolútnu neplatnosť právnych úkonov, t.j. že pracovná zmluva je neplatná ex tunc, od samého počiatku.

Ak vychádzame zo základnej charakteristiky pojmu faktický pracovný pomer ako faktického vzťahu výkonu práce vzniknutého na základe neplatnej pracovnej zmluvy, právny stav de lege lata v Zákonníku práce upravuje len právne následky bezdôvodného obohatenia vzniknutého na základe neplatného právneho úkonu podľa § 222 Zákonníka práce, pričom ustanovenie § 17 bráni tomu, aby následky neplatného právneho úkonu boli na ujmu zamestnancovi, ak si túto neplatnosť nespôsobil sám. Z vyššie uvedeného vyplýva, že aktuálna pracovnoprávna úprava Zákonníka práce, v nadväznosti na § 34 a nasl. Občianskeho zákonníka, upravujú tieto dva základné aspekty problému faktického pracovného pomeru, odzrkadľuje až situáciu, keď sa na základe neplatného právneho úkonu pracovnej zmluvy práca na strane zamestnanca už vykonala, čím vzniklo na strane zamestnávateľa bezdôvodné obohatenie. Aj pred začatím výkonu práce na základe neplatnej pracovnej zmluvy tiež ide o faktický pracovný pomer, aj keď k bezdôvodnému obohateniu na strane zamestnávateľa, vzniknutému výkonom práce zamestnanca, ešte nedošlo. Zákonník práce výslovne nereguluje situáciu, keď bola uzatvorená neplatná pracovná zmluva, napríklad s určitým časovým predstihom, ale zamest-

---

² Zákón č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.

nanec ešte nezačal vykonávať prácu, čím na strane zamestnávateľa ešte nevzniklo bezdôvodné obohatenie v podobe už vykonanej práce zo strany zamestnanca. Takto vzniknutú právnu situáciu by mal zamestnávateľ riešiť tak, že nezačne zamestnancovi pridelať prácu, aj keď z takejto situácie vzniknú zodpovednostné právne následky.

Ak vychádzame z faktu podstatne širšej použiteľnosti Občianskeho zákonníka vo veci právnych úkonov a ich neplatnosti aj pre oblasť pracovného práva, domnievame sa, že problému faktického pracovného pomeru treba venovať podstatne väčšiu pozornosť, vrátane jeho konkrétneho vyjadrenia priamo v normatívnom texte Zákonníka práce. Existujúci právny stav, najmä v nadväznosti na dôvody neplatnosti zakotvené v Občianskom zákonníku pre oblasť pracovného práva, veľmi nevyhovuje, pretože zakladá právne následky neplatnosti právneho úkonu, t.j. aj pracovných zmlúv, i pri menších vadách právnych úkonov, napríklad rozpor so zákonom v časti presahujúcej nevyhnutné obsahové náležitosti pracovnej zmluvy. Aj keď máme na zreteli fakt, že právne dôsledky z neplatných právnych úkonov, vrátane neplatnej pracovnej zmluvy, výrazným spôsobom modifikuje § 17 Zákonníka práce, podľa ktorého nesmú byť právne následky neplatnosti právneho úkonu na ujmu zamestnanca, ak si túto neplatnosť nespôsobil sám, aj tak sa nám javí, že pri uplatňovaní občianskoprávneho modelu neplatnosti právnych úkonov pre oblasť pracovného práva v súčasnosti chýba osobitná úprava relatívnej neplatnosti právnych úkonov tak, ako ju taxatívnym spôsobom zakotvuje v § 40a Občiansky zákonník.

Zahraničné úpravy faktického pracovného pomeru

Už v staršej nemeckej literatúre sa vznik faktického pracovného vzťahu spájal s historicky známou začleňovacou teóriou pracovného pomeru, ktorá kládla dôraz na faktický pracovný výkon zamestnanca, aj keď chýbala pracovná zmluva. Až do uzatvorenia platnej pracovnej zmluvy takému zamestnancovi prislúchali len nároky spojené bezprostredne s výkonom práce (mzda a dovolenka).³

Zahraničná literatúra zdôrazňuje, že nie vždy dochádza k neplatnosti pracovnej zmluvy.

---

³ LÖSCHNIGG, G. a W. SCHWARZ. *Arbeitsrecht*. 11. neu bearb. Aufl. Wien: ÖGB-Verlag, 2011, s. 254-255. ISBN 978-3-7035-1393-0.

Ak bola neplatnosť pracovnej zmluvy zistená ešte pred začiatkom výkonu práce zamestnanca, pracovná zmluva je neplatná *ex tunc*. Na základe takej právnej situácie netreba zákonom riešiť právne následky vyplývajúce z výkonu práce zamestnanca, okrem zodpovednostných následkov za prípadnú škodu, ktorá vznikla niektorému z účastníkov pracovného pomeru. Zmluvnej strane – zamestnancovi nevzniká povinnosť vykonávať prácu a zamestnávateľovi nevznikne povinnosť platiť za vykonanú prácu. To platí však len v prípade, že niektorá zo zmluvných strán si uvedomí neplatnosť uzavretej pracovnej zmluvy. Ak to zistí samotný zamestnávateľ, nemal by začať zamestnancovi pridelať prácu, z čoho však zamestnancovi môže vzniknúť škoda. Vo vyššie uvedenej súvislosti sa vychádza zo zásady, že na základe neplatného právneho úkonu – neplatnej pracovnej zmluvy nie je potrebné plniť. A len pre prípad, že už bolo plnenie uskutočnené na základe neplatnej pracovnej zmluvy (výkon práce), považuje sa toto plnenie za bezdôvodné obohatenie, ktoré je treba vrátiť a vrátenie ktorého sa podľa právneho stavu *de lege lata* posudzuje pod prizmou ochrany zamestnanca tak, že neplatnosť právneho úkonu nemôže byť zamestnancovi na ujmu, ak si túto neplatnosť nespôsobil sám.⁴

Ide o právne situácie, keď medzi účastníkmi nebola vôbec uzatvorená pracovná zmluva, alebo pracovná zmluva neobsahovala všetky podstatné obsahové náležitosti, alebo pracovná zmluva bola z iného dôvodu v rozpore so zákonom, a tým neplatná (napríklad zamestnávateľ porušil Zákoník práce a v rozpore s ním uzatvoril pracovnú zmluvu s fyzickou osobou, ktorá nemá požadovanú zdravotnú alebo odbornú spôsobilosť). Mnohokrát je neplatnosť pracovných zmlúv spojená so zamestnávaním cudzincov v rozpore so zákonom.

Podľa renomovaného mnichovského Komentára Pracovné právo prof. Melms vyjadruje, že pod označením „faktický pracovný pomer“ sa riešia právne dôsledky neplatnej pracovnej zmluvy. Ak sa na tomto právnom základe zo strany zamestnanca už vykonala práca, do minulosti tieto vzťahy treba vyporiadať tak, akoby pracovná zmluva bola platná, ale do budúcnosti *ex nunc* po skončení práce v akomkoľvek okamžiku treba hľadieť na pracovnú zmluvu ako na neplatnú.

Napríklad chýbajúca spôsobilosť na právne úkony má za následok neplatnosť pracovnej zmluvy. Rovnaký následok by postihol pracovnú

---

⁴ BERNARD, F. a J. PAVLÁTOVÁ. *Vznik, zmeny a skončení pracovného pomeru*. 2. dopl. vyd. Praha: Práce, 1984, s. 34. ISBN neuvedené.

zmluvu ako celok, ak by obsah pracovnej zmluvy bol trestným činom. Neplatnou by bola pracovná zmluva aj v prípade, ak by zamestnávateľ pracovnou zmluvou angažoval na výkon lekárskej praxe osobu bez lekárskeho vzdelania. V týchto prípadoch nemeckí autori rozlišujú situácie, že ak neplatnosť pracovnej zmluvy pôsobí proti všetkým, nielen proti zamestnancovi a zamestnávateľovi, ide o absolútnu neplatnosť pracovnej zmluvy, a tým pracovná zmluva bude neplatná a neúčinná už od samého počiatku, t.j. *ex tunc*.⁵

Preto v súvislosti s posudzovaním neplatnosti pracovnej zmluvy sa v nemeckej literatúre rozlišujú právne následky a účinky neplatnosti pracovnej zmluvy aj v závislosti od toho, či ide o absolútnu neplatnosť právneho úkonu (pracovnej zmluvy) alebo o relatívnu neplatnosť pracovnej zmluvy.

Napríklad rakúske pracovné právo výslovne zakotvuje, že zmluva proti zákonnému zákazu alebo proti dobrým mravom je neplatná a ničotná (§ 879 ABGB). Obdobný záver vyplýva aj zo slovenského Občianskeho zákonníka a platí aj pre pracovné zmluvy.⁶ Ak by sa zamestnanec dostal do situácie tzv. faktického pracovného pomeru bez toho, aby si túto situáciu spôsobil sám, a nevediac nič o neplatnosti pracovnej zmluvy by určitý čas pracoval pre zamestnávateľa a nedostal by mzdu za prácu, ani iné pôžitky z pracovného pomeru, takéto konanie zo strany zamestnávateľa by bolo nielen v rozpore s § 17 Zákonníka práce, ale aj v rozpore s Ústavou SR. Pri neplatnosti zmlúv, predmetom ktorých je výkon závislej práce vo všeobecnosti, sa v zahraničných právnych úpravách následky neplatnosti pracovnej zmluvy rozlišujú podľa absolútnej neplatnosti pracovnej zmluvy alebo podľa relatívnej neplatnosti pracovnej zmluvy. Aktuálne znenie Zákonníka práce však vychádza zo zásady absolútnej neplatnosti právnych úkonov. Pri dôvodoch neplatnosti, ktoré porušujú zákony, zákonné zákazy, ktoré slúžia k ochrane všeobecných záujmov, verejného poriadku a bezpečnosti, je prirodzené, že právnym následkom takýchto väd pracovných zmlúv je absolútna neplatnosť pracovnej zmluvy, na ktorú sa môže odvolávať každý. Typickým príkladom takejto absolútne neplatnej pracovnej zmluvy je uzatvorenie pracovnej zmluvy s cudzincom bez príslušného pracovného povolenia.

⁵ MOLL, W. Hrsg. *Münchener Anwalts Handbuch: Arbeitsrecht*. 2. überarb. u. erw. Aufl. München: C. H. Beck, 2009, s. 151-152. ISBN 978-3-406-57396-5.

⁶ Zákon č. 40/1964 Zb. *Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov* neupravuje ničotnosť, t.j. neexistenciu právnych úkonov.

Podľa aktuálnej rakúskej judikatúry je pracovná zmluva, ktorá je obsahom v rozpore s dobrými mravmi, absolútne neplatná ex tunc.⁷

Tzv. faktický pracovný pomer sa podľa rakúskeho práva považuje za platný pracovný pomer až do momentu, keď sa aspoň jedna zo zmluvných strán neodvolá na neplatnosť pracovnej zmluvy. Samotné odvolanie sa zmluvnej strany na neplatnosť pracovnej zmluvy má podľa rakúskeho pracovného práva právne účinky ukončenia tzv. faktického pracovného pomeru do budúcnosti (neplatnosť ex nunc).⁸

Právne následky výkonu práce na základe neplatnej pracovnej zmluvy

Právne následky faktického pracovného pomeru sa posudzujú rozdielne v závislosti od toho, či zamestnanec túto situáciu spôsobil sám alebo nie.

Určitý návod na riešenie situácie tzv. faktického pracovného pomeru na základe neplatnej pracovnej zmluvy nám poskytuje nielen Zákonník práce (ďalej „ZP“) osobitne pre oblasť pracovnoprávných vzťahov, ale aj Občiansky zákonník, regulujúci dôsledky neplatnosti právnych úkonov.

Vady pracovnej zmluvy, ktoré spôsobia neplatnosť právneho úkonu pracovnej zmluvy, rieši § 17 ZP tak, že neplatnosť právneho úkonu nesmie byť zamestnancovi na ujmu, ak si túto neplatnosť nespôsobil sám. Jedným z právnych následkov riešenia situácie vzniknutej na základe neplatnej pracovnej zmluvy je vznik bezdôvodného obohatenia v zmysle § 222 ZP na strane zamestnávateľa. Ide o bezdôvodné obohatenie vzniknuté bez právneho dôvodu alebo na základe neplatného právneho úkonu. Z hľadiska formálnej právnej úpravy nám existujúci právny stav v Zákonníku práce neposkytuje podrobné právne pravidlá riešenia konkrétnej situácie tzv. faktického pracovného pomeru. V aplikačnej praxi vzniká veľa otvorených, niekedy aj protichodných otázok, najmä pri posudzovaní situácií, kedy môžeme hovoriť o neplatnej pracovnej zmluve ako celku či o neplatnosti časti pracovnej zmluvy, vychádzajúc z princípu delenej neplatnosti právnych úkonov, a či delená neplatnosť právneho úkonu môže vyvolať rovnaké právne následky ako neplatnosť právneho úkonu ako celku. Identifikácia týchto situácií v praxi je mimoriadne dôležitá, a rovnako tiež posudzovanie následkov neplatnosti pracovnej zmluvy ako celku. Dôležitou je i otázka, či posudzujeme neplatnosť pracovnej

⁷ *Rozhodnutie rakúskeho Najvyššieho súdu 14 Ob 192/86* [1986-11-18] [Arb 10.583].

⁸ LÖSCHNIGG, G. a W. SCHWARZ. *Arbeitsrecht*. 11. neu bearb. Aufl. Wien: ÖGB-Verlag, 2011, s. 271. ISBN 978-3-7035-1393-0.

zmluvy s právnymi účinkami ex tunc alebo ex nunc. Prečo je zamestnávateľ viazaný k určitým plneniam aj z právneho vzťahu, ktorý vznikol na základe neplatného právneho úkonu? Najdôležitejším argumentom tohto postupu je nielen aplikácia § 17 ZP, podľa ktorého neplatnosť právneho úkonu nesmie byť zamestnancovi na ujmu, ak si túto neplatnosť nespôsobil sám, ale týmto dôvodom je samotná ochranná funkcia pracovného práva, ktorá je základnou funkciou pracovného práva. Ak pracovný vzťah „založený“ neplatnou pracovnou zmluvou už nadobudol celkom konkrétny obsah, v podobe už vykonanej práce zamestnanca, s touto skutočnosťou sa musí právo korektne vypořiadat'.

Vyporiadanie právnych nárokov pri tzv. faktickom pracovnom pomere

Právne vzťahy vyplývajúce z faktického pracovného pomeru (správnejšie z faktického zamestnania) sa medzi účastníkmi, zamestnávateľom a zamestnancom, vyporiadajú odlišne v závislosti od toho, či neplatnosť pracovnej zmluvy spôsobil zamestnanec alebo túto neplatnosť zamestnanec nespôsobil, kedy je nutné uplatniť ustanovenie § 17 ZP, podľa ktorého neplatnosť právneho úkonu nemôže byť zamestnancovi na ujmu, pokiaľ túto neplatnosť nespôsobil sám.

Ak sa zamestnávateľ bezdôvodne obohatí následkom neplatného právneho úkonu na úkor zamestnanca, musí podľa § 222 ZP obohatenie vydat'. Vrátenie neprávom vyplatených súm môže však zamestnávateľ od zamestnanca požadovať len vtedy, ak zamestnanec vedel, alebo musel z okolností predpokladať, že ide o sumy nesprávne určené alebo omylom vyplatené, a to v lehote do troch rokov od výplaty (§ 222 ods. 6 ZP).

Ustanovenie § 17 ZP sa použije aj na prípady odstúpenia od zmluvy alebo iného pracovnoprávneho úkonu (odhliadnuc od pracovného pomeru), ak odstúpením bol právny úkon zrušený s účinkami ex tunc. Pri odstúpení od pracovnoprávneho úkonu s právnymi účinkami ex nunc v dobe odstúpenia od pracovnoprávneho úkonu z odstúpenia nevzniká škoda ani bezdôvodné obohatenie, pretože sa účastníci správali v súlade s pracovnoprávnym úkonom.

Vyporiadanie právnych nárokov pri tzv. faktickom pracovnom pomere sa spravuje podľa právneho modelu riešenia následkov neplatnosti právnych úkonov v zmysle § 17 Zákonníka práce, ako aj podľa § 222 ZP o bezdôvodnom obohatení, a prípadne tiež podľa ustanovení Zákonníka

práce o náhrade škody, ak pri výkone práce vo faktickom pracovnom pomere vznikla niektorému z účastníkov pracovného pomeru škoda.

Pri vydaní bezdôvodného obohatenia, ak medzičasom došlo k výkonu práce zamestnanca, je zamestnávateľ povinný vydať to, čo by zamestnancovi musel plniť za skutočne vykonanú prácu v prípade, ak by pracovná zmluva bola platne uzavretá.⁹

Ak neplatnosť zmluvy zavinila samotná fyzická osoba v postavení zamestnanca, má nárok len na mzdu za vykonanú prácu (finančné plnenie zodpovedajúce výške mzdy) a (náhradu mzdy) a na náhradu škody, ktorá jej vznikla pri vykonávaní práce, pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním, v rovnakej podobe ako zamestnanec v pracovnom pomere, a súčasne rovnako ako zamestnanec v pracovnom pomere zodpovedá zamestnávateľovi za škodu, ktorú spôsobila pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním. Okrem vyššie uvedeného nemá v tomto prípade voči zamestnávateľovi žiadne ďalšie právne nároky.¹⁰

V prípade, že z neplatného právneho úkonu vznikla škoda zamestnávateľovi, zamestnanec za ňu zodpovedá podľa ustanovení o zodpovednosti v pracovnom práve len vtedy, ak neplatnosť právneho úkonu spôsobil sám, a súčasne sú dané všetky predpoklady zodpovednosti.

Ak v dôsledku neplatného právneho úkonu vznikla škoda zamestnancovi, zodpovedá za ňu zamestnávateľ vtedy, ak sú splnené všetky predpoklady zodpovednosti.

Ak zamestnanec prijal od zamestnávateľa plnenie na základe neplatného právneho úkonu, ide o bezdôvodné obohatenie, ktoré je povinný vydať len vtedy, ak neplatnosť právneho úkonu zamestnanec spôsobil sám.

Ukončenie faktického pracovného pomeru

Faktický pracovný pomer sa nemá ukončiť spôsobmi podľa § 59 Zákonníka práce a zamestnancovi neprislúcha ochrana, aká prislúcha zamestnancovi pri platnom pracovnom pomere, pretože táto ochrana pojmovo

⁹ Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 2507/2003 [2004-04-28].

¹⁰ LÖSCHNIGG, G. a W. SCHWARZ. *Arbeitsrecht*. 11. neu bearb. Aufl. Wien: ÖGB-Verlag, 2011, s. 171-172. ISBN 978-3-7035-1393-0.

vyžaduje neplatnosť pri skončení platného pracovného pomeru, a nie pri jeho vzniku.¹¹

Keďže nejde v pravom slova zmysle o pracovný pomer, pretože tento nie je právne krytý platnou pracovnou zmluvou, nemožno uvedený vzťah skončiť právnymi prostriedkami, aké platia pre platný pracovný pomer, t.j. výpoveďou, dohodou, okamžitým skončením, atď. Toto faktické zamestnanie treba čo najskôr ukončiť fakticky, napríklad bez potreby uplatnenia výpovede. Výpoveď alebo iné formy skončenia pracovného pomeru sú právne relevantnými formami skončenia pracovného pomeru pre pracovný pomer s platnou pracovnou zmluvou. Takýto záver je súladný aj s podstatnou judikatúrou českých súdov, ako aj s prevažujúcou časťou zahraničnej právnickej literatúry. Tým však nie sú dotknuté možnosti založenia zodpovednostných právnych vzťahov z titulu náhrady škody v situácii, ak zamestnanec nespôsobil, respektíve nevyvolal dôvod neplatnosti sám.¹²

Otázne na faktickom pracovnom pomere (správnejšie zamestnaní, pretože nevznikol pracovný pomer) bez platnej pracovnej zmluvy je to, či účinky neplatnosti pracovnej zmluvy, keď sa práca medzičasom vykonala, pôsobia *ex nunc* alebo *ex tunc*. Pre optimálne riešenie tohto problému nám chýba v Zákonníku práce osobitná úprava prípadov relatívnej neplatnosti právnych úkonov tak, ako ju taxatívny spôsobom zakotvuje § 40a Občianskeho zákonníka. Toto ustanovenie tak, ako je formulované v Občianskom zákonníku, je však nepoužiteľné pre oblasť Zákonníka práce.

Podľa názorov autorov českého Veľkého komentára Zákonníka práce, ku ktorým sa pripája aj autorka, právne vzťahy pri tzv. faktickom pracovnom pomere vychádzajú z nasledujúcich zásad:

- ✚ fyzická osoba má právo na mzdu (plat), na náhradu mzdy (platu) pri prekážkach v práci, na dovolenku a na náhradu škody, ktorá jej vznikla pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním tak, ako zamestnanec v pracovnom pomere,

¹¹ Nejvyšší soud o občanském soudním řízení v některých věcech pracovněprávních, občansko-právních a rodinněprávních: Sborník stanovisek, závěrů, rozborů a zhodnocení soudní praxe, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí Nejvyššího soudu: 1964 – 1969. 1. vyd. Praha: Nejvyšší soud ČSSR, 1980, s. 25. Sborníky Nejvyššího soudu ČSSR, sv. 3. ISBN neuvedené.

¹² BĚLINA, M. a L. DRÁPAL, et al. *Zákoník práce: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 171. ISBN 978-80-7179-251-2.

- ✚ doba trvania tzv. faktického pracovného pomeru sa posudzuje ako doba trvania platného pracovného pomeru, najmä pokiaľ ide o dovolenku, prekážky v práci alebo iné práva viazané na dobu trvania pracovného pomeru,
- ✚ za škodu, ktorú spôsobila fyzická osoba pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním, zodpovedá fyzická osoba rovnako ako zamestnanec v pracovnom pomere,
- ✚ tzv. faktický pracovný pomer zaniká ukončením výkonu práce pre zamestnávateľa,
- ✚ fyzickej osobe, ktorá uzatvorila neplatnú pracovnú zmluvu ako zamestnanec, neprislúchajú nároky z neplatného skončenia pracovného pomeru podľa príslušných ustanovení Zákonníka práce; bude jej však uhradená škoda, ktorá jej vznikla tým, že nebola dodržaná výpovedná doba alebo že neoddržala odstupné podľa Zákonníka práce.

Treba čo najskôr tento vzťah skončiť nepridelovaním práce a navzájom si usporiadať prípadné nároky z bezdôvodného obohatenia, prípadne aj nároky z právneho titulu náhrady škody, ak sú splnené potrebné zodpovednostné predpoklady.

Na skončenie uvedeného pracovného vzťahu nie je potrebná výpoveď ani iný právny úkon, aký platí v prípade pracovného pomeru založeného platnou pracovnou zmluvou. Takýto pracovný vzťah by mala ktorákoľvek zo zmluvných strán pre budúcnosť okamžite ukončiť nepridelovaním práce.¹³

Záver

V aplikáčnej praxi je nemálo problémov s riešením následkov faktického pracovného pomeru, ktoré sú v prevažnej miere aj predmetom súdneho rozhodovania. Časť z týchto problémov by odpadla, aspoň pokiaľ ide o súdne riešenie sporov, ak by aj samotná pracovnoprávna úprava Zákonníka práce primerane upravila nielen faktický pracovný pomer ako právny pojem, ale hlavne otázku relatívnej neplatnosti právnych úkonov tak, ako ju upravuje česká právna úprava. Aj keď na neplatnosť právnych úkonov v pracovnom práve platí subsidiárna pôsobnosť Občianskeho zákonníka, taxatívne uvedené prípady relatívnej neplatnosti právnych úkonov podľa § 40a Občianskeho zákonníka sú nepoužiteľné pre oblasť pra-

¹³ LÖWISCH, M. *Arbeitsrecht: Ein Studienbuch*. 8. neu bearb. Aufl. Köln: Werner Verlag, 2007, s. 295-296. ISBN 978-3-8041-4765-2; a HANAU, P. a K. ADOMEIT. *Arbeitsrecht*. 9. überarb. Aufl. Frankfurt am Main: Metzner, 1988, s. 173. ISBN 3-7875-3276-5.

covnoprávných vzťahov. Preto treba do blízkej budúcnosti čo najskôr upraviť v Zákonníku práce problém relatívnej neplatnosti právnych úkonov, čím by sa aj právne následky neplatnej pracovnej zmluvy v praxi podstatne ľahšie riešili než doteraz.

Netreba zabúdať aj na fakt, že ochranná funkcia pracovného práva ako jeho primárna funkcia by si vyžadovala také osobitné právne modely riešenia následkov neplatnosti právnych úkonov, pri ktorých by „drobné“ vady pracovnej zmluvy, ale aj iných pracovnoprávných úkonov, ktoré sú v rozpore so zákonom, nemali v záujme ochrany zamestnanca za následok neplatnosť právneho úkonu pracovnej zmluvy. Do blízkej budúcnosti sa javí najdôležitejšou úprava relatívnej neplatnosti právnych úkonov v pracovnom práve, ktorú by mal obsahovať samotný Zákonník práce. V zmysle subsidiárnej pôsobnosti Občianskeho zákonníka by takáto úprava Zákonníka práce mala prednosť pred občianskoprávnou úpravou relatívnej neplatnosti právnych úkonov.

Resume

Faktický pracovný pomer nie je častým predmetom pozornosti vedeckej a odbornej právnej literatúry. Prax ukazuje, že počet pracovnoprávných sporov z právneho titulu faktického pracovného pomeru nie je tak nízky, aby pracovnoprávna literatúra prehliadala tento problém pracovnoprávných vzťahov do budúcnosti. Aj súdna prax odôvodnene očakáva, že dostane zo strany pracovnoprávnej teórie relevantné odpovede na mnohé zo sporných problémov týkajúcich sa faktického pracovného pomeru. Ukazuje sa, že v najbližšej budúcnosti bude treba pracovnoprávne následky aj naďalej posudzovať podľa existencie bona fidea na strane zamestnanca. Súčasne by v popredí záujmu zákonodarcu mala byť legislatívna úprava problému relatívnej neplatnosti právnych úkonov v pracovnom práve. Uvedené riešenie je o to naliehavejšie od doby, kedy sa zásadným spôsobom upravil vzťah Zákonníka práce k Občianskemu zákonníku na základe subsidiarity. Relatívnu neplatnosť právnych úkonov tak, ako ju upravuje Občiansky zákonník, nie je možné použiť aj pre potreby pracovného práva.

Zoznam bibliografických odkazov

BĚLINA, M. a L. DRÁPAL, et al. *Zákonník práce: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 1616 s. ISBN 978-80-7179-251-2.

- BERNARD, F. a J. PAVLÁTOVÁ. *Vznik, změny a skončení pracovního poměru*. 2. dopln. vyd. Praha: Práce, 1984. 372 s. ISBN neuvedené.
- HANAU, P. a K. ADOMEIT. *Arbeitsrecht*. 9. überarb. Aufl. Frankfurt am Main: Metzner, 1988. 274 s. ISBN 3-7875-3276-5.
- LÖSCHNIGG, G. a W. SCHWARZ. *Arbeitsrecht*. 11. neu bearb. Aufl. Wien: ÖGB-Verlag, 2011. 1030 s. ISBN 978-3-7035-1393-0.
- LÖWISCH, M. *Arbeitsrecht: Ein Studienbuch*. 8. neu bearb. Aufl. Köln: Werner Verlag, 2007. 456 s. ISBN 978-3-8041-4765-2.
- MOLL, W. Hrsg. *Münchener Anwalts Handbuch: Arbeitsrecht*. 2. überarb. u. erw. Aufl. München: C. H. Beck, 2009. 2535 s. ISBN 978-3-406-57396-5.
- Nejvyšší soud v občanském soudním řízení v některých věcech pracovněprávních, občanskoprávních a rodinněprávních: Sborník stanovisek, závěrů, rozborů a zhodnocení soudní praxe, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí Nejvyššího soudu: 1964 – 1969*. 1. vyd. Praha: Nejvyšší soud ČSSR, 1980. 439 s. Sborníky Nejvyššího soudu ČSSR, sv. 3. ISBN neuvedené.
- Rozhodnutie rakúskeho Najvyššieho súdu 14 Ob 192/86 [1986-11-18] [Arb 10.583]*.
- Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 2507/2003 [2004-04-28]*.
- Zákon č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov*.
- Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov*.

Prof. JUDr. Helena Barancová, DrSc.

Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika
dekan.prf@truni.sk

Resocializačné ústavy a domovy pre maloleté osoby v Poľsku: Organizácia a náplň ich činnosti

Youth Detention Centers and Shelter Homes in Poland: Organization and Functioning

Jacek Dworzecki

Abstract: *This study presents the organization of youth detention centers and shelter homes for minors in Poland. The text examines the rules governing the placement of minors in this kind of educational institutions and discusses the rules formulated for the supervision of wards.*

Key Words: *Youth Detention Centers; Shelter Home; Organization and Functioning; Legislation in Force; Poland.*

Abstrakt: *Štúdia poskytuje informáciu o organizácii nápravných ústavov a domovov pre maloletých klientov. Autor uvádza pravidlá a postupy pre ich umiestňovanie do uvedených zariadení. Pozornosť je venovaná aj reedukačným aktivitám, t.j. výchovným a vzdelávacím činnostiam, ktoré vykonáva personál zariadení.*

Kľúčové slová: *Nápravné ústavy; domovy pre maloletých; organizácia a náplň činnosti; platná legislatíva; Poľsko.*

Úvod

Spoločensko-ekonomické zmeny prebiehajúce v Poľsku sa pričínili ku vzniku chudobných oblastí a nezamestnanosti, čo sa prejavilo v náraste počtu marginalizovaných rodín ohrozených spoločenskými neudhmi. Deti pochádzajúce z takýchto rodín majú horšie šance na rozvoj, zlé životné podmienky a najčastejšie sa v ich správaní objavuje postoj nárokovania si niečoho. Práve deti z nezdravých a marginalizovaných rodín sa najčastejšie dostávajú do konfliktu so zákonom.¹ V Poľsku pôsobí systém resocia-

---

¹ MAKOWSKI, A. *Niedostosowanie społeczne młodzieży i jej resocjalizacja*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1994. 295 s. ISBN 83-01-11591-2.

lizácie pre maloletých, ktorého súčasťou sú aj nápravné ústavy a domovy pre maloletých.

Legislatívne predpoklady pre umiestňovanie maloletých do nápravných ústavov a domovov pre maloletých²

Pravidlá pre konanie v prípadoch maloletých, vrátane pravidiel pre fungovanie nápravných ústavov a domovov pre maloletých, upravuje zákon zo dňa 26. októbra 1982 o konaní v prípadoch maloletých.³ Články tohto zákona sa využívajú pri (čl. 1 § 1):⁴

- ✚ predchádzaní a potláčaní demoralizácie vo vzťahu k osobám, ktoré dovŕšili vek 18 rokov,

² Maloletý v chápaní poľského zákona je osoba, ktorá v čase spáchania protiprávneho činu nedovŕšila vek 17 rokov. Maloletí majú trestnú zodpovednosť len v zvláštnych prípadoch, určených v čl. 10 § 2 Trestného zákonníka (t.j. ak maloletý po dovŕšení veku 15 rokov spáchal protiprávny čin uvedený v čl. 134 – útok na život prezidenta Poľskej republiky, čl. 148 § 1, 2, 3 – vražda, vrátane vraždy so zvláštnou krutosťou, spojená so zadržiavaním rukojemníka, znásilnením alebo prepadnutím, ako výsledok motivácie, ktorá si zasluží zvláštne odsúdenie, s použitím výbušnín, čl. 156 § 1, 3 – spôsobenie ťažkého poškodenia zdravia v podobe zbavenia človeka zraku, sluchu, reči, plodnosti, iného ťažkého telesného postihnutia, ťažkej choroby – nevyliciteľnej alebo dlhodobej, choroby reálne ohrozujúcej život, trvalej psychickej choroby, celkovej alebo výraznej pracovnej neschopnosti v povolani alebo trvalé podstatné znetvorenie vzhľadu alebo tela, čl. 163 § 1, 3 – spôsobenie udalosti, ktorá ohrozuje životy alebo zdravie viacerých osôb alebo majetku veľkého rozsahu, ktorá má podobu požiaru, zrútenia stavby, zaplavenia alebo zosunu zeme, skál alebo snehu, explózie výbušnín alebo horľavých látok alebo iného náhleho uvoľnenia energie alebo uvoľnenia ionizujúceho žiarenia, čl. 166 – únos vodného alebo vzdušného plavidla, čl. 173 § 1, 3 – spôsobenie katastrofy v pozemnej, vodnej alebo vzdušnej doprave, ohrozujúcej životy alebo zdravie viacerých osôb alebo majetok veľkého rozsahu, čl. 197 § 3 – znásilnenie človeka, čl. 252 § 1, 2 – únos a zadržiavanie človeka ako rukojemníka, s cieľom prinútiť štátny alebo samosprávny orgán, inštitúciu, organizáciu, fyzickú alebo právnickú osobu alebo skupinu osôb k určitému správaniu a čl. 280 – krádež spáchaná s použitím násilia voči človeku alebo s hrozbou okamžitého použitia násilia alebo privedením človeka do neprítomného alebo bezbranného stavu), ak okolnosti prípadu a úroveň vývoja páchatela, jeho vlastnosti a osobné podmienky tomu nasvedčujú, obzvlášť, ak sa už predtým použité výchovné alebo nápravné prostriedky ukázali ako neúčinné. *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny* [Zákon zo dňa 6. júna 1997 – Trestný zákonník]. Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553.

³ *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich* [Zákon zo dňa 26. októbra 1982 o konaní v prípadoch maloletých v znení neskorších predpisov]. Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 z późn. zm.

⁴ *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich* [Zákon zo dňa 26. októbra 1982 o konaní v prípadoch maloletých v znení neskorších predpisov]. Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 z późn. zm.

- ✚ konaní v prípadoch trestných činov (trestné činy aj priestupky) vo vzťahu k osobám, ktoré spáchali takýto čin po dovŕšení veku 13 rokov, ale nedosiahli ešte vek 17 rokov,
- ✚ aplikovaní výchovných⁵ alebo nápravných⁶ prostriedkov vo vzťahu k osobám, voči ktorým boli tieto prostriedky prisúdené, nie však dlhšie, než dokým tieto osoby dovŕšia vek 21 rokov.

Voči maloletému môžu byť použité výchovné prostriedky, ak sa maloletý dopustil trestného činu a prihovárajú sa za to vysoké štádium demoralizácie a okolnosti, ako aj charakter činu – rodinný súd môže rozhodnúť o použití nápravného prostriedku v podobe umiestnenia v nápravnom ústave.

Maloletého je možné umiestniť v domove pre maloletých, ak boli zistené skutočnosti, ktoré nabádajú k umiestneniu v nápravnom ústave a existuje opodstatnená obava, že sa maloletý ukryje alebo bude odstraňovať stopy trestného činu, alebo ak nie je možné zistiť totožnosť maloletého. Doba pobytu maloletého v domove pred predložením prípadu na súdne prejednanie nesmie trvať dlhšie ako tri mesiace. Túto dobu je možné predĺžiť o ďalšie tri mesiace. Celkový pobyt maloletého v domove nesmie byť dlhší než jeden rok.

---

⁵ Medzi výchovné prostriedky určené maloletému rodinným súdom patria: a) napomenutie; b) povinnosť maloletého konať určitým spôsobom, napríklad napraviť škodu, odprosiť poškodeného, absolvovať odvykaciu liečbu, zoznámiť sa s neformálnou skupinou, začať sa učiť, atď.; c) zodpovedný dozor rodičov alebo opatrovateľa; d) dozor mládežníckej organizácie alebo inej spoločenskej organizácie alebo pracoviska či dôveryhodnej osoby; e) dozor kurátora; f) vyslanie do kurátorského centra; g) súdne rozhodnutie o zákaze vedenia mechanických vozidiel; h) súdne rozhodnutie o predmetoch nadobudnutých v súvislosti so spáchaním trestného činu; i) súdne rozhodnutie o umiestnení v inštitúcii alebo zariadení pre vykonávanie funkcie opatrovateľskej či odborne vzdelávajúcej, vo výchovnom ústave alebo v náhradnej rodine; j) umiestnenie v nápravnom ústave. Tieto prostriedky sa delia na tri kategórie: a) prostriedky, ktoré ponechávajú maloletého v jeho doterajšom výchovnom prostredí; b) prostriedky, ktoré umožňujú vyslať maloletého do strediska alebo inštitúcie, ktorá preberá od rodičov len časť povinností spojených s opatrovaním, napríklad vyslanie do kurátorského centra alebo dobrovoľníckej pracovnej družiny; c) prostriedky, ktoré úplne menia prostredie maloletého, napríklad náhradná rodina, nápravný ústav či výchovný ústav.

⁶ Nápravný prostriedok má izolačný charakter. Používa sa voči maloletým, ktorí spáchali trestný čin, dovŕšili vek 13 rokov a sú vo vysokom štádiu demoralizácie a použitie iných výchovných prostriedkov je neúčinné. Štádium demoralizácie sa určuje nasledovnými znakmi: a) miera spáchania činu; b) spoločný výskyt ďalšieho správania sa; c) maloletý nevyjadruje ľútosť; d) maloletý opakuje čin napriek použitiu výchovných prostriedkov. Nápravný prostriedok je možné aplikovať na dobu od 1 do 3 rokov, pričom v tomto období sa používajú ďalšie výchovné prostriedky. Pozastavenie je možné odvolať v prípade, ak maloletý vykazuje ďalšie prejavy demoralizácie a výchovné prostriedky sú neúčinné.

Cieľom použitia výchovných a nápravných prostriedkov je vychovať z maloletého svedomitého a poctivého občana. Výchovná činnosť by mala smerovať predovšetkým k všestrannému rozvoju osobnosti a zlepšeniu schopností maloletého, ako aj k formovaniu a upevňovaniu v ňom spoločensky žiadaného postoja a pocitu zodpovednosti, aby bol vhodne pripravený pre spoločensky užitočnú prácu.

Nápravné ústavy a domovy pre maloletých poskytujú všeobecné aj odborné vzdelanie, kultúrno-osvetové a športové aktivity a činnosti zamerané na rozvoj spoločenskej aktivity maloletých a osvojenie si spoločensky užitočnej práce, ako aj prístup ku zdravotnej starostlivosti.

Druhy a organizáciu nápravných ústavov a domovov pre maloletých, podrobné pravidlá pre riadenie, prijímanie, premiestňovanie, prepúšťanie a pobyt maloletých v týchto strediskách a spôsoby vykonávania dohľadu (vrátane pedagogického dohľadu) určuje vyhláška ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých.⁷

Organizácia a pôsobenie nápravných ústavov v Poľsku

V súčasnosti v Poľsku pôsobí 27 nápravných ústavov rôzneho typu.⁸ Spolu majú kapacitu pre 1 288 chovancov, z toho sú miesta len pre 100 dievčat (Tabuľka 1). Rozlišujú sa tieto nápravné ústavy (§ 3):⁹

Resocializačné:

- otvorené – 236 miest pre chlapcov (tzv. mládežnícke strediská spoločenskej adaptácie),
- polootvorené – 685 miest, z toho 100 pre dievčatá,
- uzavreté – 32 miest pre chlapcov,

⁷ *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich* [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

⁸ WITKOWSKI, J. et al. *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2014*. 1. wyd. Warszawa: Zakład Wydawnictw Statystycznych, 2014. 915 s. ISSN 1506-0632.

⁹ *Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie utworzenia schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych oraz określenia ich rodzajów i limitów miejsc*. Dz. U. Min. Sprawiedl. z 2004 r. Nr 6, poz. 20; *Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 sierpnia 2010 r. o utworzeniu Zakładu Poprawczego w Gdańsku-Oliwie*. Dz. U. Min. Sprawiedl. z 2010 r. Nr 8, poz. 103; a *Informacja o wynikach kontroli funkcjonowania zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich*. 1. wyd. Warszawa: Najwyższa Izba Kontroli, 2009. 65 s. ISBN neuvedené.

- ✚ so zosilneným výchovným dozorom – 48 miest pre chlapcov vo vysokom štádiu demoralizácie,
- ✚ resocializačno-revalidačné – 215 miest pre chlapcov psychicky postihnutých,
- ✚ resocializačno-terapeutické:
  - ✚ pre chlapcov závislých na omamných a psychotropných látkach a prenášateľov vírusu HIV – 48 miest,
  - ✚ pre chlapcov s poruchami vývoja osobnosti na podklade organického poškodenia centrálnej nervovej sústavy a so psychickým postihnutím na ľahkej úrovni – 24 miest.

Je potrebné uviesť, že v súčasnosti v Poľsku chýbajú nápravné revalidačné a terapeutické ústavy pre dievčatá.

Otvorené resocializačné ústavy sú určené pre maloletých, ktorí (§ 4):¹⁰

- ✚ neboli vo vyšetrovacej väzbe alebo v ústavoch na výkon trestu,
- ✚ nespáchali trestný čin uvedený v čl. 134, čl. 148 § 1, 2 alebo 3, čl. 156 § 1 alebo 3, čl. 163 § 1 alebo 3, čl. 166, čl. 173 § 1 alebo 3, čl. 197 § 3, čl. 252 § 1 alebo 2 a čl. 280 Trestného zákonníka,
- ✚ prejavili vôľu zúčastniť sa procesu resocializácie a u ktorých o tom svedčí vhodný postoj a správanie sa v domove,
- ✚ nestotožňujú sa so zločineckou subkultúrou.

V otvorených ústavoch môžu byť umiestňovaní chovanci z iných resocializačných ústavov, ak tomu zodpovedajú ich postoje, správanie alebo odporúčania diagnosticko-korekčného tímu. V otvorených ústavoch sa všeobecné a odborné vzdelávanie a zamestnanie vykonáva na území ústavu alebo mimo ústavu pri zohľadnení postojov, potrieb, schopností a záujmu chovancov. Praktická odborná výučba chovancov sa môže uskutočňovať mimo ústavu. Voľnočasové aktivity kultúrneho, osvetového, športového a rekreačného charakteru sa konajú na území ústavu alebo mimo ústavu. V otvorených ústavoch počet chovancov vo výchovnej skupine a v školskom oddiele musí byť 12 osôb.

---

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

Tabuľka 1 Typy nápravných ústavov a kapacity miest pre maloletých v Poľsku

Typy nápravných ústavov a kapacity miest pre maloletých v Poľsku		
Názov nápravného ústavu	Kapacita miest	Určený pre
Resocializačné ústavy otvorené		
Nápravny ústav v Koszaline	98	chlapcov
Nápravny ústav v Studzienci	78	chlapcov
Nápravny ústav v Szubine	60	chlapcov
Resocializačné ústavy poloopené		
Nápravny ústav v Barczewo	33	chlapcov
Nápravny ústav v Gdansku-Oliwe	30	chlapcov
Nápravny ústav v Glogowe	48	chlapcov
Nápravny ústav v Jerzanicach Zdroji	72	chlapcov
Nápravny ústav v Kcyni	60	chlapcov
Nápravny ústav v Konstantynowe Lodzkom	48	chlapcov
Nápravny ústav v Koronowe	20	dievčatá
Nápravny ústav v Laskowci	36	chlapcov
Nápravny ústav v Ostrowci Swietokrzyskom	50	chlapcov
Nápravny ústav v Poznani	72	chlapcov
Nápravny ústav v Pszczyne Lace	44	chlapcov
Nápravny ústav v Raciborzi	44	chlapcov
Nápravny ústav v Swidnicy	48	chlapcov
Nápravny ústav vo Varšave Falenici	30	dievčatá
Nápravny ústav v Zawierci	50	dievčatá
Resocializačný ústav uzavretý		
Nápravny ústav v Nowom	32	chlapcov
Resocializačné ústavy so zosilneným výchovným dozorom		
Nápravny ústav v Grodzisku Wielkopolskom	24	chlapcov
Nápravny ústav v Trzemeszne	24	chlapcov
Resocializačno-revalidačné ústavy		
Nápravny ústav v Mrozach	50	chlapcov
Nápravny ústav v Sadowiciach	75	chlapcov
Nápravny ústav v Tarnowe	36	chlapcov
Nápravny ústav vo Witkowie	54	chlapcov
Resocializačno-terapeutické ústavy		
Nápravny ústav v Bialymstoku	48	chlapcov
Nápravny ústav v Swieci	24	chlapcov

Prameň: Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie utworzenia schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych oraz określenia ich

rodzajów i limitów miejsc. Dz. U. Min. Sprawiedl. z 2004 r. Nr 6, poz. 20; Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 sierpnia 2010 r. o utworzeniu Zakładu Poprawczego w Gdańsku-Oliwie. Dz. U. Min. Sprawiedl. z 2010 r. Nr 8, poz. 103; a Informacja o wynikach kontroli funkcjonowania zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich. 1. wyd. Warszawa: Najwyższa Izba Kontroli, 2009. 65 s. ISBN neuvedené.

Resocializačné polootvorené ústavy sú určené pre maloletých, u ktorých spáchané trestné činy a nepriaznivé zmeny správania sa neposkytujú dôvod na ich umiestnenie v otvorených resocializačných ústavoch. Môžu tu byť umiestňovaní chovanci (§ 5):¹¹

- ✚ otvorených resocializačných ústavov, ktorých správanie sa neopodstatňuje ich ďalší pobyt v ústavoch,
- ✚ uzavretých resocializačných ústavov so zosilneným výchovným dozorom, o ktorých existuje presvedčenie, že ďalší resocializačný proces môže prebiehať v polootvorených resocializačných ústavoch.

V polootvorených ústavoch sa všeobecné a odborné vzdelávanie a zamestnanie chovancov vykonáva na území ústavu. Voľnočasové aktivity prebiehajú na území ústavu alebo mimo ústavu pod priamym dozorom pracovníkov ústavu. V opodstatnených prípadoch môže byť vydaný súhlas na všeobecné a odborné vzdelávanie a zamestnanie mimo ústavu. V polootvorených ústavoch počet chovancov vo výchovnej skupine a v školskom oddiele musí byť 10 osôb.

Uzavreté resocializačné ústavy sú určené pre chovancov, ktorí viackrát utiekli z otvorených alebo polootvorených resocializačných ústavov. Všeobecné a odborné vzdelávanie a zamestnanie chovancov, ako aj voľnočasové aktivity sa konajú na území ústavu. V uzavretých ústavoch sa resocializačná práca s chovancami, obzvlášť prostredníctvom terapeutických cvičení, zameriava na zisťovanie a odstraňovanie príčin útekov. V uzavretých ústavoch počet chovancov vo výchovnej skupine a v školskom oddiele musí byť 8 osôb.

Resocializačné ústavy so zosilneným výchovným dozorom sú určené pre maloletých, ktorí boli rozhodnutím súdu umiestnení v tomto druhu ústavu. V uvedených ústavoch môžu byť umiestnení chovanci, ktorí dovŕšili vek 16 rokov a v iných ústavoch, v ktorých predtým bývali, spôsobili

---

¹¹ *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.*

dezorganizáciu práce zamestnancov a negatívne vplývali na ďalších chovancov. V ústavoch so zosilneným dozorom resocializačná práca v podmienkach zosilneného výchovného dozoru spočíva obzvlášť (§ 7):¹²

- ✚ v plánovaní individuálneho výchovného pôsobenia, vrátane vyučovacích, korekčných a terapeutických hodín, v podmienkach časového obmedzenia pre kontakt s výchovnou skupinou,
- ✚ v určení poriadku pre jednotlivé výchovné skupiny, školské oddiely, dielenské skupiny, ako aj podmienok časového obmedzenia kontaktu s ďalšími chovancami.

V ústavoch so zosilneným dozorom sa všeobecné a odborné vzdelávanie, zamestnanie a aktivity vo voľnom čase konajú na území ústavu. Vo zvlášť opodstatnených prípadoch sa môžu pre chovancov prejavujúcich zlepšenie správania organizovať voľnočasové aktivity mimo ústavu, pod priamym a stálym dozorom pracovníkov ústavu. V ústavoch so zosilneným dozorom počet chovancov vo výchovnej skupine a v školskom oddiele by mal byť ohraničený na 4 osoby.

Resocializačno-revalidačné ústavy sú určené pre psychicky postihnutých maloletých. V týchto ústavoch sa resocializačné činnosti vykonávajú na území ústavu alebo mimo ústavu, pri použití výchovných prostriedkov, foriem a metód vyučovania určených pre psychicky postihnutú mládež. V resocializačno-revalidačných ústavoch počet chovancov vo výchovnej skupine a v školskom oddiele by mal byť 8 osôb.

Resocializačno-terapeutické ústavy sú určené pre maloletých (§ 9):¹³

- ✚ s poruchami vývoja osobnosti na podklade organického poškodenia centrálného nervového ústrojenstva,
- ✚ závislých na omamných prostriedkoch a psychotropných látkach,
- ✚ prenášateľov vírusu HIV.

V týchto ústavoch sa resocializačné činnosti vykonávajú so zohľadnením terapeuticko-korekčných hodín. Všeobecné a odborné vzdelávanie sa koná na území ústavu a voľnočasové aktivity sa môžu uskutočňovať na

¹² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

¹³ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

území ústavu alebo mimo ústavu. V resocializačno-terapeutických ústavoch počet chovancov vo výchovnej skupine a v školskom oddiele by mal byť 6 osôb.

V prípadoch odôvodnených z výchovného alebo organizačného hľadiska riaditeľ každého z vyššie vymenovaných ústavov môže zvýšiť alebo znížiť počet chovancov vo výchovnej skupine pri zachovaní počtu skupín v ústave. Vnútorne fungovanie každého z vymenovaných ústavov určuje prevádzkový poriadok, ktorý je vypracovaný riaditeľom ústavu a predložený na schválenie predsedovi oblastného súdu.

Súčasťami ústavu sú (§ 15):¹⁴

- internát,
- škola alebo školy,
- školské dielne,
- diagnosticko-korekčný tím,
- ďalšie oddelenia zaisťujúce realizáciu úloh ústavu.

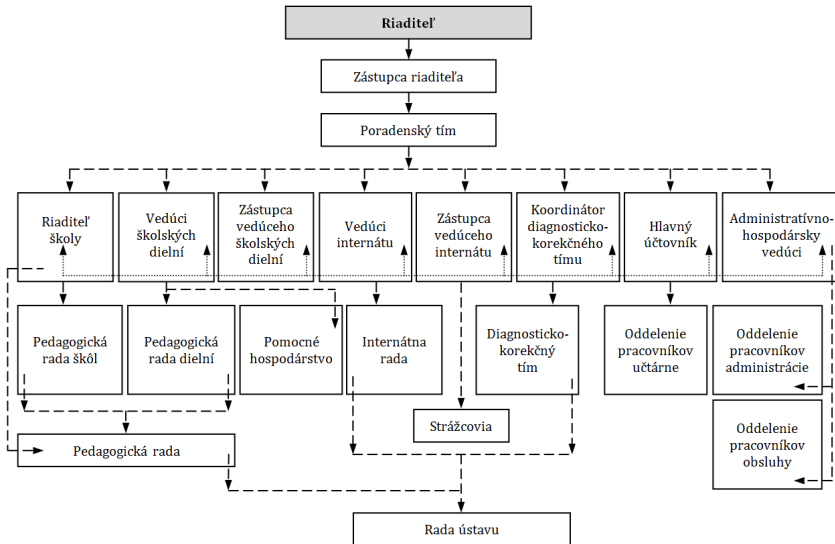
Okrem toho by mal ústav pre zaistenie správnej realizácie úloh mať (§ 15):¹⁵

- obytné a hygienicko-sanitárne priestory,
- priestory pre vyučovacie hodiny (predmetové triedy), s kabinetom pre didaktické pomôcky,
- telocvičňu,
- knižnicu s čítárňou,
- dielenské priestory vhodné pre vykonávanú odbornú výučbu a vedenie kurzov,
- lekársku a zubnú ambulanciu a izbu pre chorých,
- psychologicko-pedagogickú poradňu,
- prechodné izby,
- izolačné izby,
- priestory určené pre hostel mimo ústavu alebo v ústave,
- terén a zariadenia pre rekreačné a športové aktivity.

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

Obrázok 1 Organizačná schéma Nápravného centra v Kcyni

Prameň: Vlastné spracovanie na základe údajov Kierownictwo. In: *BIP – Zakład Poprawczy w Kcyni* [online]. 2014 [cit. 2014-10-06]. Dostupné na: <http://bip.kcynia.zp.gov.pl/index.php?cid=95>; Rada Zakładu. In: *BIP – Zakład Poprawczy w Kcyni* [online]. 2014 [cit. 2014-10-06]. Dostupné na: <http://bip.kcynia.zp.gov.pl/index.php?cid=168>; a Ministerstva spravodlivosti Poľskej republiky.

Prijímanie, premiestňovanie a prepúšťanie maloletých v nápravných ústavoch

Bezodkladne po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku o umiestnení v nápravnom ústave posíla sudca Ministerstvu spravodlivosti žiadosť o vyslanie maloletého do ústavu, ku ktorej pripája (§ 35):¹⁶

- ✚ odpis právoplatného rozsudku o umiestnení v ústave,
- ✚ posudok o maloletom vypracovaný v rodinnom diagnosticko-konzultačnom stredisku, v domove pre maloletých alebo na inom špecializovanom pracovisku,
- ✚ aktuálnu správu o prostredí a ďalšie informácie, ktoré umožňujú vyslať maloletého do ústavu vhodného typu.

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

V prípade absencie vyššie uvedených dokumentov si Ministerstvo spravodlivosti vyžiada ich doplnenie. Maloletý je poslaný a premiestnený do vhodného ústavu po vydaní posudku tímom špecialistov, ktorý sa skladá zvlášť z pedagóga a psychológa. Maloletý je poslaný do ústavu, ktorý sa nachádza najbližšie k miestu trvalého bydliska, ibaže to z výchovných alebo organizačných dôvodov nie je možné. O poslaní maloletého do ústavu sú informovaní (§ 38):¹⁷

- rodinný súd,
- ústav, kam je maloletý poslaný,
- domov pre maloletých, v ktorom sa maloletý nachádza.

Po prevzatí oznámenia o vyslaní sa sudca bezodkladne obráti na rodičov (opatrovateľov) alebo Políciu, aby odprevadili maloletého do ústavu. Vo výnimočných prípadoch môže sudca povoliť maloletému, aby sa vybral do ústavu bez účasti rodičov (opatrovateľov) alebo Polície. Premiestnenie chovanca do iného nápravného ústavu môže nastať z výchovných alebo organizačných dôvodov na žiadosť rodinného súdu, riaditeľa nápravného ústavu, chovanca alebo rodičov (opatrovateľov), ktorá bola podaná na Ministerstve spravodlivosti.

K žiadosti o premiestnenie chovanca do iného ústavu riaditeľ nápravného ústavu, v ktorom sa aktuálne chovanec nachádza, pripojí aktuálny psychologicko-pedagogický posudok. Premiestnenie chovanca do iného ústavu toho istého typu alebo do ústavu so zosilneným dozorom nasleduje na základe rozhodnutia rodinného sudcu. O premiestnení chovanca sú informovaní (§ 40):¹⁸

- rodinný súd,
- ústav, do ktorého je maloletý premiestnený,
- ústav, z ktorého má byť maloletý premiestnený,
- rodičia (opatrovatelia) maloletého.

---

¹⁷ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

Riaditeľ ústavu je povinný prijať maloletého do ústavu na základe (§ 41):¹⁹

- ✚ právoplatného súdneho rozhodnutia o umiestnení v ústave,
- ✚ príkazu prijať ho a poslania alebo premiestnenia do ústavu.

V prípade neprivedenia maloletého do ústavu v priebehu 3 mesiacov od dátumu poslania alebo premiestnenia riaditeľ ústavu poslať dokumentáciu maloletého rodinnému súdu a poslanie alebo premiestnenie Ministerstvu spravodlivosti. Riaditeľ ústavu bezodkladne po privedení maloletého do ústavu oboznámi rodinný súd a rodičov (opatrovateľov) o jeho prijatí. Maloletého prijíma do ústavu riaditeľ ústavu a vykonáva s ním rozhovor, oboznámi maloletého s jeho právami a povinnosťami a pravidlami pobytu v ústave, čo maloletý potvrdí vlastnoručným podpisom. Po prijatí do ústavu je maloletý umiestnený v prechodnej izbe alebo vo výchovnej skupine. Umiestnenie maloletého v prechodnej izbe, ktoré nemôže trvať dlhšie ako 14 dní, má za cieľ (§ 44):²⁰

- ✚ podrobiť ho vstupnej lekárskej prehliadke, osobnostno-poznávacie- mu vyšetreniu a hygienicko-sanitárnym zákrokom,
- ✚ vykonať úvodný adaptačný rozhovor,
- ✚ pripraviť plán individuálneho resocializačného pôsobenia,
- ✚ zachovať bezpečnosť a poriadok v ústave,
- ✚ predchádzať agresii a dezorganizácii života v ústave.

Umiestnenie vo výchovnej skupine môže nasledovať v prípade, ak bol maloletý premiestnený z iného ústavu a nie je potrebné ho umiestniť v prechodnej izbe za účelmi, o ktorých sa hovorí vyššie. Prechodná izba je oddelená miestnosť, vhodne zariadená ako obytný priestor. Prepustenie chovanca z ústavu nasleduje na základe rozhodnutia súdu a príkazu na prepustenie, okrem prípadov, ak prepustenie nasleduje v súvislosti s ukončením nápravného prostriedku zo zákona. O dátume prepustenia chovanca sú informovaní jeho rodičia (opatrovatelia). V opodstatnených prípadoch sa s nimi dojednáva spôsob odovzdania prepusteného chovanca.

¹⁹ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

²⁰ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

Pravidlá pobytu maloletých v ústave

Chovanci majú počas pobytu v ústave zaistené (§ 57):²¹

- ✚ rešpektovanie osobnej dôstojnosti,
- ✚ ochranu pred fyzickým a psychickým násilím, vykorisťovaním a zneužívaním, ako aj pred akýmikoľvek prejavmi krutosti,
- ✚ prístup k informáciám o poriadku platnom v ústave, odmenách a disciplinárnych prostriedkoch, resocializačnej ponuke ústavu,
- ✚ informácie o priebehu resocializačného procesu,
- ✚ stravu prispôsobenú potrebám ich vývoja,
- ✚ odev, bielizeň, obuv, školské potreby a učebnice, hygienické potreby a čistiace prostriedky,
- ✚ prístup ku zdravotnej starostlivosti a rehabilitácii, vrátane zvláštnej starostlivosti pre tehotné chovanky, a to i počas pôrodu a po pôrode,
- ✚ ochranu rodinných väzieb,
- ✚ posielanie a doručovanie korešpondencie, s obmedzeniami vyplývajúcimi z právnych predpisov,
- ✚ možnosť kontaktovať sa s obhajcom alebo splnomocnencom chovanca v priestoroch ústavu bez účasti iných osôb,
- ✚ psychologickú starostlivosť a pomoc,
- ✚ možnosť podávať sťažnosti, žiadosti a návrhy.

V odôvodnených prípadoch so súhlasom riaditeľa ústavu môže chovanec nosiť vlastný odev, bielizeň a obuv. Riaditeľ ústavu informuje rodičov (opatrovateľov) chovanca a rodinný súd o prípadoch ochorenia chovanca, ktoré si vyžadujú špecializovaný zákrok alebo hospitalizáciu. O stave tehotenstva chovanky a porodení dieťaťa riaditeľ ústavu informuje jej rodičov (opatrovateľov), rodinný súd a príslušný opatrovateľský súd. Tehotná chovanka má zaistenú zvýšenú opateru, pričom je súčasne pripravovaná na úlohu matky.

Ústav v rámci realizovanej resocializačnej činnosti voči chovancom predchádza a potláča (§ 58):²²

²¹ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

²² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

- ✚ získavanie a konzumáciu alkoholických nápojov chovancami a omamných prostriedkov a psychotropných látok a poskytujú im a ich rodinám pomoc pri riešení problémov so závislosťou na týchto prostriedkoch, pričom spolupracuje s inštitúciami a organizáciami poskytujúcimi špecializovanú pomoc,
- ✚ používanie vulgárnych a urážlivých slov a vyjadrení alebo žargónu uplatňovaného v zločineckých subkultúrach,
- ✚ robenie tetovania,
- ✚ svojoľnú výmenu odevu, obuvi alebo iných predmetov s inými chovancami,
- ✚ vlastníctvo nebezpečných predmetov, obzvlášť náradia na rezanie kovu, prostriedkov slúžiacich na paralyzovanie, zbraní, omamných prostriedkov, psychotropných látok a alkoholu,
- ✚ nahováranie na vzburu, nedodržiavanie poriadku ústavu a agresívne správanie,
- ✚ vytváranie subkultúrnych skupín zločineckého charakteru.

Ústav realizuje resocializačný proces chovanca pri zohľadnení resocializačnej ponuky ústavu a na základe individuálneho plánu resocializácie vypracovaného pedagógom so spoluúčasťou chovanca, psychológa a ďalších pracovníkov ústavu.

Resocializačná ponuka ústavu podrobne určuje (§ 59):²³

- ✚ možnosti a rozsah výchovného a terapeutického pôsobenia,
- ✚ možnosti a podmienky zamestnania chovanca v ústave,
- ✚ hlavné výchovné princípy uplatňované v priebehu vyučovania a získavania odborných kvalifikácií chovanca.

Individuálny plán resocializácie konkrétne obsahuje (§ 59):²⁴

- ✚ druhy a formy resocializačného pôsobenia, do ktorých bude chovanec zapojený, s uvedením plánovaného času ich trvania,

---

²³ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

²⁴ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

- ✚ rozsah, smery a formy učenia a odborného vzdelávania chovanca, ako aj jeho individuálne povinnosti v súvislosti s priebehom vyučovania,
- ✚ rozsah a spôsob spolupráce s rodinou a ďalšími osobami, s cieľom priviesť ho k spoločenskej integrácii a osamostatneniu sa,
- ✚ metódy a kritériá hodnotenia priebehu resocializačného procesu,
- ✚ program prípravy chovanca na život po prepustení z ústavu.

V prípade, ak sa chovanec odmieta spolupodieľať na vypracovaní individuálneho plánu resocializácie, plán vypracúva pedagóg v spolupráci s psychológom a ďalšími pracovníkmi ústavu. Individuálny plán resocializácie musí byť modifikovaný v súlade s priebehom procesu resocializácie chovanca. Ústav informuje rodičov (opatrovateľov) o pokroku v resocializácii chovanca.

Chovanec ústavu musí v priebehu pobytu v ústave (§ 61):²⁵

- ✚ dodržiavať poriadok ústavu a rozvrh hodín,
- ✚ dodržiavať bezpečnostné pravidlá a informovať vychovávateľov o ohrozeniach bezpečnosti osôb, poriadku, životného prostredia, zdravia a majetku,
- ✚ zúčastňovať sa procesu resocializácie,
- ✚ vykonávať príkazy vychovávateľov alebo ďalších nadriadených,
- ✚ správať sa voči vychovávateľom a ďalším osobám s rešpektovaním ich dôstojnosti,
- ✚ starať sa o zdravotný stav a osobnú hygienu,
- ✚ starať sa o svoj upravený výzor a kultúrne sa vyjadrovať,
- ✚ dodržiavať čistotu a poriadok v miestnostiach, v ktorých sa zdržuje,
- ✚ odovzdať do depozitu predmety, ktorých držba je v rozpore s poriadkom ústavu, doklady a hodnotné predmety,
- ✚ vykonávať pomocné práce poriadkového charakteru spojené s prevádzkou ústavu,
- ✚ získať súhlas riaditeľa ústavu na dočasné opustenie ústavu,
- ✚ vracat' sa z dovolení a priepustiek v čase určenom riaditeľom ústavu.

Chovanec dostáva na účely osobných výdavkov vreckové, ktoré je vyplácané z peňažných prostriedkov určených na prevádzku ústavu.

---

²⁵ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

Výška mesačného vreckového pre chovanca je stanovená na 1,1 % základnej sumy.²⁶ Chovanec môže dostávať peniaze od osôb, inštitúcií alebo organizácií. Peniaze, ktoré dostal, musí chovanec odovzdať do depozitú ústavu a môže s nimi disponovať len so súhlasom vychovávateľa. Chovanec môže dostávať balíky s potravinami, knihami, oblečením, obuvou a ďalšími predmetmi osobnej potreby. Balíky sú chovancovi doručené bezodkladne oproti potvrdeniu o prevzatí.

Riaditeľ nápravného ústavu môže chovancovi udeliť odmenu za (§ 65):²⁷

- ✚ správny postoj a správanie sa,
- ✚ výnimočné plnenie si povinností,
- ✚ vzorné dodržiavanie poriadku nápravného ústavu,
- ✚ dosiahnutie veľmi dobrých výsledkov v učení.

Odmenami sú (§ 66):²⁸

- 1) pochvala,
- 2) pochvala pred chovancami,
- 3) pochvalný list rodičom (opatrovateľom),
- 4) pochvalný list rodinnému súdu,
- 5) povolenie na telefonický rozhovor na náklady ústavu,
- 6) udelenie vecnej alebo peňažnej odmeny,
- 7) zvýšenie chovancovi vreckového do výšky 4,5 % základnej sumy na obdobie do 3 mesiacov,
- 8) súhlas na výrobu predmetu alebo poskytnutie služby v školských dielňach pre potreby chovanca alebo najbližších osôb,
- 9) súhlas na účasť na spoločenských podujatiach, osvetových alebo športových akciách alebo na školeniach mimo ústav,
- 10) súhlas na chodenie do školy mimo ústav,
- 11) súhlas na vlastníctvo hodnotných predmetov,
- 12) súhlas na nosenie vlastného odevu,

---

²⁶ Ide o sumu 15 EUR mesačne.

²⁷ *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich* [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

²⁸ *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich* [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

- 13) skrátenie, odloženie alebo odpustenie predtým udeleného disciplinárneho prostriedku,
- 14) udelenie priepustky do 3 dní,
- 15) udelenie dovolenky,
- 16) predloženie žiadosti o premiestnenie z ústavu so zosilneným výchovným dozorom do iného ústavu,
- 17) predloženie žiadosti o premiestnenie z polootvoreného ústavu do otvoreného,
- 18) umiestnenie mimo ústavu,
- 19) predloženie žiadosti o podmienené prepustenie z ústavu.

V odôvodnených prípadoch môže byť z výchovného hľadiska udeľená viac ako jedna odmena. Odmeny, o ktorých sa píše v bodoch 14 a 15, sa udeľujú ako zvláštne prostriedky výchovného pôsobenia. Odmeny uvedené v bodoch 16 a 19 sa udeľujú po vydaní posudku ústavnej rady. Chovanci ústavu, voči ktorému prebieha konanie v súvislosti so spáchaním neoprávneného činu, môžu byť odmeny uvedené v bodoch 5, 9 – 11, 14 – 16, 18 a 19 udelené len so súhlasom orgánu vedúceho konanie.

Rodinný súd si môže vyhradiť poskytnutie súhlasu na udelenie priepustky alebo dovolenky. Rozhodnutie o udelení odmeny sa vydáva písomnou formou a dáva sa na vedomie chovancovi. Rozhodnutie o udelení odmeny sa zakladá do osobného spisu chovanca. Prvá priepustka môže byť udelená chovancovi ústavu (§ 68):²⁹

- 1) otvoreného po uplynutí 2 mesiacov pobytu v ústave,
- 2) polootvoreného po uplynutí 3 mesiacov pobytu v ústave,
- 3) uzavretého po uplynutí 4 mesiacov pobytu v ústave,
- 4) so zosilneným výchovným dozorom po uplynutí 5 mesiacov pobytu v ústave,
- 5) resocializačno-revalidačného po uplynutí 3 mesiacov pobytu v ústave,
- 6) resocializačno-terapeutického po uplynutí 3 mesiacov pobytu v ústave.

V prípade neočakávaných životných udalostí môže riaditeľ nápravného ústavu udeliť priepustku chovancovi pred uplynutím vyššie uvedených lehôt. V takom prípade chovanec ústavov, ktoré sa uvádzajú v bo-

---

²⁹ *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.*

doch 3 a 4, môže využiť priepustku pod dohľadom pracovníka ústavu. Dovolenka v danom kalendárnom roku môže byť udelená chovancovi ústavu (§ 68):³⁰

- 1) otvoreného po uplynutí 2 mesiacov pobytu v ústave v dĺžke do 65 dní,
- 2) polootvoreného po uplynutí 3 mesiacov pobytu v ústave v dĺžke do 55 dní,
- 3) uzavretého po uplynutí 4 mesiacov pobytu v ústave v dĺžke do 30 dní,
- 4) so zosilneným výchovným dozorom po uplynutí 6 mesiacov pobytu v ústave v dĺžke do 21 dní,
- 5) resocializačno-revalidačného po uplynutí 3 mesiacov pobytu v ústave v dĺžke do 55 dní,
- 6) resocializačno-terapeutického po uplynutí 3 mesiacov pobytu v ústave v dĺžke do 55 dní.

V uzavretých ústavoch so zosilneným výchovným dozorom prvá dovolenka nemôže byť dlhšia ako 7 dní. Pred udelením dovolenky sa vypracúva program pobytu chovanca na dovolenke. Vychovávateľ po návrate chovanca z dovolenky skontroluje správanie sa chovanca počas dovolenky a vypracuje príslušný zápis do osobného spisu.

Riaditeľ nápravného ústavu môže použiť voči chovancovi disciplinárne prostriedky za (§ 70):³¹

- porušenie ústavného poriadku,
- nesplnenie si svojich povinností,
- správanie sa spôsobujúce neprospech iným osobám.

Disciplinárnymi prostriedkami sú (§ 71):³²

---

³⁰ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

³¹ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

³² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

- 1) napomenutie,
- 2) napomenutie pred chovancami,
- 3) pokarhanie,
- 4) oznámenie rodičom (opatrovateľom) o nevhodnom správaní sa chovanca,
- 5) oznámenie súdu o nevhodnom správaní sa chovanca,
- 6) odvolanie povolenia alebo neudelenie povolenia na telefonické rozhovory na účet ústavu na dobu 1 mesiaca, s výnimkou rozhovorov s rodičmi (opatrovateľmi),
- 7) zníženie vreckového chovancovi ústavu:
  - ✚ otvoreného – na dobu 2 mesiacov,
  - ✚ polootvoreného – na dobu 3 mesiacov,
  - ✚ uzavretého so zosilneným výchovným dozorom – na dobu 4 mesiacov,
  - ✚ resocializačno-revalidačného alebo resocializačno-terapeutického – na dobu 3 mesiacov,
- 8) odvolanie súhlasu na účasť na spoločenských podujatiach, osvetových alebo športových akciách alebo na školeniach mimo ústav:
  - ✚ otvoreného – na dobu 2 mesiacov,
  - ✚ polootvoreného – na dobu 3 mesiacov,
  - ✚ uzavretého so zosilneným výchovným dozorom – na dobu 4 mesiacov,
  - ✚ resocializačno-revalidačného alebo resocializačno-terapeutického – na dobu 3 mesiacov,
- 9) odvolanie súhlasu na vlastnenie hodnotných predmetov alebo na nosenie vlastného odevu,
- 10) odvolanie súhlasu na vychádzanie mimo územia ústavu:
  - ✚ otvoreného – na dobu 1 mesiaca,
  - ✚ polootvoreného – na dobu 2 mesiacov,
  - ✚ uzavretého – na dobu 3 mesiacov,
  - ✚ so zosilneným výchovným dozorom – na dobu 3 mesiacov,
  - ✚ resocializačno-revalidačného – na dobu 2 mesiacov,
  - ✚ resocializačno-terapeutického – na dobu 2 mesiacov,
- 11) neudelenie priepustky alebo dovolenky chovancovi ústavu:
  - ✚ otvoreného – na dobu 2 mesiacov,
  - ✚ polootvoreného – na dobu 3 mesiacov,
  - ✚ uzavretého – na dobu 4 mesiacov,

- ✚ so zosilneným výchovným dozorom – na dobu 4 mesiacov,
  - ✚ resocializačno-revalidačného – na dobu 3 mesiacov,
  - ✚ resocializačno-terapeutického – na dobu 3 mesiacov,
- 12) predloženie žiadosti o premiestnenie do iného ústavu toho istého typu,
  - 13) predloženie žiadosti o premiestnenie do iného ústavu iného typu,
  - 14) pozastavenie umiestnenia mimo ústavu,
  - 15) pozastavenie žiadosti o navrhnutie na podmienené prepustenie z ústavu.

Prostriedky, ktoré sú uvedené v bodoch 12 – 15, sa uplatňujú po vdaní posudku ústavnej rady. Pri použití disciplinárneho prostriedku sa zvlášť zohľadňujú spôsob a okolnosti správania sa chovanca, názor chovanca na svoje správanie sa, doterajšie postoje, osobné charakterové črty a zdravotný stav chovanca. Pred použitím disciplinárneho prostriedku je riaditeľ ústavu alebo ním poverený pedagogický pracovník povinný vypočúť chovanca a požiadať o posudok didakticko-korekčný tím. Rozhodnutie o použití disciplinárneho prostriedku, s uvedením príčin jeho použitia, sa vypracúva písomne a oznamuje sa chovancovi. Rozhodnutie o použití disciplinárneho prostriedku sa vkladá do osobného spisu chovanca. O použití disciplinárneho prostriedku v prípade, ak maloletý umiestnený v nápravnom ústave spáchal trestný čin pred dovŕšením veku 17 rokov, informuje riaditeľ ústavu rodinný súd.

Za jeden priestupok sa uplatní jeden disciplinárny prostriedok. V prípade, ak sa chovanec dopustil viacerých priestupkov, použije sa jeden dostatočne prísny disciplinárny prostriedok. Disciplinárny prostriedok sa použije bezodkladne. Ak boli zistené nové fakty poukazujúce na to, že bol disciplinárny prostriedok použitý neopodstatnene, riaditeľ ústavu zruší rozhodnutie o použití disciplinárneho prostriedku a odstráni ho z osobného spisu chovanca. V prípadoch opodstatnených z výchovného hľadiska, obzvlášť, ak chovanec odprosil poškodeného a napravil škodu, je možné pozastaviť výkon disciplinárneho prostriedku na dobu 3 mesiacov, zmeniť ho na iný, skrátiť ho alebo ho odpustiť.

Ak sa v období pozastavenia výkonu disciplinárneho prostriedku chovanec dopustil priestupku znovu, bude pozastavený disciplinárny prostriedok vykonaný, ibaže riaditeľ ústavu rozhodne z výchovných dôvodov inak. Rozhodnutie o zrušení, pozastavení, zmene, skrátení, odpustení alebo prerušení disciplinárneho prostriedku sa vypracúva písomne

a dáva sa na vedomie chovancovi, a ak si to vyžadujú výchovné dôvody, taktiež ďalším osobám, a pripája sa k osobnému spisu. Riaditeľ ústavu sa vzhľadom na potrebu zaistiť bezpečnosť chovanca alebo iných osôb môže obrátiť na rodinného sudcu vykonávajúceho dohľad nad ústavom so žiadosťou o vydanie príkazu na predvedenie chovanca políciou na špecializované lekárske vyšetrenie alebo nemocničnú liečbu. Ak proti chovancovi prebieha trestné konanie a jeho pobyt v nápravnom ústave by vytváral vážne ohrozenie bezpečnosti ústavu, riaditeľ ústavu bezodkladne informuje orgán vedúci konanie o potrebe použitia preventívneho prostriedku. Riaditeľ ústavu bezodkladne informuje (§ 77):³³

- ✚ predsedu oblastného súdu a Ministerstvo spravodlivosti o mimoriadnych udalostiach v ústave,
- ✚ rodinný súd o samovoľnom predĺžení si chovancom pobytu mimo ústavu.

Chovanec je z evidencie ústavu vyčiarknutý v prípade (§ 78):³⁴

- 1) premiestnenia do iného ústavu,
- 2) prepustenia z ústavu v súvislosti s ukončením platnosti nápravného prostriedku,
- 3) podmieneného prepustenia z ústavu,
- 4) umiestnenia v domove pre maloletých, vo vyšetrovacej väzbe alebo v ústave na výkon trestu,
- 5) uplynutia 3 mesiacov neprítomnosti v ústave zapríčinennej útekem, samovoľným predĺžením si dovolenky alebo priepustky.

O vyčiarknutí chovanca z evidencie ústavu riaditeľ ústavu bezodkladne informuje rodinný súd a Ministerstvo spravodlivosti. Znovuumiestnenie v ústave chovanca vyčiarknutého z evidencie z dôvodov uvedených v bodoch 3 – 5 si vyžaduje podanie žiadosti o vyslanie ho do ústavu na Ministerstve spravodlivosti. Do doby vydania rozhodnutia o vyslaní do ústavu je chovanec umiestnený v ústave, z evidencie ktorého bol vyčiarknutý. Pred umiestnením chovanca na dobu určitú mimo ústavu na základe článku 90 zákona zo dňa 26. októbra 1982 o konaní v prípadoch

³³ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

³⁴ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

maloletých môže riaditeľ ústavu požiadať rodinný súd o nariadenie vykonania prieskumu prostredia. Riaditeľ nápravného ústavu môže umiestniť maloletého na dobu určitú mimo ústavu, ak tomu nasvedčujú nasledovné skutočnosti (čl. 90 § 1):³⁵

- ✚ školenia a výchova, a obzvlášť možnosť nadobudnúť vzdelanie, profesiu alebo potrebné kvalifikácie a oprávnenia,
- ✚ možnosť zamestnať sa,
- ✚ potreba špecializovaného liečenia alebo
- ✚ zvláštne rodinné okolnosti.

Zároveň hodnotenie správania sa maloletého ukazuje, či bude možné na neho účinne dozerať. Maloletý umiestnený mimo nápravného ústavu je naďalej chovancom tohto ústavu. Ústav je povinný na neho dozerať. Riaditeľ nápravného ústavu môže v každom čase odvolať rozhodnutie o umiestnení maloletého mimo ústavu, ak zanikli príčiny, ktoré boli uvedené vyššie. O rozhodnutí vo veci umiestnenia maloletého mimo nápravného ústavu riaditeľ ústavu informuje rodinný súd, ktorý vydal rozsudok. Rozhodnutie, o ktorom sa hovorí vyššie, môže riaditeľ ústavu zrealizovať po jeho schválení rodinným súdom. Rodinný súd môže v každom čase zrušiť rozhodnutie riaditeľa nápravného ústavu. Pred umiestnením chovanca na dobu určitú mimo ústavu riaditeľ ústavu môže požiadať rodinný súd o nariadenie vykonať prieskum prostredia. S cieľom pripraviť chovanca na prepustenie ústav musí (§ 80):³⁶

- 1) zhromaždiť informácie o potrebách chovanca po prepustení,
- 2) poskytnúť chovancovi informácie:
  - ✚ o spôsobe získania potrebných dokladov,
  - ✚ o pomoci pri osamostatnení sa chovanca,
  - ✚ o spôsobe nadväzovania a udržiavania kontaktov so súdnym kurátorom,
- 3) poskytnúť mu pomoc pri získaní zamestnania a ubytovania.

³⁵ *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich* [Zákon zo dňa 26. októbra 1982 o konaní v prípadoch maloletých v znení neskorších predpisov]. Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 z późn. zm.

³⁶ *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich* [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

Ak prepustený chovanec nemá vlastné peniaze a nemôže získať potrebnú pomoc od rodičov (opatrovateľov) alebo z iných zdrojov, riaditeľ ústavu mu môže poskytnúť finančnú a materiálnu pomoc. Prepustenému chovancovi sa vydajú z depozitu oproti potvrdeniu jeho cenné predmety a ďalšie predmety a peniaze, ktoré sú jeho majetkom, a v prípade potreby aj potvrdenie o zdravotnom stave. Chovanec dostane doklady, a v prípade potreby aj cestovný lístok, potraviny na dobu cesty a poukaz na liečenie, ak tak rozhodne lekár. V obzvlášť opodstatnených prípadoch môže riaditeľ ústavu na písomnú žiadosť chovanca prepusteného z ústavu dovoliť chovancovi, aby zostal v ústave na určitú dobu.

Vykonávanie dohľadu nad ústavmi a domovmi

Najvyšší dohľad nad ústavmi a domovmi vykonáva minister spravodlivosti prostredníctvom predsedov oblastných súdov a poverených osôb. Dohľad ministra spravodlivosti je vykonávaný prostredníctvom (§ 101):³⁷

- ✚ určenia a koordinácie základných smerov dohľadu vykonávaného nad administratívnou činnosťou ústavov a domovov,
- ✚ kontroly činnosti ústavov a domovov,
- ✚ kontroly dodržiavania práv a povinností maloletých,
- ✚ analýzy používania zákonných predpisov,
- ✚ analýzy vedenia dokumentácie v ústavoch a domovoch [...],
- ✚ organizovania školení, porád a konferencií predsedov oblastných súdov, inšpektorov a pracovníkov ústavov a domovov,
- ✚ iniciovania začatia vysvetľujúcich a disciplinárnych konaní,
- ✚ skúmania sťažností a žiadostí.

Inšpekcie sa vykonávajú minimálne raz za päť rokov. Termín a rozsah inšpekcie sa oznamujú predsedovi oblastného súdu a riaditeľovi ústavu alebo domova 30 dní pred dňom začatia inšpekcie. Z priebehu inšpekcie alebo kontroly sa vypracúva správa obsahujúca zistenia a hodnotenie práce ústavu alebo domova. Uvedená správa sa spolu s návrhmi odporúčaní vyplývajúcimi z kontroly predkladá predsedovi oblastného súdu a riaditeľovi ústavu alebo domova v lehote 14 dní od ukončenia inšpekcie. Predseda oblastného súdu a riaditeľ ústavu alebo domova môžu

---

³⁷ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

v lehote 14 dní odo dňa predloženia správy nahlásiť pripomienky, poznámky a žiadosti k správe alebo návrhom vyplývajúcim z kontroly. O spôsobe vybavenia pripomienok, poznámok a žiadostí sa informuje v termíne 30 dní odo dňa ich prevzatia a určuje sa lehota na vykonanie návrhov vyplývajúcich z kontroly. Riaditeľ ústavu alebo domova prostredníctvom predsedu oblastného súdu bezodkladne po uplynutí lehoty určenej na vykonanie návrhov vyplývajúcich z kontroly predloží ministrovi spravodlivosti informácie o rozsahu a spôsobe ich vykonania.

Vykonávanie pedagogického dohľadu v ústavoch a domovoch

Minister spravodlivosti vykonáva pedagogický dohľad v ústavoch a domovoch prostredníctvom inšpektorov Ministerstva spravodlivosti, oblastných tímov pedagogického dohľadu a riaditeľov ústavov a domovov. Zloženie oblastného tímu pedagogického dohľadu je nasledovné (§ 103):³⁸

- vedúci tímu,
- starší inšpektor,
- inšpektor.

Tím pracuje na základe celoročného plánu práce vypracovaného pre daný kalendárny rok, ktorý je schvaľovaný predsedami oblastných súdov, pre ktoré bol tím zriadený. Celoročný plán práce obsahuje ciele, úlohy, formy a termíny pre jeho realizáciu. Predseda oblastného súdu príslušného pre oblastný tím predkladá celoročný plán práce tímu na schválenie ministrovi spravodlivosti. Vedúci oblastného tímu pedagogického dohľadu predkladá ministrovi spravodlivosti prostredníctvom predsedu oblastného súdu príslušného pre oblastný tím správu o realizácii plánu práce v lehote do 15. februára každého roku.

Riaditeľ ústavu alebo domova a ďalší učitelia na vedúcich miestach vykonávajú pedagogický dohľad vo vzťahu k pedagogickým pracovníkom zamestnaným v ústavoch a domovoch. S cieľom efektívne vykonávať pedagogický dohľad určuje riaditeľ ústavu alebo domova kvalitatívne štandardy práce v rozvojovom pláne ústavu alebo domova. Štandardy posu-

---

³⁸ *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich* [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

dzuje rada ústavu alebo domova. Pedagogický dohľad v ústave alebo domove je vykonávaný prostredníctvom (§ 105):³⁹

- ✚ hospitácií spočívajúcich v pozorovaní vyučovacích hodín a hodnotení ich efektivity vo vzťahu k chovancom,
- ✚ podrobného skúmania záležitostí alebo typických skutočností v oblasti pôsobenia ústavu alebo domova,
- ✚ kvantitatívneho a kvalitatívneho porovnávania aktivít a správania sa chovancov, obzvlášť v prípade mimoriadnych udalostí, termínovaných návratov z dovolení a priepustiek a pedagogických výsledkov,
- ✚ systematického kontrolovania priebehu resocializačného pôsobenia ústavu alebo domova,
- ✚ analyzovania a diagnostikovania úrovne realizácie cieľov resocializačného pôsobenia, ako aj určovania a hodnotenia efektov tohto pôsobenia.

Vykonávanie pedagogického dohľadu sa dokumentuje. Spôsob vedenia dokumentácie určuje riaditeľ ústavu alebo domova.

Organizácia a úlohy domovov pre maloletých

Domovy pre maloletých sa delia na bežné a intervenčné. Súčasťami domova pre maloletých sú internát, škola (školy), školské dielne a diagnostický tím. Maloletého do domova prijíma riaditeľ domova a následne je maloletý umiestnený v prechodnej izbe (ktorá je pod stálym dozorom a je vybavená zariadeniami umožňujúcimi monitorovať pobyt maloletého v nej) na dobu maximálne 14 dní za účelom (§ 51):⁴⁰

- ✚ podrobenia ho vstupnej lekárskej prehliadke, osobnostno-poznávaciemu vyšetreniu a hygienicko-sanitárnym zákrokom,
- ✚ vykonania úvodného rozhovoru a vypracovania základného prehľadu informácií o maloletom.

³⁹ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

⁴⁰ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

Prepustenie maloletého z domova nasleduje na základe súdneho rozhodnutia a príkazu na prepustenie a v prípade prepustenia maloletého pre účely vykonania súdneho rozhodnutia o umiestnení v ústave na základe príkazu na prepustenie a oznámenia o vyslaní. O termíne prepustenia maloletého z domova sú informovaní jeho rodičia alebo opatrovatelia.

Jednou z hlavných úloh domova pre maloletých je vypracovať psychologicko-pedagogický posudok o maloletom a výchovne pôsobiť, so zámerom zahájiť proces resocializácie. Medzi povinnosti maloletých, ktorí bývajú v domove pre maloletých, patria (§ 87):⁴¹

- ✚ dodržiavať poriadok ústavu a rozvrh hodín,
- ✚ dodržiavať bezpečnostné pravidlá a informovať vychovávateľov o ohrozeniach bezpečnosti osôb, poriadku, životného prostredia, zdravia a majetku,
- ✚ vykonávať príkazy vychovávateľov,
- ✚ správať sa voči maloletým a ďalším osobám s rešpektovaním ich dôstojnosti,
- ✚ starať sa o svoj zdravotný stav a osobnú hygienu,
- ✚ starať sa o svoj upravený vzhľad a kultúrne sa vyjadrovať,
- ✚ udržiavať čistotu a poriadok v miestnostiach, v ktorých sa zdržuje,
- ✚ odovzdať do depozitu predmety, ktorých držba je v rozpore s poriadkom ústavu, doklady a cenné predmety,
- ✚ vykonávať pomocné práce poriadkového charakteru spojené s prevádzkou domova,
- ✚ vracať sa z priepustiek v čase určenom riaditeľom domova.

Riaditeľ domova pre maloletých môže prideliť maloletému nachádzajúcemu sa v ťažkej materiálnej situácii vreckové na vlastné výdavky vo výške od 1,1 % do 6 % základnej sumy. Vreckové je vyplácané z peňažných prostriedkov určených na prevádzku domova. Do katalógu odmien, ktorými môžu byť odmenení maloletí, patria (§ 91):⁴²

- ✚ pochvala,

⁴¹ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

⁴² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

- ✚ pochvala pred maloletými,
- ✚ pochvalný list poslaný rodičom (opatrovateľom),
- ✚ pochvalný list poslaný súdu,
- ✚ povolenie na telefonický rozhovor na náklady domova v prítomnosti vychovávateľa,
- ✚ udelenie vecnej alebo peňažnej odmeny,
- ✚ súhlas na výrobu predmetu alebo poskytnutie služby v školských dielnach pre potreby maloletých alebo najbližších osôb,
- ✚ súhlas na účasť na spoločenských podujatiach, osvetových alebo športových akciách alebo na školeniach mimo domova,
- ✚ súhlas na vlastníctvo cenných predmetov,
- ✚ súhlas na nosenie vlastného odevu,
- ✚ skrátenie, odloženie alebo odpustenie predtým udeleného disciplinárneho prostriedku,
- ✚ udelenie priepustky,
- ✚ súhlas na dodatočné návštevy osobami, ktoré nie sú z rodiny.

V odôvodnených prípadoch môže byť z výchovného hľadiska udeľná viac ako jedna odmena. Odmeny v podobe súhlasu s účasťou na spoločenských podujatiach, osvetových alebo športových akciách alebo na školeniach mimo domova a udelenie priepustky sa udeľujú len so súhlasom orgánu vedúceho konanie.

Katalóg disciplinárnych prostriedkov určených pre maloletých umiestnených v domovoch obsahuje (§ 94):⁴³

- ✚ napomenutie,
- ✚ napomenutie pred maloletými,
- ✚ pokarhanie,
- ✚ oznámenie rodičom (opatrovateľom) o nevhodnom správaní sa maloletého,
- ✚ oznámenie súdu o nevhodnom správaní sa maloletého,
- ✚ odvolanie povolenia alebo neudelenie povolenia na telefonické rozhovory na účet ústavu na dobu 1 mesiaca, s výnimkou rozhovorov s rodičmi (opatrovateľmi),
- ✚ odvolanie súhlasu na účasť na spoločenských podujatiach, osvetových alebo športových akciách alebo na školeniach mimo domova,

---

⁴³ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

- ✚ odvolanie súhlasu na vlastníctvo cenných predmetov alebo na nosenie vlastného odevu,
- ✚ odvolanie súhlasu na dodatočné návštevy v domove osobami, ktoré nie sú z rodiny maloletého,
- ✚ predloženie žiadosti o premiestnenie do iného domova toho istého typu,
- ✚ predloženie žiadosti o premiestnenie do intervenčného domova.

Pred použitím disciplinárneho prostriedku je riaditeľ domova pre maloletých alebo ním poverený pedagogický pracovník povinný vypočúť maloletého a požiadať o posudok didaktický tím. Rozhodnutie o použití disciplinárneho prostriedku, s uvedením dôvodov jeho použitia, sa vypracúva písomne a oznamuje sa maloletému; rozhodnutie o použití disciplinárneho prostriedku sa vkladá do osobného spisu maloletého.

Riaditeľ domova pre maloletých bezodkladne informuje (§ 97):⁴⁴

- ✚ samovoľnom predĺžení si pobytu maloletým mimo domova orgán, ktorý má k dispozícii maloletého,
- ✚ predsedu oblastného súdu a Ministerstvo spravodlivosti o mimoriadnych udalostiach v domove.

V prípade chýbajúceho dokladu o predĺžení pobytu maloletého v domove v lehote 7 dní pred koncom doby jeho pobytu riaditeľ domova oboznámi o tom súd, ktorý vydal rozhodnutie o umiestnení maloletého v domove.

Vykonávanie zásahov s použitím priamych donucovacích prostriedkov voči chovancom nápravných ústavov a domovov pre maloletých

Používanie priamych donucovacích prostriedkov upravujú články 95a a 95b zákona o konaní v prípadoch maloletých a vyhláška Vlády zo dňa 1. februára 2005 vo veci podrobných podmienok a spôsobu použitia priamych donucovacích prostriedkov voči maloletým umiestneným v nápravných ústavoch, domovoch pre maloletých, mládežníckych výchovných strediskách a mládežníckych socioterapeutických centrách.⁴⁵

⁴⁴ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

⁴⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 lutego 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich

Uvedené prostriedky sa môžu použiť v prípade neúčinnosti prostriedkov psychologicko-pedagogického pôsobenia. Takéto prostriedky sa používajú výlučne pre účely reakcie na (čl. 95a § 1):⁴⁶

- ✚ snahu maloletého zaútočiť na vlastný život alebo zdravie či inej osoby,
- ✚ vyvolávanie vzbury,
- ✚ hromadný útek,
- ✚ ničenie majetku, ktoré spôsobuje vážne narušenie poriadku,
- ✚ samovoľné opustenie maloletým nápravného ústavu alebo domova pre maloletých, ako aj
- ✚ potrebu priviesť maloletého do takéhoto ústavu.

Podrobné podmienky a metódy použitia priamych donucovacích prostriedkov voči maloletým umiestneným v uvedených strediskách, spôsob kontrolovania rozhodnutí o použití týchto prostriedkov pri zohľadnení zvláštností cieľov použitia takýchto prostriedkov a foriem, v akých môžu byť použité, s použitím spojenú potrebu správneho výberu vhodných metód výchovného pôsobenia na maloletého, spôsob vedenia dokumentácie spojenej s použitím takýchto prostriedkov, podrobný popis starostlivosti o fyzické a psychické zdravie maloletého, voči ktorému bol prostriedok použitý, pri zohľadnení potreby rešpektovať práva a dôstojnosť maloletého, a zaistenie bezpečnosti ústavov a domovov pre maloletých sú určené vo vyššie vymenovanej vyhláske Vlády zo dňa 1. februára 2005.

Rozsah a spôsob spolupráce nápravných ústavov a domovov pre maloletých s políciou v prípade ohrozenia bezpečnosti týchto stredísk

Polícia môže byť privolaná na pomoc v prípade zistenia ohrozenia života alebo zdravia v ústave, obmedzovania osobnej slobody alebo ničenia ma-

---

umieszczonych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii [Vyhláška vlády zo dňa 1. februára 2005 vo veci podrobných podmienok a spôsobu použitia priamych donucovacích prostriedkov voči maloletým umiestneným v nápravných ústavoch, domovoch pre maloletých, mládežníckych výchovných strediskách a mládežníckych socioterapeutických centrách]. Dz. U. z 2005 r. Nr 25, poz. 203.

⁴⁶ *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich* [Zákon zo dňa 26. októbra 1982 o konaní v prípadoch maloletých v znení neskorších predpisov]. Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 z późn. zm.

jetku vo veľkom rozsahu, ktoré sú spojené obzvlášť s takými udalosťami, ako je:

- ✚ vzbura chovancov,
- ✚ útek chovancov,
- ✚ hromadný pokus prekonať zabezpečenia ústavu,
- ✚ teroristický útok alebo prepadnutie ústavu,
- ✚ požiar, katastrofa alebo živelná pohroma.

Poskytnutie takejto pomoci môže konkrétne spočívať:

- ✚ v zabezpečení ústavu zvonku zablokovaním prístupu pre osoby spôsobujúce ohrozenie bezpečnosti ústavu,
- ✚ vo vkročení policajných síl na územie ústavu,
- ✚ v organizovaní prenasledovania,
- ✚ v lokalizovaní a zadržaní chovancov, ktorí utiekli,
- ✚ v evakuácii chovancov.

Riaditeľ ústavu a okresný (mestský) veliteľ Polície udržiujú neustály kontakt vo veciach týkajúcich sa bezpečnosti ústavu. Riaditeľ ústavu a veliteľ najbližšieho policajného útvaru si odovzdávajú potrebné informácie o udalostiach v oblasti nápravného ústavu, ktoré súvisia s jeho bezpečnosťou. V prípade zistenia ohrozenia bezpečnosti ústavu riaditeľ ústavu bezodkladne informuje o vzniknutej situácii veliteľa najbližšieho policajného útvaru a službukonajúceho príslušného okresného veliteľa Polície. Riaditeľ ústavu spoločne s okresným (mestským) veliteľom Polície určujú postup pri zaistení priameho spojenia medzi ústavom a okresným (mestským) veliteľom Polície a vypracúvajú plán zabezpečenia ústavu v prípade ohrozenia bezpečnosti ústavu.

Plán zabezpečenia ústavu musí konkrétne obsahovať:

- ✚ popis systémov a prostriedkov spojenia medzi ústavom a najbližším útvarom Polície,
- ✚ situačný plán ústavu,
- ✚ inštrukciu varovania,
- ✚ počet zamestnancov ústavu,
- ✚ všeobecnú charakteristiku chovancov ústavu,
- ✚ podrobný postup spolupráce v prípade vzniku ohrozenia bezpečnosti ústavu v závislosti od druhu tohto ohrozenia.

Plán zabezpečenia ústavu sa predkladá na posúdenie príslušnému krajskému veliteľovi Polície a na odsúhlasenie príslušnému predsedovi oblastného súdu. Odsúhlasený plán zabezpečenia posielajú riaditeľ ústavu

na vedomie Ministerstvu spravodlivosti. Riaditeľ ústavu spoločne s okresným veliteľom Polície, po dohode s príslušným predsedom oblastného súdu, môžu vykonať aktualizáciu plánu zabezpečenia. V prípade zistenia ohrozenia bezpečnosti ústavu, pokiaľ z vývoja udalostí vyplýva, že účasť Polície je nutná pre prinavrátenie bezpečnosti ústavu, riaditeľ ústavu požiada o poskytnutie nevyhnutnej pomoci veliteľa najbližšieho policajného útvaru, pričom to oznámi aj službukonajúcemu vedúcemu príslušného okresného veliteľstva Polície. V prípade požiadania Polície o pomoc riaditeľ ústavu túto skutočnosť bezodkladne oznámi príslušnému predsedovi oblastného súdu. Za účelom poskytnutia pomoci ústavu okresný veliteľ Polície zorganizuje sily a prostriedky. Rozhodnutie o vkročení policajných síl na územie ústavu vydáva príslušný predseda oblastného súdu po dohode s okresným veliteľom Polície. Ak sa v čase potrebnom na vydanie rozhodnutia vo veci vkročení policajných síl na územie ústavu nie je možné skontaktovať s príslušným predsedom oblastného súdu, rozhodnutie o vkročení policajných síl na územie ústavu môže vydať riaditeľ ústavu po dohode s okresným veliteľom Polície. O vydanom rozhodnutí riaditeľ ústavu bezodkladne informuje príslušného predsedu oblastného súdu. Veliteľ policajných síl po dohode s riaditeľom ústavu vydá rozhodnutie o odchode policajných síl z ústavu okamžite po odstránení ohrozenia a obnovení pokoja.

Záver

Samostatný systém zaobchádzania s maloletými v Poľsku sa zakladá na princípoch právnej zodpovednosti za právne deviácie maloletých.⁴⁷ Tento systém rieši problémy trestnej činnosti maloletých v samostatných právnych predpisoch, mimo trestného práva a cestou opatrovníckovo- výchovateľského konania. V roku 1982 bol schválený samostatný zákon o konaní v prípade maloletých, ktorý komplexným a rozpracovaným spôsobom určuje právne základy systému predchádzania a potláčania spoločenskej neprispôsobivosti mládeže. Základným cieľom uvedeného zákona je predchádzať a potláčať demoralizáciu a trestnú činnosť, a jeho súčasťou sú najmä prevencia a resocializácia, ako aj vytváranie maloletým najlepších podmienok pre život, aby sa znovu nedostali do konfliktu so zákonom. Nepochybne kľúčovou zložkou tohto systému sú nápravné ústavy a domovy pre maloletých, v ktorých správne vedený život je pod-

---

⁴⁷ *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.* [Ústava Poľskej republiky prijatá dňa 2. apríla 1997]. Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483.

mienkou sine qua non na ceste k dosiahnutiu spoločensky očakávaných výsledkov v procese resocializácie polskej mládeže.

Zoznam bibliografických odkazov

Informacja o wynikach kontroli funkcjonowania zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich. 1. wyd. Warszawa: Najwyższa Izba Kontroli, 2009. 65 s. ISBN neuvedené.

Kierownictwo. In: *BIP – Zakład Poprawczy w Kcyni* [online]. 2014 [cit. 2014-10-06]. Dostupné na: <http://bip.kcynia.zp.gov.pl/index.php?cid=95>.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. [Ústava Poľskej republiky prijatá dňa 2. apríla 1997]. Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483.

MAKOWSKI, A. *Niedostosowanie społeczne młodzieży i jej resocjalizacja*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1994. 295 s. ISBN 83-01-11591-2.

Rada Zakładu. In: *BIP – Zakład Poprawczy w Kcyni* [online]. 2014 [cit. 2014-10-06]. Dostupné na: <http://bip.kcynia.zp.gov.pl/index.php?cid=168>.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich [Vyhláška Ministra spravodlivosti zo dňa 17. októbra 2001 vo veci nápravných ústavov a domovov pre maloletých]. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 lutego 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii [Vyhláška vlády zo dňa 1. februára 2005 vo veci podrobných podmienok a spôsobu použitia priamych donucovacích prostriedkov voči maloletým umiestneným v nápravných ústavoch, domovoch pre maloletých, mládežníckych výchovných strediskách a mládežníckych socioterapeutických centrách]. Dz. U. z 2005 r. Nr 25, poz. 203.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich [Zákon zo dňa 26. októbra 1982 o konaní v prípadoch ma-

loletých v znení neskorších predpisov]. Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 z późn. zm.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny [Zákon zo dňa 6. júna 1997 – Trestný zákonník]. Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553.

WITKOWSKI, J. et al. *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2014*. 1. wyd. Warszawa: Zakład Wydawnictw Statystycznych, 2014. 915 s. ISSN 1506-0632.

Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 sierpnia 2010 r. o utworzeniu Zakładu Poprawczego w Gdańsku-Oliwie. Dz. U. Min. Sprawiedl. z 2010 r. Nr 8, poz. 103.

Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie utworzenia schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych oraz określenia ich rodzajów i limitów miejsc. Dz. U. Min. Sprawiedl. z 2004 r. Nr 6, poz. 20.

Doc. PhDr. Jacek Dworzecki, PhD.

Instytut Nauk Społecznych
Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie
Marszałka Józefa Piłsudskiego 111
12-100 Szczytno
Polska
jacekdworzecki@o2.pl

Protection of Book As Cultural Good and Medium of Data Storage: Selected Legal Regulations

Samanta Kowalska

Abstract: Books play essential role in shaping the personality of an individual, exemplification and broadening horizons. They are sources both of knowledge and information, and immeasurable elements of the tangible and intangible cultural heritage. This study presents selected legal regulations and activities undertaken in order to protect the documentary heritage of humanity. The legal protection of intellectual property takes on a new importance in the era of the Internet and in the light of forming the information society. Social, economic, technological, and information transformations arouse questions on the identity of a contemporary human being. Books are witnesses to history and media as well as forms for preserving memory which is a condition sine qua non for the present and future functioning.

Key Words: Book; Library; Monument; Cultural Heritage; Human Rights; Social Memory; Digitisation; Law; Poland.

Introduction

Books constitute an important component of the cultural heritage in both tangible and intangible aspects. They allow preservation, transfer, and proliferation of knowledge, thoughts, discoveries, and values. Despite the development of science and technology, traditional books continue to play an invaluable role in communication, and currently also in the creation of new forms and structures of social organization.

Selected regulations in the Polish law

In Poland, the issues concerning libraries, bookselling, readership, and publishing belong to the “culture and protection of national heritage” department of government administration.¹ This sector is headed by the

---

¹ Other scopes of activities of this department of government administration are addressed in art. 14 para. 1 of the *Act on Departments of Government Administration* [1997-09-04]. *Journal of Laws*, 1997, no. 141, item 943, as amended.

Minister of Culture and National Heritage. Tasks pertaining to government administration are carried out by bodies of the state government. The word “administration” also means service on behalf of the society.² It will be considered in the aspect of actions undertaken by the state with a view to proliferation of knowledge and information, enabling access to cultural heritage and cultural institutions and meeting educational, intellectual, cultural, and spiritual needs of the society. One of the key roles in these matters is played by books and libraries.

The primary legal act which currently regulates these issues is the *Act of 27 June 1997 on Libraries*.³ Libraries and their collections are considered national treasures which serve to maintain and preserve cultural heritage.⁴ They are cultural institutions which enable access to the achievements of science and culture, national and foreign alike.

In the above-mentioned act, the legislator provides the legal definition of “library materials”. According to the explication in art. 5, “library materials” are “in particular documents which contain a preserved expression of human thought, intended for proliferation, regardless of the type of the physical medium and format of the content, especially graphic documents (literary, cartographic, iconographic, and musical), audio documents, visual documents, audiovisual documents, and digital documents”. The words “in particular” show that this is not an enumerative definition. The legislator supplies a few examples of media for storing information, including digital documents, which means that the definition was formed with a long-term perspective in mind. Undoubtedly, with the development of technology, new means of data storage will emerge which may gradually transform and transcend current categories. Apart from gathering printed books, today libraries also store electronic books, which require different kinds of maintenance and different legal regulations than traditional library materials.

---

² OCHENDOWSKI, E. *Prawo administracyjne: Część ogólna*. 3. wyd. Toruń: TNOiK – Dom Organizatora, 2000, pp. 17-18. ISBN 83-7285-016-X.

³ *Act on Libraries* [1997-06-27]. Journal of Laws, 1997, no. 85, item 539, as amended. These issues were previously regulated in Poland by the *Act on Libraries* [1968-04-09]. Journal of Laws, 1968, no. 12, item 63. It was abrogated in 1997. However, this legal act was introduced in different political, social, and economic conditions. On August 28th, 1997, a new act was introduced, mentioned above, which is in force to the present.

⁴ Legal basis art. 3 para. 1 of the Polish *Act on Libraries* [1997-06-27]. Journal of Laws, 1997, no. 85, item 539, as amended.

Special care is given to book collections which belong to the national library resources.⁵ Library materials of exceptional significance and value to national cultural heritage constitute, in part or in whole, the national library resources. Library organisers,⁶ who seek this status for their library collections, submit an application which is reviewed by the Council for National Library Resources. The council is one of the consultative-advisory bodies of the Polish Ministry of Culture and National Heritage.⁷

The body which oversees and coordinates library management and projects is the National Library Council. Members of the Council are appointed for the period of five years by the Minister of Culture and National Heritage.⁸ National Council of Libraries observes the changes in the transfer of information, technology, and the broadening of knowledge; it simulates and develops new programs and initiatives, so that the Polish librarianship may measure up to the challenges of the present day and also of the future.

The largest non-governmental organization dedicated to the librarian environment in Poland is Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich (The Polish Librarians Association) established in 1917. According to its Statute, the aim of the association is to act to the benefit of librarianship, to promote a positive image of the profession, and to unite its representatives, but especially: 1) participation in the shaping of policies and practices concerning the issues of libraries and information; 2) popularization of actions promoting the development of libraries, librarianship, and related branches; 3) providing librarians with access to different forms of training and professional development; 4) integrating the environment and promoting the prestige and social respect for the profession.⁹ The organization actively participates in forming of policies concerning li-

---

⁵ See more the *Regulation of the Minister of Culture and National Heritage on National Library Resources* [2012-07-04]. *Journal of Laws*, 2012, item 797, as amended.

⁶ According to art. 8 para. 2 – 3 of the *Act on Libraries* [1997-06-27]. *Journal of Laws*, 1997, no. 85, item 539, as amended, the role of library organisers can be fulfilled by ministers and heads of central offices, units of local government (communes, districts, and provinces), natural persons, legal persons, entities without legal personality.

⁷ Article 6 para. 1 – 2 and para. 2a point 1 of the *Act on Libraries* [1997-06-27]. *Journal of Laws*, 1997, no. 85, item 539.

⁸ More on the authority of the National Library Council see art. 7 para. 2 of the *Act on Libraries* [1997-06-27]. *Journal of Laws*, 1997, no. 85, item 539, as amended.

⁹ Legal basis paragraph 7 of the *Statut Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich uchwalony na Krajowym Zjeździe Delegatów SBP w Warszawie* [Statute of the Polish Librarians Association Established at the National Session of PLA Delegates in Warsaw]. [2013-06-08].

brarianship and in protection of literature as well as in emphasizing its meaning for culture.

The central library of Poland is Biblioteka Narodowa (The National Library) which boasts a long and rich history. It is referred to as “the home of the open Polish character [...], which means that maintenance of our cultural heritage is accompanied by special attention to the literary heritage of the nations which once co-constituted the multi-ethnic, multi-cultural, multilingual, and multi-faith Republic of Poland [...] and by interest in the cultures of our closest and more distant neighbours [...]. The National Library is a living and growing treasury of the Polish culture which is inseparably intertwined with the European culture and the entire humanistic and personalistic heritage of the world.”¹⁰ The National Library is therefore also an archive of national culture, as it collects the most valuable items of literary heritage which are often connected to other nations through shared history. Moreover, it is the main center of methodology of librarianship in Poland, a cultural institution, a scientific institution, a publishing house, a space for study with reading-rooms. Other functions of the National Library include bibliographic and informational activities, study and implementation of new technologies which could improve and modernize libraries, and coordination of library-related enterprises across the country.

In order to harmonize the functioning of the units, a national library network was created. According to art. 18 para. 2 of the *Act of 27 June 1997 on Libraries*, public libraries include the National Library and the libraries of local government units.¹¹ Apart from objectives defined by the law and the statute, public libraries also participate in proliferation of knowledge and promotion of cultural activities among citizens.

Among other libraries which participate in propagation of knowledge, information, and culture there are also scientific libraries, school libraries, pedagogical, professional, and company libraries. Article 21 para. 2 states that libraries which can be classified as scientific libraries are the National Library and libraries organized by Polska Akademia Nauk (The Polish Academy of Sciences) as well as institutions of higher education, and research and development units. The status of a scientific li-

---

¹⁰ JAGIEŁŁO, M. Biblioteka Narodowa, czyli dom otwartej polskości. In: M. BANACKA, ed. *Nauka o książce, bibliotece i informacji we współczesnym świecie*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo SBP, 2003, pp. 21-23. ISBN 83-89316-17-X.

¹¹ *Act on Libraries* [1997-06-27]. *Journal of Laws*, 1997, no. 85, item 539, as amended.

brary can also be granted to other libraries which meet the requirements.¹² Pedagogical libraries and school libraries are devoted to education. The aim of the former is to support the process of teacher training and professional development of teachers. School libraries, on the other hand, assist in realization of teaching programs, character formation, information, and culture education (art. 22 para. 1 – 2). Finally, company libraries and professional libraries are created for the purposes of professional development and cultural and educational needs of employees.¹³

Library documents which reveal the history, development, and transformations of different people groups are referred to as the documents of social life. The National Library's collection of documents of social life reaches back to the pre-war period. Even though documents of social life were created for brief, ephemeral purposes, non-bibliographic in nature (periodic publications, posters, leaflets, brochures, theatre and cinema programmes, children's books, postcards, advertisements, public transport schedules, catalogues, calendars, invitations, address books, badges, fund-raiser's pin badges, price lists, pamphlets published by associations, propaganda prints, photographs, records on vintage and modern storage media), they possess value as sources and as documentation. They constitute substantial help in research and education. For example, the University of Warsaw Library has established the Documents of Social Life Department in 1985; Social Life Documents Section in the University Library in Toruń was created in 1974, in the Library of the Jagiellonian University the collection of documents of social life was opened in 1952, and in the Ossolineum Library such documents have been gathered since 1817.¹⁴ It should be remembered that in the future certain facts may be

---

¹² More in the *Regulation of the Minister of Culture and National Heritage on the Procedure of Classification of Libraries as Selected Scientific Libraries and of Specification of the Register of Scientific Libraries* [2012-04-02]. Journal of Laws, 2012, item 390, as amended.

¹³ Article 24 of the *Act on Libraries* [1997-06-27]. Journal of Laws, 1997, no. 85, item 539, as amended.

¹⁴ The National Ossoliński Institute was founded in 1817 in Lwów by Józef Maksymilian Ossoliński who donated his own collections for that cause. Ossoliński created the Institute for the benefit of the Polish nation. In 1940's Poles were being forcefully displaced from Lwów. The Ossolineum Library was reactivated on the Polish soil, in Wrocław. In Lwów (today the territory of Ukraine) there still remain many valuable items of literary heritage which have not been returned to Poland. The issue of restitution of cultural heritage is highly complex and exceeds the scope of this paper. More on restitution of cultural heritage from a legal perspective see e.g. KOWALSKA, S. Sposób postrzegania dziedzictwa kulturowego na początku XXI wieku – rozważania z zakresu nauk prawnych [Sposób chápa-

interpreted differently than at the point of their creation. This raises the question of historical memory which should not be altered in any way or treated instrumentally.

Documents of social life, also called “ephemeral prints”, are listed in art. 2 para. 2 point 1 among literary publications in the *Act of 7 November 1996 on Obligatory Library Copies*, not formerly quoted in the current text.¹⁵ It should be noted that documents of social life can take different forms, e.g. handwritten, graphic, audiovisual, which means that they could also be classified among other types of publications included in art. 2 para. 2 of the Act on Obligatory Library Copies.

It should also be stressed that the *Act of 27 June 1997 on Libraries* focuses mainly on contemporary library materials.¹⁶ The protection of historical collections, on the other hand, is regulated by a different normative document, namely by the *Act of 23 July 2003 on the Protection of Monuments and the Guardianship of Monuments*.¹⁷ The Act on Protection of Monuments and the Guardianship of Monuments distinguishes between movable, immovable, and archaeological monuments. On the basis of art. 6 para. 1 point 2e library materials can also qualify for protection and maintenance as movable monuments.

Movable documents are entered in the register of monuments routinely by the regional conservator for monuments or on the basis of an application filled by the owner. Inclusion in the register is a decision of administrative-legal nature. It may occur, for example, in the case of justified suspicion that an item of “exceptional historical, artistic, or scientific value” may be threatened with being brought out of the country.¹⁸ This

---

nia kultúrneho dedičstva na začiatku 21. storočia – analýza v oblasti právnických vied]. In: I. NOWAKOWSKA-KEMPNA, ed. *Uczeń na pograniczu językowym polsko-słowackim*. 1. wyd. Bielsko-Biała: Wydawnictwo Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, 2007, p. 90 and following. ISBN 978-83-60714-33-1.

¹⁵ *Act on Obligatory Library Copies* [1996-11-07]. Journal of Laws, 1996, no. 152, item 722, as amended.

¹⁶ *Act on Libraries* [1997-06-27]. Journal of Laws, 1997, no. 85, item 539, as amended.

¹⁷ *Act on the Protection of Monuments and the Guardianship of Monuments* [2003-07-23]. Journal of Laws, 2003, no. 162, item 1568, as amended. The above-mentioned normative act came into effect on November 17th, 2003.

¹⁸ More on other circumstances in which a movable monument may be entered into the register of historic monuments in accordance with the Polish law see in art. 10 of the *Act on the Protection of Monuments and the Guardianship of Monuments* [2003-07-23]. Journal of Laws, 2003, no. 162, item 1568, as amended. It should be remembered that monuments which are listed in museum catalogues or are a part of national library resources are not

regulation was added to the *Act of 23 July 2003 on the Protection of Monuments and the Guardianship of Monuments* through an amendment following the Polish cause célèbre concerning the archive of the candidate to the Nobel Prize in Literature, Zbigniew Herbert (1924 – 1998).¹⁹ In accordance with the poet's last will, the archive was to be passed on to the Beinecke Library of the Yale University in the United States. Scientists, artists, and people of culture made effort to ensure that the precious legacy of great value to national cultural heritage does not leave the country irretrievably. These appeals were heard by the poet's widow and sister, who decided to donate them to the National Library in Warsaw, thus allowing the archive to remain in Poland. The above-mentioned amendment was introduced so as to prevent the most valuable of literary and documentary heritage from being permanently taken out of the country.²⁰ Since then many other artists and their relatives have decided to pass on their private collections and archives to the country's central library.

Article 51 para. 4 of the *Act of 23 July 2003 on the Protection of Monuments and the Guardianship of Monuments* states that the following cannot be taken out of the country: a) registered monuments; b) monuments belonging to public collections which are the property of the State Treasury of Poland, units of local government and other institutions of the sector of public finances; c) monuments listed in museum catalogues or belonging to the national library resources. The aim of these restrictions is to protect national treasures, including library and archive materials.²¹

Books are the result of humanity's intellectual activity. Contemporary expressions of creative activity are protected in accordance with the *Act of 4 February 1994 on Copyright and Related Rights*.²² Works which can be copyright-protected include e.g. literary, scientific, cartographic, and choreographic works, musical pieces, works of visual arts, computer software. These works should be “manifestation of creative activity of in-

---

subject to inclusion in the register of historic monuments (art. 11), as they are already protected by relevant normative acts.

¹⁹ *Act on the Protection of Monuments and the Guardianship of Monuments* [2003-07-23]. Journal of Laws, 2003, no. 162, item 1568, as amended.

²⁰ See art. 52 para. 1a of the *Act on the Protection of Monuments and the Guardianship of Monuments* [2003-07-23]. Journal of Laws, 2003, no. 162, item 1568, as amended.

²¹ *Act on the Protection of Monuments and the Guardianship of Monuments* [2003-07-23]. Journal of Laws, 2003, no. 162, item 1568, as amended.

²² *Act on Copyright and Related Rights* [1994-02-04]. Journal of Laws, 1994, no. 24, item 83, as amended.

dividual nature” (art. 1 para. 1); they should be characterized by originality, novelty.²³ Works which have not been completed for various reasons (e.g. sketches and designs) can also qualify for copyright protection. According to the law, the works of living authors do not require any permission to be taken outside the territory of Poland.²⁴ In libraries, many of the materials come from living authors, but the ability to determine their copyright status remains very important. In some cases the process may be more complex, time consuming, and costly than the task of digitising and adding the works to the virtual library. Determination of the author’s identity is much more difficult in the case of so-called “orphan works”.

In Poland, the pioneers of digitisation of library collections were Wjewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska (The Nicolaus Copernicus Provincial Library in Toruń) – 1997; Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu (The Wrocław University Library) – 1998; Biblioteka Główna Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie (The Main Library of the AGH University of Science and Technology) – 1999. However, it is worth noting that already in 1995 the Jagiellonian Library added to its archives a CD-ROM backup of “*De revolutionibus orbium coelestium*” (“On the Revolutions of the Heavenly Spheres”) by the prominent astronomer Mikołaj Kopernik.²⁵ The work on digitisation of the Polish library collections intensified in 2003 and 2004. Library consortia started to emerge to accelerate and facilitate the process. Some of the key questions were the selection of the personnel and the criteria and rules of selection and registration of the library materials intended for digitisation. These questions remain open to these days.

Another problem concerns the lifespan of data storage media, the conservation of digital resources, the quality of the devices, and the format of the digitised files. The data may become unreadable after a relatively short period of time. There is also the issue of updating and verification of virtual resources, e.g. in online scientific repositories. Proliferation of literary materials, archive materials, and works of art in digital

---

²³ More information on the conditions that a work must meet to qualify for copyright protection in the light of the Polish law can be found in BARTA, J. ed. *Prawo autorskie*. 2. wyd. Warszawa: C. H. Beck; Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, 2007, p. 8 and following. System Prawa Prywatnego: Tom 13. ISBN 978-83-7483-033-1.

²⁴ Article 59 para. 1 point 6 of the *Act on the Protection of Monuments and the Guardianship of Monuments* [2003-07-23]. Journal of Laws, 2003, no. 162, item 1568, as amended.

²⁵ Mikołaj Kopernik’s “On the Revolutions of the Heavenly Spheres” was included in Memory of the World International Register in 1999.

format increases the availability of cultural property. This is especially beneficial for people who are unable to visit cultural institutions and access the materials in person for socio-economic reasons or due to health issues.

Selected aspects of the protection and popularization of documentary heritage on the international arena

The extent of cruelty and lawlessness brought forth by WW II has led to attempts to elaborate a universalistic system of the protection of human rights. During the Second World War countless masterpieces of art, library collections, and archive records were plundered, damaged, or looted from the territories occupied by the Nazi Germany.²⁶ Cultural rights as well as those civic, economic, and social ones should be guaranteed in order to provide a well-balanced and harmonious development of an individual.

On December 10th, 1948, *The Universal Declaration of Human Rights* was adopted by the UN General Assembly at its 3rd session. Article 27 point 1 of the Declaration points to the fact that every individual is entitled to participate freely in cultural life, to take pleasure in art and to take advantage of scientific development. Artistic, literary, and scientific activities lead to the increase in creations of the human mind and in the production of cultural goods; they also lead to the development of an individual's personality and to the ability to express himself/herself. Libraries and books are examples of the intangible cultural activity and heritage. Every individual has the right to the access to cultural heritage, without any distinction or discrimination.²⁷ The declaration is not mandatory in nature; however, it influences legislative, administrative, and judicial activities.

In November 1945, the United Nations Organization for Education, Science and Culture (UNESCO) was founded with a view to protection and popularization of cultural heritage and with a view to support for

---

²⁶ See WALCZAK, M. Ochrona pamięci o bezpowrotnie utraconych zbiorach bibliotecznych w latach wojny i okupacji hitlerowskiej (1939 – 1945). In: S. KOWALSKA, ed. *Wybrane aspekty ochrony polskiego dziedzictwa kulturowego*. 1. wyd. Poznań – Kalisz: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny, 2010, pp. 7-15. ISBN 978-83-62135-36-3, on book collections during WW II.

²⁷ Article 2 in relation to art. 28 of *The Universal Declaration of Human Rights* [1948-12-10]. See also art. 15 of the *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights* [1966-12-16]. *Journal of Laws*, 1977, no. 38, item 169.

development of science, education, culture, and art through international cooperation. Due to the nature of its activities, the organization contributes to peace, security, and the protection of human rights. One of the key initiatives set in motion by the UNESCO is the Memory of the World Programme with the aim of safeguarding the documentary heritage. The Memory of the World Register is a list of the world's most precious documentary heritage under the UNESCO's above-mentioned programme. It was implemented in 1992; however, the first inscriptions on the register were made in 1997. The heritage items preserved on both traditional and contemporary data storage media are entered in the register.

Items on the UNESCO's Memory of the World Register in Poland include e.g. the masterpieces of Fryderyk Chopin; Warsaw Ghetto Archives (Emanuel Ringelblum Archives); the Confederation of Warsaw of 28th of January 1573; the Radziwills' Archives and Niasvizh (Nieśwież) Library Collection; the National Education Commission Archives; the Archive of Warsaw Reconstruction Office; 21 Demands, Gdańsk, August 1980. The birth of the Solidarity trades union – a massive social movement. The fate of the Polish documentary heritage items is often intertwined with the history of other countries. In view of the above-mentioned, it is essential to encourage international cooperation, intercultural dialogue, and empathy while undertaking protection activities.

Article 128 of the *Treaty on the European Union* (EU) signed in Maastricht on February 7th, 1992, addresses the member countries to support their cultures according to the principle of respect for national and regional diversity.²⁸ The protection of cultural properties comprises also activities that aim deterring the art theft and diminishing the international trade for stolen works of art.²⁹ The treaty underlines the necessity to broaden knowledge, to popularize the history of the EU member states, and, at the same time, to enable unconstrained cultural creativity and the promotion of the common European heritage. As culture is being developed through creating and distribution of cultural goods, it has

---

²⁸ *Treaty on European Union* [Treaty on Maastricht] [1992-02-07]. Official Journal of the European Union, 1992-07-29, C 191.

²⁹ Further reading KOWALSKA, S. Europeizacja prawa a ochrona dziedzictwa kulturowego – wybrane zagadnienia legislacyjne Rzeczypospolitej i Unii Europejskiej. In: T. BIERNAT, ed. *Europeizacja prawa*. 1. wyd. Kraków: Krakowskie Towarzystwo Edukacyjne – Oficyna Wydawnicza AFM, 2008, pp. 171-183. ISBN 978-83-7571-021-2.

been emphasized in the treaty that international cultural exchange should be of non-trading and non-commercial natures.³⁰

The European Union reverts to that issue in the *Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 on the Harmonisation of Certain Aspects of Copyright and Related Rights in the Information Society*.³¹ Apart from collecting and rendering knowledge and practical aspects of knowledge, the making and regulating the EU's internal market in the context of new cultural products and services play a key role in shaping the society of a new type.³² Consequently, it is essential to coordinate and to respect intellectual property rights in such a society. New cultural works, products, and services can be created; innovations, competitiveness, investments, infrastructural improvement, creating new jobs in the cultural sector and the industries connected with it should be encouraged; however, under the condition that copyright and related rights are properly and harmoniously implemented and monitored. The directive gives emphasis to the coordination of the copyright and related rights, as such an approach ensures "the maintenance and development of creativity in the interests of authors, performers, producers, consumers, culture, industry, and the public at large [...]. A rigorous, effective system for the protection of copyright and related rights is one of the main ways of ensuring that the European cultural creativity and production receive the necessary resources, and of safeguarding the independence and dignity of artistic creators and performers [...]. A fair balance of rights and interests between the different categories of rightholders as well as between the different categories of rightholders and users of protected subject-matter must be safeguarded. The existing exceptions and limitations to the rights as set out by the Member States have to be reassessed in the light of the new electronic environment."³³

---

³⁰ *Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions* [2005-10-20]. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UN Doc. CLT/CEI/DCE/2007/PI/32.

³¹ *Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council on the Harmonisation of Certain Aspects of Copyright and Related Rights in the Information Society* [2001-05-22]. Official Journal of the European Union, 2001-06-22, L 167.

³² KOWALSKA, S. *Akty normatywne dotyczące bibliotek w prawie polskim, unijnym i międzynarodowym*. 1. wyd. Poznań – Kalisz: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny, 2009, p. 399. ISBN 978-83-62135-30-1.

³³ KOWALSKA, S. *Akty normatywne dotyczące bibliotek w prawie polskim, unijnym i międzynarodowym*. 1. wyd. Poznań – Kalisz: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny, 2009, pp. 401-405. ISBN 978-83-62135-30-1.

Therefore, the legal regulations concerning cultural and library activities should be regularly re-examined and updated.

The aforesaid directive on the reproduction right has made an exception for the benefit of libraries and archives. On the basis of art. 5 para. 2c publicly accessible libraries, archives, and educational institutions are excluded from copyright regulations, providing that they do not aim at direct or indirect commercial and economic advantages. According to the Polish *Act of 4 February 1994 on Copyright and Related Rights* making use of disseminated works and reproducing works is not an infringement of copyright holders' rights due to the principle of fair use.³⁴ Public domain works and works whose copyright expired are not subject to copyright. The regulation concerning the reproduction of works is essential, e.g. in the case when a publication is available online or there is only one book held by a library.

The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) is a non-governmental and non-profit organization that represents librarians, documentarists and information professions; it attaches greater importance to the standards relating to the activities of its members.³⁵ IFLA emphasizes e.g. the development and continuing education of the library personnel; the creation of new professions connected with books and libraries (e.g. info broker); the protection of the intellectual property rights, the freedom of speech; the spread of new forms for registration, cataloguing, and the modern library marketing; the open access to information; the preservation of digital and traditional library materials. The organization takes advantage of modern technologies to improve the functioning of libraries, documentation and scientific information centers. The IFLA conducts analyses with a view to more effective support on the part of librarians for scholarly and educational institutions and other establishments whose activities concern the area of knowledge and information. Following the changes that take place in a modern world, the organization does not neglect principal aims with regard to library activities.³⁶

---

³⁴ *Act on Copyright and Related Rights* [1994-02-04]. *Journal of Laws*, 1994, no. 24, item 83, as amended.

³⁵ The International Federation of Library Associations and Institutions was established in 1927.

³⁶ MCCREADIE, N. Library Value in the Developing World. *IFLA Journal*. 2013, vol. 39, no. 4, pp. 327-343. ISSN 1745-2651.

The birth of information society has resulted in the digital convergence of media and equipment. Digital platforms provide safe and fast connections within a framework of a uniform information space.

Europeana is a virtual library, an archive, and a museum that enables an access to cultural goods, monuments, and masterpieces of art created and stored in different countries. Owing access to assembled collections and integrated catalogues, the institution let users to admire the European cultural and scientific heritage.³⁷ Europeana's collection is steadily increasing, which means that the copyright status of cultural products has to be constantly checked. If it is necessary, appropriate contracts need to be concluded with the authorized entities.

Digitisation, protection, popularization, and preservation of digital resources make an important part in shaping and preserving "the common European memory".³⁸ While building the information society, the contemporary virtual realm xenophobic attitudes and behaviours, discrimination, copyright, and related rights infringement should be eliminated and prevented.

Conclusions

Nowadays the changes the world is undergoing concern nearly every sphere of life. Breakthrough moments in human history encompass transformations in writing which have enabled communications across space or time as well as the progress relating to data storage media. Human ability to write has for thousands of years contributed to strengthening the solid foundation, in other words, the cultural heritage is indispensable for the functioning of a society. Books make an immeasurable value embodied in human heritage; they constitute an important connecting link across generations.

Building the universalistic system of human rights after WW II has resulted in a visible shift how the cultural rights of an individual should be perceived. Regulations and mechanisms have been elaborated for protection of tangible and intangible cultural heritage.

---

³⁷ *The European Parliament Resolution on i2010: Towards a European Digital Library* [2007-09-27]. EU Doc. 2006/2040(INI).

³⁸ *Commission Recommendation 2006/585/EC on the Digitisation and Online Accessibility of Cultural Material and Digital Preservation* [2006-08-24]. Official Journal of the European Union, 2006-08-31, L 236.

The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization has been established with the intention to protect cultural heritage on the international arena. The Memory of the World Register is a strategic initiative under the UNESCO's Memory of the World Programme, with the aim of protection of the documentary heritage of humanity. The IFLA, a leading non-governmental organization, focuses on library services. In Poland, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich (The Polish Librarians' Association) represents the interests of libraries and their users.

Appropriate organizational, legal, infrastructural, and financial conditions should be provided in order to protect books, cultural goods, and monuments. Applicable laws and regulations concerning that matter should be normative in nature.

In the 21st Century the Internet has become a common tool for communication and for the pursuit of information. Virtual book collections, libraries, archives, and museums have become accessible through the Internet. These activities aimed at the quest for information sources and services should be conducted on the principle of respect for the intellectual property rights.

Librarians play an important role in protection, preservation, and sharing the documentary heritage of humanity, thus adding to the cultural education of societies. They safeguard not only the books, but also the values written on the pages of books; that is to say, they preserve the past that is necessary for proper understanding of the present and the future. The educational and professional competence status of librarians needs to be a subject to an analysis and verification, in accordance with the constantly changing conditions.

These days it is indispensable to promote the knowledge, the ability to think critically, and the idea of lifelong education; the promotion of readership, especially among children and the youth, is taking on a new significance, as the modern information society paradoxically tends to come back to the picture system of communications.

Apart from their functional role, books are witnesses to history and cultural goods crucial both for the development of an individual and the whole society.

References

- Act on Copyright and Related Rights* [1994-02-04]. Journal of Laws, 1994, no. 24, item 83.
- Act on Departments of Government Administration* [1997-09-04]. Journal of Laws, 1997, no. 141, item 943.
- Act on Libraries* [1968-04-09]. Journal of Laws, 1968, no. 12, item 63.
- Act on Libraries* [1997-06-27]. Journal of Laws, 1997, no. 85, item 539.
- Act on Obligatory Library Copies* [1996-11-07]. Journal of Laws, 1996, no. 152, item 722.
- Act on the Protection of Monuments and the Guardianship of Monuments* [2003-07-23]. Journal of Laws, 2003, no. 162, item 1568.
- BARTA, J. ed. *Prawo autorskie*. 2. wyd. Warszawa: C. H. Beck; Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, 2007. 922 p. System Prawa Prywatnego: Tom 13. ISBN 978-83-7483-033-1.
- Commission Recommendation 2006/585/EC on the Digitisation and Online Accessibility of Cultural Material and Digital Preservation* [2006-08-24]. Official Journal of the European Union, 2006-08-31, L 236.
- Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions* [2005-10-20]. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UN Doc. CLT/CEI/DCE/2007/PI/32.
- Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council on the Harmonisation of Certain Aspects of Copyright and Related Rights in the Information Society* [2001-05-22]. Official Journal of the European Union, 2001-06-22, L 167.
- International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights* [1966-12-16]. Journal of Laws, 1977, no. 38, item 169.
- JAGIEŁŁO, M. Biblioteka Narodowa, czyli dom otwartej polskości. In: M. BANACKA, ed. *Nauka o książce, bibliotece i informacji we współczesnym świecie*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo SBP, 2003, pp. 21-30. ISBN 83-89316-17-X.
- KOWALSKA, S. *Akty normatywne dotyczące bibliotek w prawie polskim, unijnym i międzynarodowym*. 1. wyd. Poznań – Kalisz: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny, 2009. 561 p. ISBN 978-83-62135-30-1.

- KOWALSKA, S. Europeizacja prawa a ochrona dziedzictwa kulturowego – wybrane zagadnienia legislacyjne Rzeczypospolitej i Unii Europejskiej. In: T. BIERNAT, ed. *Europeizacja prawa*. 1. wyd. Kraków: Krakowskie Towarzystwo Edukacyjne – Oficyna Wydawnicza AFM, 2008, pp. 171-183. ISBN 978-83-7571-021-2.
- KOWALSKA, S. Sposób postrzegania dziedzictwa kulturowego na początku XXI wieku – rozważania z zakresu nauk prawnych [Sposób chápania kultúrneho dedičstva na začiatku 21. storočia – analýza v oblasti právnických vied]. In: I. NOWAKOWSKA-KEMPNA, ed. *Uczeń na pograniczu językowym polsko-słowackim*. 1. wyd. Bielsko-Biała: Wydawnictwo Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, 2007. 374 p. ISBN 978-83-60714-33-1.
- McCREADIE, N. Library Value in the Developing World. *IFLA Journal*. 2013, vol. 39, no. 4, pp. 327-343. ISSN 1745-2651.
- OCHENDOWSKI, E. *Prawo administracyjne: Część ogólna*. 3. wyd. Toruń: TNOiK – Dom Organizatora, 2000. 455 p. ISBN 83-7285-016-X.
- Regulation of the Minister of Culture and National Heritage on National Library Resources* [2012-07-04]. *Journal of Laws*, 2012, item 797.
- Regulation of the Minister of Culture and National Heritage on the Procedure of Classification of Libraries as Selected Scientific Libraries and of Specification of the Register of Scientific Libraries* [2012-04-02]. *Journal of Laws*, 2012, item 390.
- Statut Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich uchwalony na Krajowym Zjeździe Delegatów SBP w Warszawie* [Statute of the Polish Librarians Association Established at the National Session of PLA Delegates in Warsaw]. [2013-06-08].
- The European Parliament Resolution on i2010: Towards a European Digital Library* [2007-09-27]. EU Doc. 2006/2040(INI).
- The Universal Declaration of Human Rights* [1948-12-10].
- Treaty on European Union* [Treaty on Maastricht] [1992-02-07]. Official Journal of the European Union, 1992-07-29, C 191.
- WALCZAK, M. Ochrona pamięci o bezpowrotnie utraconych zbiorach bibliotecznych w latach wojny i okupacji hitlerowskiej (1939 – 1945). In: S. KOWALSKA, ed. *Wybrane aspekty ochrony polskiego dziedzictwa kulturowego*. 1. wyd. Poznań – Kalisz: Uniwersytet im.

Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny,
2010, pp. 7-15. ISBN 978-83-62135-36-3.

Ph.Dr. Samanta Kowalska

Faculty of Pedagogy and Fine Arts in Kalisz
Adam Mickiewicz University in Poznań
Nowy Świat St. 28-30
62-800 Kalisz
Poland
skowalska13@interia.pl

Regulations and Guidance Issued over the Past Several Years – A Vital Aspect of Corporate Governance

Debabrata Chatterjee

Abstract: *The presented paper focuses on the issues of corporate governance. In its first part, the author presents and analyzes three current dominant groups of authors' opinions related to the questions of global converging of the corporate governance systems towards the Anglo-American model of corporate governance. In the following second part, the author specifically concentrates on analyzing the presented key points on the case of the recent economic development of the People's Republic of China as one of the global economic player based on the state-dominated economic model. The main aim of the paper is to analyze whether the Chinese corporate governance practices are converging towards the corporate governance practices of the western world represented by the Anglo-American corporate governance model.*

Key Words: *Corporate Governance; Corporate Governance Models; Converging Towards the Corporate Governance Practices; Adopting the Anglo-American Model; Comparative Analysis; the People's Republic of China.*

Internal auditing is in an excellent position to identify fraud schemes and scenarios and to evaluate the controls in place to prevent them

Including the U.S. Sarbanes-Oxley Act of 2002, Statement on Auditing Standards No. 99, the American Institute of Certified Public Accountant's special report on forensic audit procedures, and the U.S. Public Company Accounting Oversight Board's report on auditors responsibilities to detect fraud as well as Audit Standard No. 5, auditing of internal control has increased the need to implement controls designed to reduce the likelihood of fraud within an organization.

Introduction

Banks broadly categorize the corporate governance models across the globe into three categories, namely the Anglo-American model, the rela-

tionship model, and the hybrid model.¹ The Anglo-American model, followed in countries such as the U.S.A., United Kingdom, Canada, and Australia, lays importance on the protection of shareholders' interests. The relationship model followed in the Continental Europe and Japan gives importance to all the stakeholders, particularly employees, and creditors. The hybrid model followed in the developing countries provides a mix of the first two models with lesser effectiveness. But even within each category of the corporate governance model, the country level practices differ to a greater extent. Every country has its own unique corporate governance pattern and the ownership patterns also differ to a greater extent. At the same time, under the globalization wave, the cross-order financial market interactions were also on the increase, either through equity route or through debt route. The investors on the international markets, particularly those for the U.S. and the U.K. markets, expect the foreign firms to follow high corporate governance standards. This fact has increased the pressure on firms and countries to bring their corporate governance practices to international standards. This, in turn, results in the convergence of corporate governance practices. Such a convergence pressure is very high on the firms which are coming from the developing countries where the corporate governance mechanisms are not established properly. The People's Republic of China, one such developing country, is far becoming one of the most important economic powers and its business firms are also spreading their wings fast in the global market. The acquisition of IBM's personal computer business by Lenovo is an example of Chinese business firms' becoming multinational. Hence, they also face the pressure to match the best corporate system which is itself in infant stage as in China business was totally connected with the state-owned enterprises till the 1980s. Cuba got its first corporate law only in 1993.²

This paper, therefore, analyzes whether the Chinese corporate governance practices are converging towards the corporate governance practices of the western world. The researchers on corporate governance are divided on the issue of convergence of corporate governance practices. Khanna et al. identify that there are three strands of the literature that

---

¹ BANKS, E. *Corporate Governance: Financial Responsibility, Controls and Ethics*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2004. 496 p. ISBN 1-4039-1668-3.

² CLARKE, Th. and R. BOSTOCK. *International Corporate Governance: Convergence and Diversity*. In: Th. CLARKE and E. MONKHOUSE, eds. *Rethinking the Company*. 1st ed. London: Pitman, 1994, pp. 231-257. ISBN 0-273-60713-8.

have preceded the current debate on the convergence of corporate governance systems.³

One set of researchers argues that the gravity of globalizing is so powerful that the countries will converge their corporate governance practices. Hansmann and Kraakman argue that the global corporate governance systems are converging towards the Anglo-American model which focuses on the shareholders' interests and they suggest that it is indeed desirable.⁴ They designate this shareholder-rebutted node as "standard model" and identify four more types of governance models, namely the manager-oriented model (adopted in the U.S.A. from 1930s to 1960s), the labour-oriented model (example for a labour-oriented model is the German-style codetermination), the state-oriented model (examples are post-war France and Japan), and the stakeholder-oriented model (a variant of the manager-oriented model). That argues that the shareholder primacy will predominate as there are other legal mechanisms to protect the interests of the other stakeholders. Further, the authors argue that the competitive pressures of global commerce will speed up the process of convergence. The other researchers, like Coffee, also agree with the view that convergence would happen.⁵ Hopt suggests that the needs and the chosen practices of large enterprises will force them to fall in line with the American corporations.⁶

During the 1990s, the U.S. stock market boomed and the financial markets become global. Seeking to take advantage of low cost of capital and sophistications associated with the U.S. equity markets, a number of

---

³ KHANNA, T., J. KOGAN and K. PALEPU. Globalization and Similarities in Corporate Governance: A Cross-Country Analysis. *The Review of Economics and Statistics*. 2006, vol. 88, no. 1, pp. 69-90. ISSN 0034-6535; and BEAMER, L. Bridging Business Culture. *The China Business Review*. 1998, vol. 25, no. 3, pp. 54-58. ISSN 0163-7169.

⁴ HANSMANN, H. and R. KRAAKMAN. The End of History for Corporate Law. *Georgetown Law Journal*. 2001, vol. 89, no. 2, pp. 439-468. ISSN 0016-8092.

⁵ COFFEE, J. C. The Future As History: The Prospectus for Global Convergence in Corporate Governance and Its Implications. *Northwestern University Law Review*. 1999, vol. 93, no. 3, pp. 641-707. ISSN 0029-3571; and BRIS, A. and Ch. CABOLIS. Corporate Governance Convergence through Cross-Border Mergers: The Case of Aventis. In: G. N. GREGORIOU and L. RENNEBOOG, eds. *Corporate Governance and Regulatory Impact on Mergers and Acquisitions: Research and Analysis on Activity Worldwide since 1990*. 1st ed. Amsterdam; Boston: Academic Press, 2007, pp. 71-102. ISBN 978-0-12-374142-4.

⁶ HOPT, K. J. The German Two-Tier Board (Aufsichtsrat): A German View on Corporate Governance. In: K. J. HOPT and E. WYMEERSCH, eds. *Comparative Corporate Governance: Essays and Materials*. 1st ed. Berlin; New York: Walter de Gruyter, 1997, pp. 3-20. ISBN 3-11-015765-9.

foreign firms got listed on the U.S. stock exchanges. These firms were required to change the corporate governance practices to meet the compliance norms of the U.S. regulatory system. Similarly, the U.S. firms also invested funds in the foreign stock markets and expected strong protection from firms in which funds have been invested.

At the country level there are also indications of convergence. In the 1990s and early 2000s the European and Japanese economies stagnated in comparison to the strong economic growth of the U.S.A. This fact has prompted the governments in those countries to conclude that disparities in growth rates are due, in part, to corporate governance factors, and that the remedy is to adopt the U.S. system. This resulted in a variety of statutory hinges seeking to remold the “relational” governance systems more along the Anglo-American lines.

The empirical studies also provide evidence to corroborate that the convergence is indeed happening. The research studies indicate that the board structures in Germany and Japan are moving towards the U.S. model of a single-tier board which is relatively small and has both insiders and a significant number of independent directors. Even the ownership structure is also changing. Wójcik analyzed the changes in the ownership structures of the German firms over the period from 1997 till 2001 and concluded that ownership concentrations level fell significantly over this period.⁷ His findings indicate that the German firms started dissolving the crossholdings and that financial sector institutions declined in importance as block-holders. In other words, it indicates evidences of the German firms’ convergence towards the Anglo-American system. Similarly, also in Japan there are evidences of convergence towards the Anglo-American system. Yoshimori indicated that the signs of partial convergence of models are observable among the Japanese firms and through the years the members of the keiretsus reduced their crossholdings.⁸ Besides, a large number of the Japanese firms are getting listed on either NYSE or London Stock Exchange. Kanda argues that the tradi-

---

⁷ WÓJCIK, D. Change in the German Model of Corporate Governance: Evidence from Blockholdings 1997 – 2001. *Environment and Planning A*. 2003, vol. 35, no. 8, pp. 1431-1458. ISSN 0308-518X; and DEMB, A. and F.-F. NEUBAUER. *The Corporate Board: Confronting the Paradoxes*. 1st ed. New York: Oxford University Press, 1992. 208 p. ISBN 0-19-507039-9.

⁸ YOSHIMORI, M. Whose Company Is It? The Concept of the Corporation in Japan and the West. *Long Range Planning*. 1995, vol. 28, no. 4, pp. 33-44. ISSN 0024-6301; and AOKI, M. Toward an Economic Model of the Japanese Firm. *Journal of Economic Literature*. 1990, vol. 28, no. 1, pp. 1-27. ISSN 0022-0515.

tion of “stable” shareholders which do not reduce their shareholdings in the company of which they are friends, does not hold well in Japan anymore. It is because the institutional investors are pressured by their clients and do not choose their investments according to friendship.⁹

Even also the developing countries are moving towards the Anglo-American governance model. Varma argues that the Indian corporate governance systems are falling in line with the Anglo-American model.¹⁰ This view is confirmed by Mukherjee-Reed who argues that the change is led by the modifications in the legal and regulatory systems.¹¹

There are also other visible evidences to prove the convergence. Khanna et al. point that the multi-country economic bodies, like OECD, are developing the globally accepted corporate governance practices and this is an example for convergence of the corporate governance systems.¹²

The second set of researchers does not agree with argument that corporate governance models are converging. They argue that the corporate governance mechanisms of various countries will never converge. The main reason quoted is the path dependence of the economies of various countries.

Bebchuk and Roe identified two sources of path dependence – structure-driven and rule-driven.¹³ The existing corporate ownership structures in any country depend on the structures with which the economy started and on the financial and corporate regulation which, in turn, is influenced by the initial corporate structure. They argued that the rules and laws that an economy has at any given point of time depend on and reflect the ownership and governance structures that the economy had

---

⁹ KANDA, H. Trends in Japanese Corporate Governance. In: K. J. HOPT and E. WYMEERSCH, eds. *Comparative Corporate Governance: Essays and Materials*. 1st ed. Berlin; New York: Walter de Gruyter, 1997, pp. 185-194. ISBN 3-11-015765-9.

¹⁰ VARMA, J. R. Corporate Governance in India: Disciplining the Dominant Shareholder. *IIMB Management Review*. 1997, vol. 9, no. 4, pp. 5-18. ISSN 0970-3896.

¹¹ MUKHERJEE-REED, A. Corporate Governance Reforms in India. *Journal of Business Ethics*. 2002, vol. 37, no. 3, pp. 249-268. ISSN 0167-4544.

¹² KHANNA, T., J. KOGAN and K. PALEPU. Globalization and Similarities in Corporate Governance: A Cross-Country Analysis. *The Review of Economics and Statistics*. 2006, vol. 88, no. 1, pp. 69-90. ISSN 0034-6535.

¹³ BEBCHUK, L. A. and M. J. ROE. A Theory of Path Dependence in Corporate Ownership and Governance. *Stanford Law Review*. 1999, vol. 52, no. 1, pp. 127-170. ISSN 0038-9765; and FRANKS, J. and C. MAYER. Ownership and Control of German Corporation. *The Review of Financial Studies*. 2001, vol. 14, no. 4, pp. 943-977. ISSN 0893-9454.

initially. They concluded that both structure-driven and rule-driven mechanisms tend to lead to persistence in ownership and control structures for reasons of efficiency because initial ownership patterns influence with type of corporate regulation would be efficient. Even if the change is going to be efficient, the persistent rent-seeking by specific classes of agents would impede such changes. As consequence of this path dependence, there will not be a fast convergence of the corporate.

Schmidt and Spindler share this skepticism towards convergence and provide more arguments in support of it.¹⁴ They introduced the concept of complementarity in the corporate governance related legal systems. The various corporate laws in any country are complementary and consistent with each other. So, any changes in one law will seriously affect the other one. In addition to the switching costs, they affirm the idea that the lovely achievable maximum differs from the global maximum, i.e. “local maximum trap story”. This local maximum could resemble a dead end street for the firm and could obstruct the way to the most efficient system. Due to the pressure of globalization, companies would in panic aspire for the local optimum. Consequently, this would be discouraging the harmonization.

The second main reason quoted by the researchers is that no corporate governance system is proven to be very effective in all circumstances. Even the Anglo-American corporate governance system has its own flaws which are evident from scandals such as Enron and WorldCom.

The third set of researchers takes the middle path. Their perspective is referred to as “functional convergence” by Gilson.¹⁵ He classified the corporate governance convergence into three categories. The first one is the functional convergence which occurs when institutions are flexible enough to respond to demands by market participants without altering the institutions’ formal characteristics. The second one is the formal convergence which occurs when a legislative action to alter the basic structure of the existing governance institutions forces the adoption of best practices. Finally, the contractual convergence occurs when companies change their own corporate governance institutions and lack flexibility to respond with a formal change. Gilson suggests a possible emergence of

---

¹⁴ SCHMIDT, R. H. and G. SPINDLER. Path Dependence, Corporate Governance and Complementarity. *International Finance*. 2002, vol. 5, no. 3, pp. 311-333. ISSN 1468-2362.

¹⁵ GILSON, R. J. Globalizing Corporate Governance: Convergence of Form and Function. *The American Journal of Comparative Law*. 2001, vol. 49, no. 2, pp. 329-357. ISSN 0002-919X.

a globally accepted corporate governance system that is relatively uniform in function terms, despite persisting formal differences. An example of functional convergence is the creation of new exchanges in Europe which give investors the protection that the law does not provide.

Corporate Structure in China

The mainland China which is now known as the People's Republic of China (PRC) came under the rule of the Communist regime in 1949 and adopted a state-dominated economic model. The state-owned enterprises (SOE) were the only allowed business entities. State ownership was considered the most efficient form of public ownership to achieve the goal of socialism. The concept of wealth creation for the investor was not considered the primary responsibility to the SOEs. In the state-dominated planned economy, the primary responsibility of SOEs was to fulfill the production plans of the government, rather than to enhance profits for the state investor. In fact, the terms "corporate" or "legal person" were non-existent in China during the period 1950 – 1984. Instead, the SOEs were simply referred to as factories. The SOEs, in turn, depended solely on the state for their funding needs. The other most important stakeholders, i.e. employees, were also fully protected once they joined the SOEs as they will be provided job protection, housing, medical treatment, and pension. SOEs were, thus, both production units and social security units.

However, things changed after the paramount leader Deng Xiaoping took over the reins in the late 1970s. The government realized the need to encourage entrepreneurial spirit to enable the economy to compete in the global market. Hence, individuals and families were permitted to start their own ventures; this resulted in small entrepreneurs emerging, first in the rural areas and later in the cities. In 1978, 100 % of new business investment in China was from the government. This figure was reduced to 82 % in 1980 and further reduced to 66 % in 1985 because of the investments by the new entrepreneurs.

Still in absolute numbers, the business and industry was dominated by SOEs. The government has realized that the SOEs are sucking money without being efficient. So it started reforming the SOEs to make them responsible for their own gains and losses in the market. In the official language, "SOEs should become legal persons that enjoy full management authority and full responsibility for their own profits and losses." Hence, SOE law was enacted in 1988. It gave the freedom to the SOEs at the op-

erational level. As per the provisions of the law, the SOEs need to sign a contract with the respective government agencies. According to the contract, the CEOs, who are selected through a competitive process and act as the legal principle of contracting system, are required to “lock the minimum amount of profit for the SOEs to pay to the state”, and entitle SOEs “to keep the remaining profit”, while liable for paying the fixed amount to the state, even if SOEs have not made satisfactory profit. In the same year, the government enacted the Bankruptcy Law to facilitate the bankruptcies of the SOEs.¹⁶

Further, the government supported the opening up of two stock exchanges. In 1990 and 1991, China’s two stock exchanges – the Shanghai and Shenzhen Stock Exchanges were opened respectively. Initially, there were only ten companies which were listed on these stock exchanges. The SOEs were encouraged to raise funds from the public market to meet the investment requirements after taking approval from the relevant ministries. Listed companies’ capital structure can consist of state owned shares, legal person shares, A-shares, B-shares, H-shares, and foreign investment shares.

These reforms helped to reduce the intervention of the government in business entities and the performances of SOEs have improved significantly. Still, they were not up to the expectations. The reforms reduced the domination of banks, particularly state-owned institutions which had often been directed to lend funds to inefficient state enterprises, resulting in non-performing loans.

After a long debate and processing, the government has enacted the PRC Company Law in December 1993, effective from July 1st, 1994. The Company Law is intended to regulate corporate structures and activities and to protect commercial interests of the companies, their shareholders, and creditors. Two types of companies are stipulated under the Company Law: closely held companies and publicly held companies.¹⁷

---

¹⁶ SCHIPANI, C. A. and J. LIU. Corporate Governance in China: Then and Now. *Columbia Business Law Review*. 2002, vol. 2002, no. 1, pp. 1-69.

¹⁷ TAI, K. and C. R. WONG. Corporate Governance in China. In: *The International Center for Finance at the Yale School of Management* [online]. 2003-11-17 [cit. 2014-11-10]. Available at: <http://bb.shufe.edu.cn/bbcswebdav/institution/%E7%BB%8F%E6%B5%8E%E5%AD%A6%E9%99%A2/teacherweb/2005000087/bizecon/notes/governance/corporate%20governance%20in%20china.htm>.

The PRC Company Law requires companies to form three statutory and indispensable corporate governing bodies as given below:¹⁸

- the shareholders, acting as a body at the general meetings;
- the board of directors; and
- the board of supervisors.

Besides, it also introduced two statutory corporate positions – the chairman of board of directors and the chief executive officer. It also articulates the responsibilities, rights, and liabilities of the above-mentioned governing bodies. The relationship between the board of directors and the board of supervisors is not totally similar to that of other two-tier board systems. In countries like Germany, the supervisory board oversees the board of directors, and the board of supervisors can appoint or dismiss the members of the board of directors. But in China there is no hierarchical relation between the board of directors and the board of supervisors and both directors and supervisors are appointed by, and may be dismissed by the shareholders.¹⁹ The Company Law of the People's Republic of China has certain unique aspects, such as the requirements for minimum registered capital, fixed office space, and certain legal representative's. The PRC Company Law has been amended in 1999 to fine-tune further.²⁰

China passed Securities Law in 1998 to regulate the financial market. The law stipulates that the Regulatory Organization under the State Council is the central regulator for the China's capital markets. The Chinese government has also come out with other laws to govern the corporate entities; the prominent ones being the Contract Law 1999 and the Trust Law 2001. The regulatory system was also put in place in the 1990s to ensure better corporate governance practices.²¹

---

¹⁸ SCHIPANI, C. A. and J. LIU. Corporate Governance in China: Then and Now. *Columbia Business Law Review*. 2002, vol. 2002, no. 1, pp. 1-69.

¹⁹ SCHIPANI, C. A. and J. LIU. Corporate Governance in China: Then and Now. *Columbia Business Law Review*. 2002, vol. 2002, no. 1, pp. 1-69.

²⁰ TAI, K. and C. R. WONG. Corporate Governance in China. In: *The International Center for Finance at the Yale School of Management* [online]. 2003-11-17 [cit. 2014-11-10]. Available at: <http://bb.shufe.edu.cn/bbcswebdav/institution/%E7%BB%8F%E6%B5%8E%E5%AD%A6%E9%99%A2/teacherweb/2005000087/bizecon/notes/governance/corporate%20governance%20in%20china.htm>.

²¹ TAI, K. and C. R. WONG. Corporate Governance in China. In: *The International Center for Finance at the Yale School of Management* [online]. 2003-11-17 [cit. 2014-11-10]. Available at: <http://bb.shufe.edu.cn/bbcswebdav/institution/%E7%BB%8F%E6%B5%8E%E5%AD%A6%E9%99%A2/teacherweb/2005000087/bizecon/notes/governance/corporate%20governance%20in%20china.htm>.

The People's Bank of China (PBOC) was the regulator for the China's financial sector since 1983. Besides regulating the financial markets, the Bank also acted as administrator of the country's monetary policy. But, in order to bring in more effectiveness, in 2003 the regulatory functions of PBOC were separated and the same were entrusted to a newly formed China Banking Regulatory Commission.

While creating the stock exchanges, China has created the China Securities Regulatory Commission (CSRC) as the securities regulatory body in 1992. The CSRC regulates all securities exchanges and the activities of futures markets in the People's Republic of China.

The CSRC is the executive arm of the State Council Securities Commission which is the highest authority for the capital markets in China. In 2002, the CSRC has come out with a code of Corporate Governance for Listed Companies in China. The code aims to establish solid corporate governance in the stock market listed companies by elevating requirements related to accounting procedures and information disclosure, introducing independent director systems, and tightening the supervision of corporate management.²²

Accounting standards in China are based on the PRC's Accounting Law and the individual accounting standards. The accounting standards have been developed by the China Accounting Standards Committee which was formed in 1990s and operates under the supervision of the Ministry of Finance. Since the system is new, its accounting standards are still evolving.

Convergence of Corporate Governance in China

Now the question of whether the Chinese corporate governance system is converging towards the Anglo-American model or not needs to be answered. Unlike other nations, China's path dependency was totally different in terms of the meaning for the term corporate governance. In China, there was no need to formally focus on shareholder protection or stakeholder protection as the SOEs were the only form of business entities till the early 1980s. In fact, there was no equivalent of the term "corporate

---

[E5%AD%A6%E9%99%A2/teacherweb/2005000087/bizecon/notes/governance/corporate%20governance%20in%20china.htm](http://teacherweb/2005000087/bizecon/notes/governance/corporate%20governance%20in%20china.htm).

²² RAJAGOPALAN, N. and Y. ZHANG. Corporate Governance Reforms in China and India: Challenges and Opportunities. *Business Horizons*. 2008, vol. 51, no. 1, pp. 55-64. ISSN 0007-6813.

governance” in the Chinese Mandarin language. Only in 1999, the Communist Party adopted the current nomenclature, Farenzhilijegou, which is also more suggestive of administering and supervisory roles. Given this, China did not have much of legacy problems in terms of creating a corporate governance structure. In form, the corporate governance structure is taking a lot from the Anglo-American model. The Code of Corporate of Governance for the Listed Companies in China, issued in 2002, clearly follows the U.S. model.

Similarly, in 2005, China initiated a plan that would eliminate the various share ownership types and make all shares legally tradable A-shares. Having a single type of share for a company is again the Anglo-American model.

The improvement in the corporate governance practices, focusing on improving the shareholders’ wealth in line with the Anglo-American model, is showing tangible effects. China has succeeded in introducing market forces with accompanying financial incentives, with rules driving much of the change. The share of the SOEs in total industrial production has fallen from more than three-fourth in the late 1970s to around one quarter by 2003.²³

Empirically studies also proved that the Chinese corporate governance systems are moving towards the Anglo-American model. Keister showed that in the late 1990s, the Chinese SOEs preferred borrowing externally from the market over using retained earnings, presumably to avoid relying on resources controlled by the state.²⁴ This is perfectly in line with practices adopted by the western firms particularly from the Anglo-American countries. Fan et al. found out that many empirically proven characteristics related to CEO turnover in the Anglo-American model are present in the Chinese systems as well.²⁵

But, at the same time, some of the practices of the relationship model corporate governance systems prevail also in China. For example, social

---

²³ HUA, J., P. MIESING and M. LI. An Empirical Taxonomy of SOE Governance in Transitional China. *Journal of Management and Governance*. 2006, vol. 10, no. 4, pp. 401-433. ISSN 1385-3457.

²⁴ KEISTER, L. A. Capital Structure in Transition: The Transformation of Financial Strategies in China’s Emerging Economy. *Organization Science*. 2004, vol. 15, no. 2, pp. 145-158. ISSN 1047-7039.

²⁵ FAN, D. K. K., Ch.-M. LAU and M. YOUND. Is China’s Corporate Governance Beginning to Come of Age? The Case of CEO Turnover. *Pacific-Basin Finance Journal*. 2007, vol. 15, no. 2, pp. 105-120. ISSN 0927-538X.

networks are common in China with its relationship-based culture that gets things done in the absence of institutional constraints. Similarly, China's own culture has its roots also in the development of corporate governance system. Research studies indicate that the traditional Chinese cultural values such as loyalty, guanxi, play an important role in business practices and have very strong influence in the emerging corporate governance structure. Grandori identifies the coordination mechanisms which he calls as combinative, seen in clans, trusts, and networks that dominate the Chinese culture.²⁶ There are authors who argue that the Anglo-American system of corporate governance will not work in China. There are many reasons quoted for this. For example, Hua et al. argue that the necessary institutional conditions for the shareholders-centered regimes, including the laws of finance and industrial regulation, are still evolving slowly and with great difficulty in China.²⁷ Hence, the western approaches to corporate governance will be insufficient in the absence of corresponding institutional and cultural changes. Mallin and Rong also take similar line and comment that any system of corporate governance that develops in China is likely to embody the special role of the state and contain certain idiosyncratic cultural aspects while taking on certain characteristics of the Anglo-Saxon corporate governance model.²⁸

Even though the code of corporate governance is in line with the U.S. model, there are conflicting views on how well they have been accepted or implemented by firms and there are also conflicting views on whether they have had good effect on firms' performance. Empirically studies also suggest that the Chinese corporate governance systems are functionally different from that of the U.S. The study by Morck et al. shows that there is no association between the stock return and CEO's pay (the emphasis on practice).²⁹ This is because the stock returns tend to move together in

---

²⁶ GRANDORI, A. Governance Structures, Coordination Mechanisms and Cognitive Models. *Journal of Management and Governance*. 1997, vol. 1, no. 1, pp. 29-47. ISSN 1385-3457.

²⁷ HUA, J., P. MIESING and M. LI. An Empirical Taxonomy of SOE Governance in Transitional China. *Journal of Management and Governance*. 2006, vol. 10, no. 4, pp. 401-433. ISSN 1385-3457.

²⁸ MALLIN, Ch. and X. RONG. The Development of Corporate Governance in China. *Journal of Contemporary China*. 1998, vol. 7, no. 17, pp. 33-42. ISSN 1067-0564.

²⁹ MORCK, R., B. YEUNG and W. YU. The Information Content of Stock Markets: Why Do Emerging Markets Have Synchronous Stock Price Movements?. *Journal of Financial Economics*. 2000, vol. 58, no. 1-2, pp. 215-260. ISSN 0304-405X; and BAI, Ch.-E., Q. LIU, J. LU, F. M. SONG and J. ZHANG. Corporate Governance and Market Valuation in China. *Journal of Comparative Economics*. 2004, vol. 32, no. 4, pp. 599-616. ISSN 0147-5967.

China reflecting marketwise factors; firm-specific factors have less influence on stock prices. Firms are reluctant to reward CEOs on the basis of stock returns and instead use the accounting-based measures of performance.

Conclusion

The above-mentioned discussions indicate that China is adopting the Anglo-American model of the corporate governance system. But the researchers differ in their views related to the question that the convergence is happening at the functional level. In our opinion this is in contrast to the view of Gilson who argues that functional convergence will happen faster than the convergence at the form level. This is because the effect of path dependence is low in China, as the concept of corporations with profit motive as it is known in the western world did not exist in China before the 1980s. The presented paper offers further scope for research as one can compare the corporate governance practices of the People's Republic of China with the different corporate governance systems practiced in Hong Kong and Taiwan.

References

- AOKI, M. Toward an Economic Model of the Japanese Firm. *Journal of Economic Literature*. 1990, vol. 28, no. 1, pp. 1-27. ISSN 0022-0515.
- BAI, Ch.-E., Q. LIU, J. LU, F. M. SONG and J. ZHANG. Corporate Governance and Market Valuation in China. *Journal of Comparative Economics*. 2004, vol. 32, no. 4, pp. 599-616. ISSN 0147-5967.
- BANKS, E. *Corporate Governance: Financial Responsibility, Controls and Ethics*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2004. 496 p. ISBN 1-4039-1668-3.
- BEAMER, L. Bridging Business Culture. *The China Business Review*. 1998, vol. 25, no. 3, pp. 54-58. ISSN 0163-7169.
- BEBCHUK, L. A. and M. J. ROE. A Theory of Path Dependence in Corporate Ownership and Governance. *Stanford Law Review*. 1999, vol. 52, no. 1, pp. 127-170. ISSN 0038-9765.
- BRIS, A. and Ch. CABOLIS. Corporate Governance Convergence through Cross-Border Mergers: The Case of Aventis. In: G. N. GREGORIOU and L. RENNEBOOG, eds. *Corporate Governance and Regulatory Impact on Mergers and Acquisitions: Research and Analysis on Activity World-*

- wide since 1990*. 1st ed. Amsterdam; Boston: Academic Press, 2007, pp. 71-102. ISBN 978-0-12-374142-4.
- CLARKE, Th. and R. BOSTOCK. International Corporate Governance: Convergence and Diversity. In: Th. CLARKE and E. MONKHOUSE, eds. *Rethinking the Company*. 1st ed. London: Pitman, 1994, pp. 231-257. ISBN 0-273-60713-8.
- COFFEE, J. C. The Future As History: The Prospectus for Global Convergence in Corporate Governance and Its Implications. *Northwestern University Law Review*. 1999, vol. 93, no. 3, pp. 641-707. ISSN 0029-3571.
- DEMB, A. and F.-F. NEUBAUER. *The Corporate Board: Confronting the Paradoxes*. 1st ed. New York: Oxford University Press, 1992. 208 p. ISBN 0-19-507039-9.
- FAN, D. K. K., Ch.-M. LAU and M. YOUND. Is China's Corporate Governance Beginning to Come of Age? The Case of CEO Turnover. *Pacific-Basin Finance Journal*. 2007, vol. 15, no. 2, pp. 105-120. ISSN 0927-538X.
- FRANKS, J. and C. MAYER. Ownership and Control of German Corporation. *The Review of Financial Studies*. 2001, vol. 14, no. 4, pp. 943-977. ISSN 0893-9454.
- GILSON, R. J. Globalizing Corporate Governance: Convergence of Form and Function. *The American Journal of Comparative Law*. 2001, vol. 49, no. 2, pp. 329-357. ISSN 0002-919X.
- GRANDORI, A. Governance Structures, Coordination Mechanisms and Cognitive Models. *Journal of Management and Governance*. 1997, vol. 1, no. 1, pp. 29-47. ISSN 1385-3457.
- HANSMANN, H. and R. KRAAKMAN. The End of History for Corporate Law. *Georgetown Law Journal*. 2001, vol. 89, no. 2, pp. 439-468. ISSN 0016-8092.
- HOPT, K. J. The German Two-Tier Board (Aufsichtsrat): A German View on Corporate Governance. In: K. J. HOPT and E. WYMEERSCH, eds. *Comparative Corporate Governance: Essays and Materials*. 1st ed. Berlin; New York: Walter de Gruyter, 1997, pp. 3-20. ISBN 3-11-015765-9.

- HUA, J., P. MIESING and M. LI. An Empirical Taxonomy of SOE Governance in Transitional China. *Journal of Management and Governance*. 2006, vol. 10, no. 4, pp. 401-433. ISSN 1385-3457.
- KANDA, H. Trends in Japanese Corporate Governance. In: K. J. HOPT and E. WYMEERSCH, eds. *Comparative Corporate Governance: Essays and Materials*. 1st ed. Berlin; New York: Walter de Gruyter, 1997, pp. 185-194. ISBN 3-11-015765-9.
- KEISTER, L. A. Capital Structure in Transition: The Transformation of Financial Strategies in China's Emerging Economy. *Organization Science*. 2004, vol. 15, no. 2, pp. 145-158. ISSN 1047-7039.
- KHANNA, T., J. KOGAN and K. PALEPU. Globalization and Similarities in Corporate Governance: A Cross-Country Analysis. *The Review of Economics and Statistics*. 2006, vol. 88, no. 1, pp. 69-90. ISSN 0034-6535.
- MALLIN, Ch. and X. RONG. The Development of Corporate Governance in China. *Journal of Contemporary China*. 1998, vol. 7, no. 17, pp. 33-42. ISSN 1067-0564.
- MORCK, R., B. YEUNG and W. YU. The Information Content of Stock Markets: Why Do Emerging Markets Have Synchronous Stock Price Movements?. *Journal of Financial Economics*. 2000, vol. 58, no. 1-2, pp. 215-260. ISSN 0304-405X.
- MUKHERJEE-REED, A. Corporate Governance Reforms in India. *Journal of Business Ethics*. 2002, vol. 37, no. 3, pp. 249-268. ISSN 0167-4544.
- RAJAGOPALAN, N. and Y. ZHANG. Corporate Governance Reforms in China and India: Challenges and Opportunities. *Business Horizons*. 2008, vol. 51, no. 1, pp. 55-64. ISSN 0007-6813.
- SCHIPANI, C. A. and J. LIU. Corporate Governance in China: Then and Now. *Columbia Business Law Review*. 2002, vol. 2002, no. 1, pp. 1-69.
- SCHMIDT, R. H. and G. SPINDLER. Path Dependence, Corporate Governance and Complementarity. *International Finance*. 2002, vol. 5, no. 3, pp. 311-333. ISSN 1468-2362.
- TAI, K. and C. R. WONG. Corporate Governance in China. In: *The International Center for Finance at the Yale School of Management* [online]. 2003-11-17 [cit. 2014-11-10]. Available at: <http://bb.shufe.edu.cn/bbcswebdav/institution/%E7%BB%8F%E6%B5%8E%E5%AD%>

A6%E9%99%A2/teacherweb/2005000087/bizecon/notes/governance/corporate%20governance%20in%20china.htm.

VARMA, J. R. Corporate Governance in India: Disciplining the Dominant Shareholder. *IIMB Management Review*. 1997, vol. 9, no. 4, pp. 5-18. ISSN 0970-3896.

WÓJCIK, D. Change in the German Model of Corporate Governance: Evidence from Blockholdings 1997 – 2001. *Environment and Planning A*. 2003, vol. 35, no. 8, pp. 1431-1458. ISSN 0308-518X.

YOSHIMORI, M. Whose Company Is It? The Concept of the Corporation in Japan and the West. *Long Range Planning*. 1995, vol. 28, no. 4, pp. 33-44. ISSN 0024-6301.

Debabrata Chatterjee, MBA, Ph.D. Candidate

Department of Management
Birla Institute of Technology, Mesra
Mesra, Ranchi
Jharkhand 835 215
India
debu_nhpc@yahoo.co.in

Working Hours and Its Impact on Quality of Sleep and Motivation¹

Branislav Zagoršek

Abstract: *Current research indicates that long working hours can have negative impacts on the health of employees. This paper addresses issues how working hours impacts selected factors such as sleep and employee motivation. It also presents basic results obtained in the survey carried out in companies operating in Slovakia in 2014. At the same time, the paper serves as an introduction to a broad examination of the socio-psychological issues relating to matters of changes in the work environment and their impacts on performance of employees.*

Key Words: *Working Hours; Quality of Sleep; Motivation, Survey; Businesses; Slovakia.*

Introduction

Research on the impact of working hours on employees is an up-to-date topic for several reasons. Globalization increases the competitive pressure on companies that are confronted with wider competition, as it was in the past. This results in greater demands and pressures on employees and will be reflected in longer working hours. Other effects come from the impact of the postindustrial era of business, reflected in unstable environment and widespread use of information technology. Analogously to globalization, unstable environment puts pressure on employee performance, which is reflected in longer working hours. Use of information technology in conjunction with high pressure affects the emergence of new forms of work, as flexplace, virtual office or work from home. They then have an impact on working hours, which does not have to end with the departure from office, but can continue at home. Mentioned behaviour, environment, and tools, however, do not remain without consequences. Work-home spillover increases stress. Long working hours im-

---

¹ This paper was created at the University of Economics in Bratislava, within the project No. I-14-112-00 "The Influence of Postindustrial Era on Working Hours and Employees' Performance", in the Slovak original "Vplyv postindustriálnej éry na pracovnú dobu a výkonnosť zamestnancov".

pacts sleep. Lack of sleep is associated with various diseases, such as cardiovascular disease, diabetes, and obesity. All this creates a strong incentive to study the issue of long working hours, factors influencing the long working hours, its link to the quality of sleep and motivation, which leads to long working hours. While in the current literature there are studies of long working hours, a significant share of the current research deals with long working hours in the Asian environment, which means working time of 60 hours per week. In our research, we therefore examined whether there are negative effects of long working hours in working environment of the European Union. While the issue of the impact of long working hours on health engaged primarily scientists in medicine or psychology, management is not covered sufficiently in this area.

The aim of this work is to identify and explain the major factors of influence on the length of working hours, working hours, and its relationship to problems with sleep and motivational factors on the long working hours. In this paper we present a tool that will allow businesses to identify vulnerable groups of employees, implement preventive measures, develop preventive programs, and work with motivation in order to avoid undesirable consequences.

In the literature there are identified physical and psychological consequences as manifestations of long working hours.

Physical consequences of long working hours were studied by following authors. K. Sato et al. wrote that long working hours, over 55 hours per week, are linked to headache prevalence and lack of physical activity.² They identified the relationship of long working hours and health problems, such as high blood pressure, diabetes, heart attack, depression, neck and shoulder pain, lack of sleep, and the impact on cognitive function. The positive impact of reduced working hours on health can be positively influenced by using the leisure time for physical activity. A similar conclusion was reached by A. Spurgeon et al., who found that working hours over 50 hours per week is associated with health consequences.³ Ch.-P. Loh points out that the extended working hours signifi-

---

² SATO, K., Y. HAYASHINO, S. YAMAZAKI, M. TAKEGAMI, R. ONO, K. OTANI, S. KONNO, S. KIKUCHI and S. FUKUHARA. Headache Prevalence and Long Working Hours: The Role of Physical Inactivity. *Public Health*. 2012, vol. 126, no. 7, pp. 587-593. ISSN 0033-3506.

³ SPURGEON, A., J. M. HARRINGTON and C. L. COOPER. Health and Safety Problems Associated with Long Working Hours: A Review of the Current Position. *Occupational and Environmental Medicine*. 1997, vol. 54, no. 6, pp. 367-375. ISSN 1076-2752.

cantly reduced the time spent on exercise and physical activity.⁴ Y. Cheng et al. found that “long working hours and short sleep duration contribute independently to the risk of cardiovascular diseases in men”.⁵ They identified the relationship between tendency to heart disease and short sleep. Men who slept less than six hours a day were most prone to heart disease; another reason was working hours more than 60 hours a week. A negative effect was also related to smoking and body mass index (BMI) over 27. T. Ohtsu et al. wrote that in order to avoid short sleep it is essential to avoid long working hours.⁶ Among men they associate sleep shorter than 6 hours per day with long working hours between 9 and 11 hours, and especially with working hours longer than 11 hours per day. Studying overtimes, overtimes between 3 and 4 hours were associated with short sleep with comparable impacts of overtimes more than 4 hours a day. Among women they identified the relationship of short sleep and working hours more than nine hours a day. The problem of long working hours also affected short sleep during days off. T. Kobayashi et al. in a study of 933 men found that 11.8 % of them were suffering from metabolic syndrome.⁷ Number of hours worked per day, beyond which the likelihood of metabolic syndrome increases among Japanese workers, was 10 hours. The authors argue that the measures against metabolic syndrome are needed in the fight against cardiovascular disease. I. Jeong et al. found a relation of working hours and increased risk of cardiovascular disease.⁸ An unexpected finding was the relation be-

---

⁴ LOH, Ch.-P. A. Physical Inactivity and Working Hour Inflexibility: Evidence from a U.S. Sample of Older Men. *Review of Economics of the Household*. 2009, vol. 7, no. 3, pp. 257-281. ISSN 1569-5239.

⁵ CHENG, Y., Ch.-L. DU, J.-J. HWANG, I-S. CHEN, M.-F. CHEN and T.-Ch. SU. Working Hours, Sleep Duration and the Risk of Acute Coronary Heart Disease: A Case-Control Study of Middle Aged Men in Taiwan. *International Journal of Cardiology*. 2014, vol. 171, no. 3, pp. 419-422. ISSN 0167-5273.

⁶ OHTSU, T., Y. KANEITA, S. ARITAKE, K. MISHIMA, M. UCHIYAMA, T. AKASHIBA, N. UCHIMURA, S. NAKAJI, T. MUNEZAWA, A. KOKAZE and T. OHIDA. A Cross-Sectional Study of the Association between Working Hours and Sleep Duration among the Japanese Working Population. *Journal of Occupational Health*. 2013, vol. 55, no. 4, pp. 307-311. ISSN 1341-9145.

⁷ KOBAYASHI, T., E. SUZUKI, S. TAKAO and H. DOI. Long Working Hours and Metabolic Syndrome among Japanese Men: A Cross-Sectional Study. *BCM Public Health*. 2012, vol. 12, no. 5, pp. 1-8 [395]. ISSN 1471-2458.

⁸ JEONG, I., J. RHIE, I. KIM, I. RYU, P. K. JUNG, Y. S. PARK, Y.-S. LIM, H.-R. KIM, S.-G. PARK, H.-J. IM, M.-Y. LEE and J.-U. WON. Working Hours and Cardiovascular Disease in Korean Workers: A Case-Control Study. *Journal of Occupational Health*. 2013, vol. 55, no. 5, pp. 385-391. ISSN 1341-9145.

tween short working hours and cardiovascular disease. The employees who worked more than 52 hours a week were the most prone to cardiovascular disease, followed by employees working for 40 hours or less per week and employees working between 48.1 and 52 hours per week. The least prone to cardiovascular disease were employees working between 40.1 and 48 hours per week.

Psychic manifestations of long working hours were studied by following authors. N. Jansen et al. wrote that longer working hours and overtime will be reflected in an increased need for recovery.⁹ Further, they found that there is a difference between men and women in relations between working hours, schedule, and need for recovery. K. M. De Almondes and J. F. Araújo studied the subjective perception of sleep quality.¹⁰ They found that employees working during the day have a higher quality of sleep than the employees working in shifts. K. Wada et al. wrote: *"Some physicians need some support to maintain their mental health. Physicians who do not take enough days-off, who reduced sleep hours, and who have certain number of days on-calls may develop depressive symptoms."*¹¹ Approximately every tenth study participant was diagnosed with depression. They found that those most likely to suffer from depression were those with no off-duty days, those who were on call more than 8 times a month, those who slept less than five hours a day, and those who had six or more days of overnight work per month.

Our research was conducted on a sample of 166 respondents. We used the methods of descriptive and inductive statistics to analyze the data. The main methods were the methods of location, spread, correlation analysis, and multiple linear regression.

---

⁹ JANSEN, N., I. KANT, L. van AMELSVOORT, F. NIJHUIS and P. van den BRANDT. Need for Recovery from Work: Evaluating Short-Term Effect of Working Hours, Patterns and Schedules. *Ergonomics*. 2003, vol. 46, no. 7, pp. 664-680. ISSN 0014-0139.

¹⁰ De ALMONDES, K. M. and J. F. ARAÚJO. Sleep Quality and Daily Lifestyle Regularity in Workers with Different Working Hours. *Biological Rhythm Research*. 2011, vol. 42, no. 3, pp. 231-245. ISSN 0929-1016.

¹¹ WADA, K., T. YOSHIKAWA, T. GOTO, A. HIRAI, E. MATSUSHIMA, Y. NAKASHIMA, R. AKAHO, M. KIDO and T. HOSAKA. National Survey of the Association of Depressive Symptoms with the Number of Off Duty and On-Call, and Sleep Hours among Physicians Working in Japanese Hospitals: A Cross Sectional Study. *BMC Public Health*. 2010, vol. 10, no. 3, pp. 1-6 [127]. ISSN 1471-2458.

Findings

In the presented research we found following facts, which are shown in Table 1. Researched factors can be divided into two main groups. The first group is dealing with the working hours and the second group with the quality of sleep.

To study the issues of working hours, we studied working hours per day, working hours per week, and overtime. In the question of working hours per day respondents were asked to choose from five options (4 hours or less, 4.1 to 6, from 6.1 to 7, 7.1 to 8, and more than 8 hours per day). The question related to the number of working hours per week was open and we were interested in the real number of working hours per week, with an accuracy of 0.5 hour. On the issue of overtime we studied how often the respondents stayed in the work after the standard working hours was over. The respondents were asked to select from five options, ranged from regularly to never (regularly, often, sometimes, rarely, and never).

The second group of questions contained questions about the quality of sleep. With questions about the quality of sleep we studied problems with sleep, the number of hours of sleep during the workdays, and the number of hours of sleep over the weekend. To ask about problems with sleep, we asked how often the respondents had problems with sleep, like problems to fall in sleep or frequent waking up during the sleep. Respondents were asked to choose from five options ranging from regular chronic problems to never (regular/chronic problems, often, sometimes, rarely, and never). The second question related to sleep quality was the question about the number of hours of sleep during workdays. The question was open and respondents were asked how many hours of sleep they had during the workday, with an accuracy of 0.5 hour. In the third question we addressed the issue of hours of sleep over the weekend. The question was open and respondents were asked how many hours of sleep they had during the weekend, with an accuracy of 0.5 hour.

In our research we have found that most people are working in the range of 7 – 8 hours (including 8 hours) daily. This result was expected, since the standard working hours are 8 hours. An interesting finding, however, was that a significant portion of respondents (39.76 %) worked more than 8 hours per day.

The respondents worked on average 40.22 hours per week, while the most frequent value was 40 hours. As in the case of working hours per

day, this was expected because of the standard working week. The standard deviation value of 8.98 refers to the relatively high volatility of working hours per week, and thus there are people who work much more, and also people working for significantly less than 40 hours per week. Among the respondents, 39.51 % worked 41 hours or more per week. 13.58 % of respondents worked more than 48 hours per week.

The result of the survey of overtime is that the majority of respondents stayed at least sometimes at work after the official working hours was over. It is interesting that 86.67 % stayed at work after the standard working hours at least sometimes, 27.88 % of respondents stayed often or more than often to work after the end, and 9.70 % of the respondents regularly.

On the question of problems with sleep, the majority of respondents answered that they had rarely sleep problems. 21.08 % of respondents had never problems with sleep and had so a good quality of sleep, while 78.92 % of the people surveyed had at least some problems with sleep. Only 1.20 % of them had chronic problems, 12.05 % had often, and 30.72 % had occasional problems with sleep.

The respondents slept on average 6.88 hours during the workdays. Standard deviation with a value of 0.91 taking into account the average means that the length of the sleep did not significantly deviate from the average. The most common sleep duration was 7 hours. While only 3.61 % of respondents slept 9 hours or more during workdays, about one third (32.53 %) slept less than 7 hours, and 4.82 % of them slept less than 6 hours per day.

Table 1 Data Description

Data Description							
	N	MEAN	SD	MED	MOD	MIN	MAX
Working hours per day	166	4.10	0.98	4	4	1	5
Working hours per week	162	40.22	8.98	40	40	15	75
Overtime	165	3.08	1.14	3	3	1	5
Problem with sleep	166	3.63	0.99	4	4	1	5
Hours of sleep during workdays	166	6.88	0.91	7	7	5	9
Hours of sleep during weekend	166	8.29	1.42	8	8	0	12

Source: Own research.

During the weekend the respondents slept on average 8.29 hours; most often they slept 8 hours. In our study, less than 8 hours slept 20.48 % of respondents, less than 7 hours 6.63 %, and less than 6 hours slept 1.81 % of respondents.

The result of our research is that while the overall level of working hours given the environment of the European Union is standard, there is an interesting share of workers (39.51 to 39.76 %) who deviate towards longer working hours. Since this is not a negligible share, it is interesting to examine the effects of long working hours. Similarly, we can observe the respondents having trouble sleeping, and also having shortened duration of sleep during the week, which, according to some sources, is affected by the length of working hours. A detailed analysis of those factors is presented in the discussion.

Discussion

As we have shown in the results of our research, we found a significant share of employees who work more than the standard working hours. We have also observed a significant share of employees with sleep problems. Due to presented literature, extensive working hours has an impact on the quality of sleep, which is then reflected on a higher occurrence of cardiovascular diseases, diabetes, and obesity. These results are alarming and are the reason for further analysis in the discussion. In the discussion we analyze the factors of influence on long working hours, factors of influence on problems with sleep with a focus on long working hours, and motivational factors on long working hours. Analysis will show whether there are similar effects on health as with extremely long working hours, and what are the motivating factors for workers who work long working hours. The results of the analysis create a business tool that will allow companies to identify the weak and vulnerable places and thus create the possibility of preventing negative effects due to long working hours.

First we analyzed the factors of long working hours, which are shown in Table 2. The result of the analysis is a model of working hours per day, which explains 17 per cent of the variability of working hours per day. According to this model, the working hours is significantly and positively influenced by the workload, income, and negatively by work from home. Under the workload we studied the perceived level of workload during the workweek. The respondents were asked to select from five options, from no load to heavy pressure (none, low, medium, higher, and I'm under heavy pressure). Employees who are under more pressure

Table 2 Regression Analysis of Working Hours and Quality of Sleep

Regression Analysis of Working Hours and Quality of Sleep				
	Working hours per day	Working hours per day	Quality of sleep	Quality of sleep
Gender	-0.18 (0.15)	-0.21 (0.14)	-0.39* (0.16)	-0.39* (0.15)
Age	0.00 (0.08)	-	-0.00 (0.06)	-
Family status	0.06 (0.22)	-	-	-
Company size	0.00 (0.07)	-	-	-
Position	-0.05 (0.06)	-	-	-
Income	0.14 (0.08)	0.21** (0.07)	-	-
Foreign participation	0.04 (0.10)	-	-	-
Portion of mental work	0.00 (0.00)	-	-	-
Flexibility of working time	0.09 (0.06)	0.07 (0.06)	-	-
Portion of work from home	-0.01** (0.00)	-0.01** (0.00)	-0.01 (0.00)	-0.01* (0.00)
Workload	0.34** (0.10)	0.35** (0.10)	-0.07 (0.11)	-
Lighting	-	-	0.12 (0.14)	-
Working hour per day	-	-	-0.13 (0.09)	-0.16* (0.08)
Overtime	-	-	0.04 (0.07)	-
Alcohol	-	-	0.00 (0.08)	-
Smoking	-	-	-0.04 (0.06)	-
Nutrition	-	-	-0.03 (0.07)	-
Sport	-	-	0.10* (0.05)	0.12** (0.04)
Leisure time activity	-	-	-0.06 (0.04)	-0.06 (0.04)
Adjusted R ²	0.17	0.17	0.07	0.10

Source: Own research. Note: Standard error in parenthesis, ** significance level ≤ 0.01 , * significance level ≤ 0.05 .

are working longer. It may be so, for example, because of the difficulty to achieve the objectives or an important task. Studying income, we were interested in the level of income. The respondents could choose from five options reaching from low income to high income, with a set middle level of approximate average wage 800 EUR (low, rather below, the average wage/800 EUR, rather higher, and high). Employees with higher income were working longer. This may be caused either by a motivating effect of income, or the nature of the work. While the character of manual work does not allow in principle non-standard working hours, employees in higher positions, with higher wage, work longer because their work is more creative and mentally demanding, and is not bound to a specific place. By the portion of work from home, we studied the percentage of the total labour that the employees had the opportunity to do from home. The portion of working from home has a minimal negative impact on hours worked per day. Workers who are allowed to work more from home have a better regulation of working time, which may be due to the intervention of a partner and children. Groups most prone to long working hours are therefore employees with high workloads, higher wages, and without the opportunity to work from home.

Next, the factors of influence on the problems with sleep are analyzed and shown in Table 2. Especially we focused on a question whether even in our environment, with relatively shorter working hours, negative effects of long working hours affecting the quality of sleep can be found. The result of the analysis is a quality of sleep model, which explains 10 per cent of the variability in quality of sleep. Quality of sleep is significantly and negatively affected by gender, working hours per day, and minimally by a portion of work from home. Quality of sleep is significantly and positively affected by sport activities. Statistically, the most significant is the positive impact of sport. When addressing sports, respondents were asked how many times a week they practice sports, while under sports we understood at least 30-minutes of sport activity. We found that employees who practice sports more often have a better quality of sleep. In the context of the negative impact, women have worse quality of sleep. For our research of working hours, our finding of a negative impact of working hours on quality of sleep was very meaningful. We found out that with prolonging of the working hours the quality of sleep debilitates. We have identified a weak negative impact of portion of work from home. Employees who are allowed to work a larger portion of work from home have lower quality of sleep. This may be due to the spillover be-

tween workplace and home. Results of our analysis of factors of influence on the quality of sleep are that the risk group for reduced sleep quality and thus the health consequences associated with it are women who have long working hours, who do not practice any sport activities, and have a greater opportunity to work from home.

Table 3 Motivational Factors on Long Working Hours

Motivational Factors on Long Working Hours		
	Working hours per day	Working hours per day
Money	-0.09 (0.05)	-0.09* (0.05)
Ownership	0.01 (0.04)	-
Self-realization	0.05 (0.05)	-
Recognition	-0.03 (0.05)	-
Independence	-0.05 (0.05)	-
Working for himself	-0.09* (0.04)	-0.09* (0.04)
Career	-0.08 (0.05)	-0.07 (0.04)
Time off and holidays	0.00 (0.04)	-
Adjusted R²	0.03	0.06

Source: Own research. Note: Standard error in parenthesis, ** significance level ≤ 0.01 , * significance level ≤ 0.05 .

Finally, we analyzed the motivational factors on long working hours. These factors are shown in Table 3. By studying the motivational factors, participants were asked what most motivates them. Their task was to assess and classify the relevant motivational factors shown in Table 3, provided that the factor that motivates them the most should have the value 1. Using regression analysis we created a model of motivational factors on working hours per day, which explains 6 per cent of the variability in working hours. According to this model, the length of working hours is significantly and positively influenced by money and working for themselves. The explanation is that workers are motivated to work longer by promise of higher wages for longer working hours. A positive effect on working hours per day had also working for themselves. People who

are motivated when the results of their work have a primary impact on themselves (entrepreneurs) are interested to work longer. With the analysis of motivational factors of long working hours we found out that people motivated by money and work for themselves tend to work longer.

The result of the analysis of factors of influence is that employees who perceive a heavy workload, have higher wages, and do not have the opportunity to work from home, are prone to work long working hours. Women who were working long working hours, without any sport activities, and with a greater possibility of work from home, had lower quality of sleep. People who are motivated by money and work for themselves are more likely to work longer.

Conclusion

In the literature, the effects of extremely long working hours on workers' health are convincingly documented. In this paper, we found out that even less extremely long working hours leads to negative consequences. Among the important factors influencing the long working hours are heavy workload, higher wages, and the opportunity to work from home. Long working hours has a negative effect on the quality of sleep. Wages and work on themselves motivate people to work longer. Being aware of these factors influencing the working hours, working hours and quality of sleep, and motivational factors of long working hours, as well as other negative impacts of long working hours on health will allow businesses to establish preventive measures. They can monitor the perceived workload of employees, set wages so that they will not create an incentive towards longer working hours, and control the setting of work from home. The negative effects of long working hours in the form of a lower quality of sleep can be prevented with an active promotion of sports activities, such as a financial contribution to the gym, swimming, or by creating a running community in the company.

References

CHENG, Y., Ch.-L. DU, J.-J. HWANG, I-S. CHEN, M.-F. CHEN and T.-Ch. SU. Working Hours, Sleep Duration and the Risk of Acute Coronary Heart Disease: A Case-Control Study of Middle Aged Men in Taiwan. *International Journal of Cardiology*. 2014, vol. 171, no. 3, pp. 419-422. ISSN 0167-5273.

- De ALMONDES, K. M. and J. F. ARAÚJO. Sleep Quality and Daily Lifestyle Regularity in Workers with Different Working Hours. *Biological Rhythm Research*. 2011, vol. 42, no. 3, pp. 231-245. ISSN 0929-1016.
- JANSEN, N., I. KANT, L. van AMELSVOORT, F. NIJHUIS and P. van den BRANDT. Need for Recovery from Work: Evaluating Short-Term Effect of Working Hours, Patterns and Schedules. *Ergonomics*. 2003, vol. 46, no. 7, pp. 664-680. ISSN 0014-0139.
- JEONG, I., J. RHIE, I. KIM, I. RYU, P. K. JUNG, Y. S. PARK, Y.-S. LIM, H.-R. KIM, S.-G. PARK, H.-J. IM, M.-Y. LEE and J.-U. WON. Working Hours and Cardiovascular Disease in Korean Workers: A Case-Control Study. *Journal of Occupational Health*. 2013, vol. 55, no. 5, pp. 385-391. ISSN 1341-9145.
- KOBAYASHI, T., E. SUZUKI, S. TAKAO and H. DOI. Long Working Hours and Metabolic Syndrome among Japanese Men: A Cross-Sectional Study. *BCM Public Health*. 2012, vol. 12, no. 5, pp. 1-8 [395]. ISSN 1471-2458.
- LOH, Ch.-P. A. Physical Inactivity and Working Hour Inflexibility: Evidence from a U.S. Sample of Older Men. *Review of Economics of the Household*. 2009, vol. 7, no. 3, pp. 257-281. ISSN 1569-5239.
- OHTSU, T., Y. KANEITA, S. ARITAKE, K. MISHIMA, M. UCHIYAMA, T. AKASHIBA, N. UCHIMURA, S. NAKAJI, T. MUNEZAWA, A. KOKAZE and T. OHIDA. A Cross-Sectional Study of the Association between Working Hours and Sleep Duration among the Japanese Working Population. *Journal of Occupational Health*. 2013, vol. 55, no. 4, pp. 307-311. ISSN 1341-9145.
- SATO, K., Y. HAYASHINO, S. YAMAZAKI, M. TAKEGAMI, R. ONO, K. OTANI, S. KONNO, S. KIKUCHI and S. FUKUHARA. Headache Prevalence and Long Working Hours: The Role of Physical Inactivity. *Public Health*. 2012, vol. 126, no. 7, pp. 587-593. ISSN 0033-3506.
- SPURGEON, A., J. M. HARRINGTON and C. L. COOPER. Health and Safety Problems Associated with Long Working Hours: A Review of the Current Position. *Occupational and Environmental Medicine*. 1997, vol. 54, no. 6, pp. 367-375. ISSN 1076-2752.
- WADA, K., T. YOSHIKAWA, T. GOTO, A. HIRAI, E. MATSUSHIMA, Y. NAKASHIMA, R. AKAHO, M. KIDO and T. HOSAKA. National Survey of the Association of Depressive Symptoms with the Number of Off Du-

ty and On-Call, and Sleep Hours among Physicians Working in Japanese Hospitals: A Cross Sectional Study. *BMC Public Health*. 2010, vol. 10, no. 3, pp. 1-6 [127]. ISSN 1471-2458.

Ing. Branislav Zagoršek, PhD.

Faculty of Business Management
University of Economics in Bratislava
Dolnozemská cesta 1
852 35 Bratislava
Slovak Republic
branislav.zagorsek@euba.sk

Řízení image města Town's Image Management

Soňa Harasimová

Abstract: *Town's image management belongs to the important tools that can be used for marketing communication with the residents of the town. From April to May 2014, the author carried out an empirical research focused on perception of image of town and region in six towns of the Moravian-Silesian Region in the Czech Republic. The target group is a group of residents of selected towns. The aim of the research study is to analyze the data and to determine the order of selected areas that people consider to be important for housing in each town, including the evaluation of image of the town and region. A partial objective is to evaluate the proposals for changes in the image of town and region. Furthermore, it is possible to determine which of these proposals can be effectively incorporated into the town's image management and which of these proposals can become a part of the development strategy of towns and the region.*

Key Words: *Town's Image; Image of the Region; Creation and Image Management; Research of Opinions; Respondents of the Moravian-Silesian Region; Evaluation of Image of Town and Region; Proposals for Changes in Image of Town and Region; the Czech Republic.*

Abstrakt: *Řízení image města patří mezi významné nástroje, které lze použít pro marketingovou komunikaci s obyvateli města. V dubnu až květnu 2014 autorka provedla empirické šetření týkající se vnímání image města a kraje v šesti městech Moravskoslezského kraje České republiky. Cílovou skupinou respondentů jsou obyvatelé vybraných měst. Cílem vědecké studie je analyzovat získaná data a určit pořadí zvolených oblastí, které obyvatelé považují za důležité pro bydlení v každém městě, včetně hodnocení image města a kraje. Dílčím cílem je vyhodnotit návrhy na změnu image města a kraje. Dále je možné určit, které z uvedených návrhů lze účinně včlenit do řízení image města a které návrhy se mohou stát součástí strategie rozvoje města a regionu.*

Klíčová slova: *Image města; image kraje; tvorba a řízení image; výzkum názorů; respondenti Moravskoslezského kraje; hodnocení image města a kraje; návrhy na změnu image města a kraje; Česká republika.*

Úvod

Všechna města jsou v pohybu, neustále se rozvíjí, přeměňují se a rozrůstají. Vývoj každého města je přitom jedinečný, je formován mnoha faktory, jako jsou například historické souvislosti a tradice, sociální, geografické a ekonomické podmínky, migrace a národnostní složení obyvatel, vztahy mezi cílovými skupinami a další. Mimo to, každý, kdo přijede do města, od něj očekává něco jiného.

Obecným cílem měst a obcí je jejich rozvoj, který však není možné přesně definovat. Často je to subjektivní pojem, který úzce souvisí s hodnotovým systémem člověka, obyvatele daného prostoru – města či regionu. Proto lze říci, že rozvoj města obecně je zlepšení životní situace – opět nahlíženo subjektivním pohledem občana.

Na určitém území se nachází více cílových skupin: zástupci veřejné správy, podnikatelé, akcionáři, rezidenti, dobrovolníci a další, přičemž každá z těchto „veřejných skupin“ má jiné zájmy a cíle, jiné potřeby, které chce uspokojit. Úspěšná komunikace mezi městem a jeho obyvateli spočívá především v pochopení těchto rozdílů a stanovení správné komunikační strategie směrem k vybrané cílové skupině.¹

K. Olsson a E. Berglund si kladou otázku, proč brát v úvahu právě zájmy a přístupy místních rezidentů.² Jak vtáhnout skupiny různě zaměřených obyvatel do procesu plánování a rozvoje města, a proč považují tuto cílovou skupinu za důležitější než cílovou skupinu návštěvníků a investorů? Zpětná vazba týkající se spokojenosti s životem v daném prostoru je klíčovým prvkem při tvorbě marketingové strategie, která je důležitou součástí strategie rozvoje města. Nejvýznamnější ze všech skupin rezidentů je střední třída, která nejlépe reaguje na různé pobídky a podněty veřejné správy.³

Dnes si městská rada klade tyto otázky: Jak odlišné je naše město od ostatních? Jak přitáhnout nové investory, turisty a rezidenty k trvalému

¹ KOPECKÝ, L. *Public relations: Dějiny – teorie – praxe*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, s. 24. ISBN 978-80-247-4229-8.

² OLSSON, K. a E. BERGLUND. *City Marketing: The Role of the Citizens*. In: T. NYSETH a A. VIKEN, eds. *Place Reinvention: Northern Perspectives*. 1st ed. Farnham; Burlington: Ashgate, 2009, s. 127-144. ISBN 978-0-7546-7475-7.

³ BLOOMFIELD CUCCHIARA, M. *Marketing Schools, Marketing Cities: Who Wins and Who Loses When Schools Become Urban Amenities*. 1st ed. Chicago: The University of Chicago Press, 2013, s. 75. ISBN 978-0-226-01682-5.

pobytu? Mnohé stratégie rozvoje města se zaměřují jen na cílové skupiny turisti a podnikatelé, což vyvolává nespokojenost místních rezidentů.⁴

R. G. Golledge, G. D. Richardson a N. Gale popisují chování nově příchozího obyvatele do města.⁵ Na začátku ho budou zajímat tři hlavní věci: ubytování, jídlo a zaměstnání. Jsou zde další podněty a zájmy pro život ve vybraném městě, které obyvatelé považují za důležité: atraktivní, bezpečné a zdravé životní prostředí, město bez lidí bez přístřeší („*a city without homelessness*“), město, jehož obyvatelé a organizace raději přispívají, než si od něj berou, adekvátní bydlení a příjem pro každého, příležitosti pro rozšiřování podnikání a rozvoj dalších aktivit, místo pro kulturní výjimečnost.⁶

Měkčí faktory rozvoje a růstu, jako jsou aktivity a chování veřejného sektoru, se stávají významnější. Dále jsou to již zmíněná kvalita bydlení, možnosti pro podnikání menších a středně velkých firem, image města, lokální kultura, kvalita životního prostředí, dostupnost lékařské péče a další.⁷ Tvrdé faktory rozvoje, jako je například dostupnost a cena ploch, kapitálu či pracovní síly pro rezidenty, ztrácejí na významu.⁸

Tvorba a řízení image města

Chápání image jako určitého obrazu nebo spíše odrazu skutečnosti je ve velké míře subjektivní proces, protože závisí na dojmech, jaké si každá osoba utvoří v konkrétním čase a místě. Image je odvozeno od latinského

⁴ MATLOVIČOVÁ, K. Analýza percepce urbánneho prostredia ako základ marketingovej stratégie orientovanej na rezidentov: Prípadová štúdia mesta Prešov. In: J. JEŽEK a L. KAŇKA, eds. *Konkurenceschopnost a udržitelný rozvoj malých měst a venkovských regionů v České republice* [online]. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2011, s. 169-196 [cit. 2014-11-16]. ISBN 978-80-261-0094-2. Dostupné z: http://www.fek.zcu.cz/doc/svrr/P3%20je%20C5%BEek_Ka%20C5%88ka%20Konkurenceschopnost%20a%20udr%20C5%BEitel%20C3%BD%20rozvoj%20mal%20C3%BDch%20m%20C4%9Bst%20a%20venkov%20region%20C5%AF.pdf.

⁵ GOLLEDGE, R. G., G. D. RICHARDSON a N. GALE. *Cognitive Images of the City*. In: Ch. S. YADEV, ed. *Perceptual and Cognitive Image of the City*. 1st ed. New Delhi: Concept Publishing Company, 1987, s. 213-252. *Perspectives in Urban Geography*, vol. 12. ISBN neuvěděno.

⁶ SMYTH, H. *Marketing the City: The Role of Flagship Developments in Urban Regeneration*. 1st ed. London: Taylor & Francis, 2005, s. 17. ISBN 0-203-97595-2.

⁷ RUMPEL, P. *Teritoriální marketing jako koncept územního rozvoje*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2002, s. 68. ISBN 80-7042-830-9.

⁸ JEŽEK, J., P. RUMPEL a O. SLACH. *Marketingový management obcí, měst a regionů: Manuál pro potřeby praxe*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007, s. 7. ISBN 978-80-7368-294-1.

„imagio“, tedy obraz. Image charakterizují téměř všichni autoři, kteří se zabývají marketingem a marketingovou komunikací nebo přímo public relations; tato oblast je však ve většině případů okrajová a netvoří stěžejní téma odborné publikace. Například Ph. Kotler definuje image jako „souhrn názorů, myšlenek a dojmů, které si osoba vytváří o objektu. Postoje lidí a jejich činy do velké míry závisejí na tom, jakou image má objekt.“⁹ S. Oliver dodává, že image se neskládá z jednotlivých realit jedinců, ale je to série propojených obrázků skládajících se z mnoha elementů nebo subjektů spojených dohromady a často interpretovaných skrz ústní projev.¹⁰

Image města lze tedy charakterizovat jako souhrn zkušeností, poznatků, pocitů, dojmů, postojů a vizuálních vjemů, které jsou spojeny s daným prostorem. S pomocí image analýzy je možné zjistit obraz vnímání města vybranými skupinami. Klíčovými faktory jsou prostorová diferenciacie (městské části nebo centrum) a personální diferenciacie (mladí obyvatelé, podnikatelé, zastupitelé města, turisté, důchodci, studenti atd.).¹¹

Jedním z prvních autorů, který se tematikou image města začal vědecky zabývat, byl K. Lynch, který již v roce 1960 vymezil tzv. „fyzické“, neboli urbanistické prvky image města. Základem pro jeho výzkum byly plány měst, včetně křižovatek, parků a dalších urbanistických prvků:¹²

- ✚ cesty (ulice, kanály, chodníky);
- ✚ hranice (zdi, břehy, rohy budov, obecné hranice mezi plochami, bariéry);
- ✚ městské obvody (mající specifický charakter, své dominanty, vymezené hranice);
- ✚ uzly a strategické body (významné objekty, náměstí, nádraží, velké křižovatky umožňující přesun z jednoho obvodu do druhého; bývají symboly města);

⁹ KOTLER, Ph. *Marketing management*. 10. rozšíř. vyd. Praha: Grada, 2001, s. 544. ISBN 80-247-0016-6.

¹⁰ OLIVER, S. *Public Relations Strategy*. 3rd ed. London; Philadelphia: Kogan Page, 2010, s. 72. ISBN 978-0-7494-5640-5.

¹¹ JEŽEK, J., P. RUMPEL a O. SLACH. *Marketingový management obcí, měst a regionů: Manuál pro potřeby praxe*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007, s. 60-127. ISBN 978-80-7368-294-1.

¹² LYNCH, K. *The Image of the City*. 1st ed. Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 1960, s. 47. ISBN 0-262-12004-6.

✚ orientační body (budovy, urbanistické detaily, například dveřní klepátka, způsob kladení dlažby, památky, hory; mohou být i mimo město, ale vždy viditelné).

Lynch zkoumal strukturu a identitu měst Boston, Jersey City a Los Angeles, a také vybraných městských částí, například Manhattan v New Yorku.

N. R. Fyfe navazuje na K. Lynche a rozšiřuje základní urbanistické prvky o zeleň, především parky a veřejně přístupné zahrady.¹³ Parky jsou vhodná místa pro kulturní a sportovní události, společenská setkání, relaxace a odpočinek. Ačkoliv nemají velké komerční využití, jejich kvalita, udržování a vzhled výrazně ovlivňují celkové image města.

A. Madanipour, S. Knierbein a A. Degros považují centrum za srdce každého města, včetně přirozených „setkávacích zón“, a proto je nesmírně důležité udržet střed města obydlený rezidenty, nikoliv jen firmami, kanceláři a komerčními prostorami.¹⁴

Novým nástrojem v oblasti public relations, který lze účinně využít i v oblasti veřejné správy, je tzv. reputation management, neboli cílené řízení image v organizaci. Výsledkem je zpravidla návrh a užití odpovídajících komunikačních strategií a prostředků tak, aby se snížil případný negativní obraz či nepochopení aktivit organizace.¹⁵

Podrobněji se k tomuto vyjadřuje J. L'Étang, který říká, že reputation management je o nástrojích, které užíváme, a symbolech, které jsme vybrali, abychom vytvořili specifický dojem, jež ovlivňuje vnímání našeho image a chování směrem k nám.¹⁶ Pod čarou pak připomíná, že nikdy nebudete mít druhou šanci udělat první dojem, proto se snažte vše vytvořit „na první dobrou“.

---

¹³ FYFE, N. R. ed. *Images of the Street: Planning, Identity and Control in Public Space*. 1st ed. London; New York: Routledge, 1998, s. 165. ISBN 0-415-15440-5; a LYNCH, K. *The Image of the City*. 1st ed. Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 1960. 194 s. ISBN 0-262-12004-6.

¹⁴ MADANIPOUR, A., S. KNIERBEIN a A. DEGROS, eds. *Public Space and the Challenges of Urban Transformation in Europe*. 1st ed. New York: Routledge, 2014, s. 38-41. ISBN 978-0-415-63834-0.

¹⁵ NOVÝ, I., A. SURYNEK, et al. *Sociologie pro ekonomy a manažery*. 2. přeprac. a rozšíř. vyd. Praha: Grada, 2006, s. 181. ISBN 80-247-1705-0.

¹⁶ L'ETANG, J. *Public Relations: Concepts, Practice and Critique*. 1st ed. London: SAGE, 2008, s. 61. ISBN 978-1-4129-3047-5.

J. R. Resina a D. Ingenschay vysvětlují pojem „after-image“, nebo také „post-image“, tedy tvorbu image přes zprostředkované zážitky.¹⁷ Zpráva je interpretována z hlediska vizuálního (co jsem viděl) a lingvistického (jak to budu prezentovat). Vzpomínky a vjemy autora jsou obohaceny o jeho vlastní názory a postoje, jež původní událost „přetaví“ do nového tvaru a dodají mu subjektivní význam. K šíření takto zabarvených zpráv přispívají především média, která události ve městě předkládají veřejnosti: televizní zpravodajství a tisk, ale také umělecké obory, které záměrně vkládají jistou míru fikce, například fotografie anebo film.

L. Kopecký, který se zabývá anglosaským prostředím public relation, zastřešuje veškeré aktivní řízení a ovlivňování komunikace pojmem „issue management“, což se dá volně přeložit jako management (vybraných) záležitostí či problematiky.¹⁸ Zdůrazňuje, že cílem tvorby a řízení image není popularita nebo souhlas veřejnosti, ale pochopení a podpora dobrého jména firmy nebo služby, a tedy i celkového obrazu města.

Je složité budovat a měnit image města nebo regionu; tento jev má velkou setrvačnost a ovlivňuje jej mnoho faktorů. Je proto důležité identifikovat pravdivé a nepravdivé prvky (velmi často se jedná o předsudky nebo mýty), které se vztahují k určitému místu nebo městu. S. C. Duhé připomíná, že image je také kombinací interních a externích aktivit organizace (města).¹⁹ Neřídí-li se organizace alespoň základními etickými principy, výsledné směřování image se pak zaměřuje především k vylepšování negativního obrazu, což, jak autorka dodává, už souvisí se zakrýváním reality a s manipulací veřejného mínění.

Tato studie je zaměřena na analýzu názorů a preferencí obyvatel ve vybraných městech Moravsko-slezského kraje, s ohledem na možnosti tvorby a řízení image města.²⁰ Výzkumné otázky jsou následující: Jaké oblasti považují rezidenti za nejdůležitější pro spokojený a kvalitní život ve městě? Jaký je vztah rezidentů k image města a kraje? Jak hodnotí rezidenti vybrané oblasti a jakou změnu by si přáli učinit v těchto oblastech?

¹⁷ RESINA, J. R. a D. INGENSCHAY, eds. *After-Images of the City*. 1st ed. Ithaca: Cornell University Press, 2003, s. 13. ISBN 0-8014-8789-7.

¹⁸ KOPECKÝ, L. *Public relations: Dějiny – teorie – praxe*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, s. 26. ISBN 978-80-247-4229-8.

¹⁹ DUHÉ, S. C. ed. *New Media and Public Relations*. 1st ed. New York: Peter Lang, 2007, s. 358. ISBN 978-1-4331-0124-3.

²⁰ Výzkum a empirické šetření je součástí dizertační práce na téma: Image města jako nástroj marketingu.

Metodologie výzkumu

Výzkum byl proveden v šesti městech Moravskoslezského kraje (dále zkráceno na MSK) v únoru až dubnu 2014. Cílem empirického výzkumu je provést analýzu percepce a hodnocení obyvatel v 15 vybraných oblastech, které respondenti pokládají za důležité pro život v daném městě. Oporou pro tvorbu kvót byla veřejně dostupná data z cenzu z roku 2011.

Celková velikost navrženého výzkumného souboru je 600 respondentů, 100 z každého města (Opava, Ostrava-město, Nový Jičín, Bruntál, Karviná, Frýdek-Místek). Tato velikost umožňuje dělat předpokládané statistické vyhodnocení údajů (třídění druhého a třetího stupně). Vzorek by měl adekvátním způsobem obsahovat dostatečně početné podkategorie i v menších městech tak, aby bylo umožněno potřebné statistické vyhodnocení zjištěných údajů.

Dotazník obsahuje 15 uzavřených otázek. Základní indikátory (oblasti hodnocení) jsou dle pořadí: mezilidské vztahy, kultura a chování obyvatel, životní prostředí ve městě, zdravotní péče, bezpečnost obyvatel, kvalita veřejné správy, vzhled veřejných prostor, sociální služby, dostupnost vzdělání, bydlení, poskytování informací občanům, image města, image kraje, množství pracovních míst, doprava a infrastruktura.

První část otázky je zaměřena na hodnocení aktuální situace v každé oblasti, druhá část otázky obsahovala návrhy na změnu v konkrétní oblasti. Z podobného dotazníkového šetření, které bylo uskutečněno elektronicky v roce 2009, bylo vybráno pět nejčastěji se vyskytujících odpovědí, jež byly sumarizovány do druhé části otázky: „Co byste změnili?“ Autorem dotazníkového šetření byl Krajský úřad Moravskoslezského kraje.²¹

Otázka č. 16 se týká celkového hodnocení 15 výše uvedených oblastí.

Z dotazníkového šetření je možné zjistit základní data na těchto úrovních:

- hodnocení stávající situace v každé oblasti (1 nejlepší – 5 nejhorší);
- návrhy na změnu (z nabízených 5 možností respondenti vybírali jednu možnost);

---

²¹ BALCAR, J. ed. *Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2020: Příloha č. 3: Mapování názorů na současný stav a rozvojové potřeby Moravskoslezského kraje* [online]. 1. vyd. Ostrava: RPIC-ViP, 2009. 85 s. [cit. 2014-11-16]. Dostupné z: http://verejnasprrava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/rozvoj_kraje/priloha_3_mapovani_nazoru.pdf.

- určení pořadí nejdůležitějších oblastí pro život ve městě (respondenti vybírají 5 oblastí, které jsou podle nich nejdůležitější).

Analýza dat

Dotazníkové šetření bylo určeno pro 600 respondentů; zodpovězeno bylo 471 dotazníků, 19 kusů bylo vyřazeno z důvodu neúplných informací. V souhrnu odpovědělo 74 % respondentů, kteří se v dotazníku vyjadřovali ke všem 15 zkoumaným oblastem. Dílčím cílem studie je analyzovat celkové hodnocení image města (otázka č. 12) a image Moravskoslezského kraje (otázka č. 13).

Použijí-li se absolutní čísla k hodnocení vybraných oblastí (1 nejlepší – 5 nejhorší), je rozdíl v hodnocení image zřejmý. Image města Ostrava je jen o 0,09 hodnotícího bodu lepší než image MSK; pro obyvatele krajského města toto hodnocení v podstatě splývá do jedné roviny s hodnocením kraje jako celku. Na druhou stranu, největší rozdíl v hodnocení image je u Karviné – 0,67 bodu a u Frýdku-Místku a Nového Jičína – shodně 0,53 bodu. Nejhůře hodnotí image kraje obyvatelé Karviné, nejlépe obyvatelé Opavy, kteří byli v průměrném „známkování“ všech oblastí nejvíce pozitivní (Tabulka 1).

Tabulka 1 Hodnocení image města a kraje

Hodnocení image města a kraje							
Oblasti	Města	Bruntál	Opava	Nový Jičín	Frýdek-Místek	Karviná	Ostrava město
Image města		2,98	2,35	2,59	2,34	2,79	2,81
Image kraje		3,26	2,83	3,12	2,87	3,46	2,90

Pramen: Vlastní empirické šetření, únor – duben 2014. Poznámka: Čísla vyjadřují průměrné hodnocení oblasti vybranými respondenty města.

Image města je v pěti sledovaných městech hodnoceno lépe než image kraje. Pouze respondenti z Nového Jičína hodnotí image svého města výrazně lépe než image kraje, a respondenti z Frýdku-Místku naopak považují image města za nejméně důležitou oblast pro život ve městě.

Rezidenti považují obecně image města a image kraje za nejméně důležité oblasti pro život ve městě. Vypočte-li se celkové pořadí všech patnácti oblastí, Image města (otázka č. 12) je na 12. místě a Image kraje (otázka č. 13) je na posledním, 15. místě. Za nejdůležitější oblasti pro život ve městě považují obyvatelé bezpečnost (otázka č. 5), dále je to zdra-

votní péče (otázka č. 4) a na třetím místě je množství pracovních míst (otázka č. 14) (Tabulka 2).

Tabulka 2 Vyhodnocení všech oblastí/pořadí důležitosti pro bydlení v každém městě

Vyhodnocení všech oblastí/pořadí důležitosti pro bydlení v každém městě							
Oblasti	Města	Bruntál	Opava	Nový Jičín	Frydek-Místek	Karviná	Ostrava město
Mezilidské vztahy		8.	6.	2.	5.	8.	6.
Kultura a chování obyvatel		11.	8.	10.	7.	6.	8.
Životní prostředí ve městě		5.	2.	5.	3.	4.	1.
Zdravotní péče		1.	7.	4.	1.	2.	4.
Bezpečnost obyvatel		4.	1.	1.	2.	1.	2.
Kvalita veřejné správy		14.	11.	13.	10.	15.	14.
Vzhled veřejných prostor		10.	10.	12.	11.	10.	12.
Sociální služby		9.	9.	7.	9.	11.	10.
Dostupnost vzdělání		7.	12.	11.	8.	7.	5.
Bydlení		3.	3.	6.	6.	5.	7.
Poskytování informací občanům		15.	15.	14.	13.	13.	13.
Image města		12.	13.	9.	15.	12.	11.
Image kraje		13.	14.	15.	14.	14.	15.
Množství pracovních míst		2.	4.	3.	4.	3.	3.
Doprava a infrastruktura		6.	5.	8.	12.	9.	9.

Pramen: Vlastní empirické šetření, únor – duben 2014. Poznámka: 1. je nejdůležitější oblast a 15. je nejméně důležitá oblast.

Návrhy ke změně v jednotlivých oblastech byly formulovány v otázce „Co byste změnili?“ a vycházejí z nejvíce se opakujících námětů z dotazníkového šetření z roku 2009. Tento průzkum se konal pod záštitou Krajského úřadu Moravskoslezského kraje.

Jedním z faktorů, který se výrazně podílí na formování image, je makroekonomický ukazatel míra nezaměstnanosti. Návrhy na změnu týkající se image města Bruntál jsou jednoznačné – 75 % respondentů si přeje snížit vysoké procento nezaměstnanosti, které dva a půl krát převyšuje průměr České republiky.²² Rovněž návrhy na změnu v ostatních městech dosáhly v této položce nejvyšší četnost, kromě města Frydek-Místek. Míra nezaměstnanosti v tomto městě je nejmenší ze všech 6 sle-

²² Celostátní míra nezaměstnanosti v České republice v roce 2013 byla 7,0 %.

dovaných měst (9,34 %), proto se nejvíce návrhů na změnu image města týká zlepšení politické kultury na radnici (Tabulka 3).

Tabulka 3 Co byste změnili? (Otázka č. 12 – Image města)

Co byste změnili? (Otázka č. 12 – Image města)						
Oblasti \ Města	Bruntál	Opava	Nový Jičín	Frýdek-Místek	Karviná	Ostrava město
Omezit image špinavého města	6 %	8 %	18 %	22 %	19 %	33 %
Zlepšit politickou kulturu na radnici	4 %	21 %	10 %	26 %	17 %	9 %
Přilákat turisty a cizince	5 %	18 %	10 %	19 %	7 %	9 %
Vysoká nezaměstnanost	75 %	48 %	35 %	19 %	42 %	41 %
Více propagovat slavné akce	10 %	5 %	27 %	14 %	15 %	8 %
Výše nezaměstnanosti	17,97 %	11,23 %	9,67 %	9,34 %	14,43 %	12,77 %

Pramen: Vlastní empirické šetření, únor – duben 2014; a Statistická ročenka Moravskoslezského kraje 2012: 9. Trh práce. In: *Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Ostravě* [online]. 2012-12-31 [cit. 2014-11-16]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/801011-12-r_2012-09. Poznámka: Kvůli různým počtům respondentů v každém městě jsou počty převedeny na procenta.

Na druhém, také významném místě je požadavek omezit image špinavého města, a vyslovili se pro něj rezidenti z Ostravy-města, Karviné a Frýdku-Místku. Jsou to města s rozvinutým průmyslem, hornickou tradicí a hutnictvím, kde znečištění životního prostředí (zejména ovzduší a povrchové vody) nad limity povolené zákonem je velmi časté. Pozůstatky po důlní činnosti (haldy, laguny a částečně rekultivované plochy) rovněž nepřispívají k pozitivnímu vnímání krajiny v nejbližším okolí měst. Na druhou stranu, obyvatelé Bruntálu a Opavy (kde výše zmíněná průmyslová odvětví nejsou) tuto položku řadí mezi méně důležité, protože se pro ni vyslovilo jen 6 a 8 % dotázaných. Svá města považují za dostatečně „zelená“ a čistá.

Návrhy na změnu na dalších místech jsou už v různém pořadí, zřejmě podle toho, co nejvíce tíží obyvatele vybraných měst. Ku prospěchu města Bruntál hovoří to, že jen 4 % dotázaných si přeje zlepšit politickou kulturu na radnici – to jistě svědčí o profesionální a „nepolitické“ práci místního zastupitelstva. Jen 7 % respondentů z Karviné si přeje do města přilákat více cizinců a turistů a nejméně respondentů z Opavy, Frýdku-Místku a Ostravy si přeje více propagovat slavné kulturní nebo sportovní akce (Tabulka 4).

Tabulka 4 Co byste změnili? (Otázka č. 13 – Image kraje)

Co byste změnili? (Otázka č. 13 – Image kraje)						
Oblasti \ Města	Bruntál	Opava	Nový Jičín	Frýdek-Místek	Karviná	Ostrava město
Přilákat více zahraničních turistů	7 %	12 %	4 %	12 %	10 %	9 %
Omezit image černého a zaostalého kraje	36 %	39 %	49 %	41 %	45 %	33 %
Rozvoj zážitkové turistiky	6 %	7 %	6 %	10 %	6 %	13 %
Vyšší úroveň/kvalita života	34 %	29 %	32 %	28 %	23 %	36 %
Lepší propagace lázní, měst a lesů	17 %	13 %	9 %	9 %	16 %	9 %

Pramen: Vlastní empirické šetření, únor – duben 2014. Poznámka: Kvůli různým počtům respondentů v každém městě jsou počty převedeny na procenta.

Image kraje je hodnoceno jako nejméně důležitá oblast pro život v městě; umístila se na posledním, patnáctém místě. Odpovědi týkající se návrhů na změnu image kraje jsou jednoznačné a přesně vystihují charakter regionu, ve kterém obyvatelé žijí. Více než jedna třetina odpovědí respondentů se týká návrhu č. 2 – Omezit image černého a zaostalého kraje. Druhá třetina odpovědí se zaměřila na zvýšení úrovně/kvality života v regionu (návrh č. 4). Pouze rezidenti z Ostravy-města požadují zlepšit kvalitu života a následně omezit image černého kraje. Obě tyto položky představují více než dvě třetiny všech návrhů na změnu a jsou výrazným podkladem pro tvorbu a řízení image Moravskoslezského kraje.

Na třetím místě se umístil návrh č. 3. Lepší propagace lázní, měst a lesů, kterou lze ihned včlenit do marketingových aktivit a propagačních strategií Krajského úřadu MSK.

Poněkud překvapivé je zjištění, že obyvatelé si příliš nepřejí rozvoj zážitkové turistiky a přilákání zahraničních turistů – oba tyto návrhy získaly nejméně hlasů.

Shrnutí a závěr

Image města ovlivňují různé faktory; mnohé z nich samospráva města nemůže cíleně řídit nebo formovat. Nejdůležitější oblast, kterou by obyvatelé chtěli změnit, je vysoká nezaměstnanost. Výjimku v tomto hodnocení tvoří město Frýdek-Místek, kde je nejnižší míra nezaměstnanosti v celém kraji. Obyvatelé jsou si toho zřejmě vědomi, proto nejvíce hlasů volajících po změně image města směřovalo ke zlepšení politické kultury

na radnici. Stejně tak se vyjádřili rezidenti z Opavy (druhý nejvyšší návrh na změnu).

Další návrhy obyvatel na změny image města poměrně přesně odrážejí rozdělení měst dle typologie měst a obcí.²³ Města Karviná, Frýdek-Místek a Ostrava jsou typická průmyslová města, která se už nejméně dvacet let potýkají s výraznými změnami v ekonomickém prostředí. Jsou zde oblasti s převahou chemického a strojírenského průmyslu, který má negativní dopady na životní prostředí, proto druhým návrhem na změnu image těchto tří měst bylo omezit image špinavého města.

Obyvatelé Bruntálu a Nového Jičína požadují větší propagaci slavných akcí; cílem je zřejmě více zapojit sebe sama do dění ve městě. Přilákání cizích (turistů) do města pro obyvatele však není tak podstatné, neboť tyto návrhy získaly nejméně hlasů.

Ostrava a její okolí už dávno není jen „černé“. Od 90-tých let 20. století se výrazně změnila struktura průmyslové výroby, omezila se důlní a hutnická činnost a mnohé firmy se chovají zodpovědněji k životnímu prostředí. I když bylo řečeno, že tvorbu a řízení image do jisté míry ovládají stereotypy, image je stále odraz reality a ta v Moravskoslezském kraji nebývá vždy příznivá – nepřiliš zdravé životní prostředí a nízká životní úroveň obyvatel je doprovázena vysokou mírou nezaměstnanosti.

Závěrem lze shrnout, že obyvatelé vybraných měst Moravskoslezského kraje sice nepovažují image města a kraje za důležité oblasti pro jejich spokojený život, mají však jasné požadavky na jejich formování. Z empirického šetření vyplynulo, že změna sociálně-ekonomického prostředí ve městech Moravskoslezského kraje ovlivnila také osobní preference jejich obyvatel. Dotazníkového šetření se zúčastnilo necelých pět set osob, které pro spokojený život ve městě považují následující oblasti: bezpečí ve městě, dostupná zdravotní péče a dostatek pracovních míst. Vybrané návrhy na změnu mohou posloužit jako platforma pro formování nejen image města, ale především strategie rozvoje města, a tím i celého regionu.

Seznam bibliografických odkazů

BALCAR, J. ed. *Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2020: Příloha č. 3: Mapování názorů na současný stav a rozvojové po-*

---

²³ JANEČKOVÁ, L. a M. VAŠTÍKOVÁ. *Marketing měst a obcí*. 1. vyd. Praha: Grada, 1999, s. 24. ISBN 80-7169-750-8.

třeby Moravskoslezského kraje [online]. 1. vyd. Ostrava: RPIC-ViP, 2009. 85 s. [cit. 2014-11-16]. Dostupné z: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/rozvoj_kraje/priloha_3_mapovani_nazoru.pdf.

- BLOOMFIELD CUCCHIARA, M. *Marketing Schools, Marketing Cities: Who Wins and Who Loses When Schools Become Urban Amenities*. 1st ed. Chicago: The University of Chicago Press, 2013. 281 s. ISBN 978-0-226-01682-5.
- DUHÉ, S. C. ed. *New Media and Public Relations*. 1st ed. New York: Peter Lang, 2007. 472 s. ISBN 978-1-4331-0124-3.
- FYFE, N. R. ed. *Images of the Street: Planning, Identity and Control in Public Space*. 1st ed. London; New York: Routledge, 1998. 286 s. ISBN 0-415-15440-5.
- GOLLEDGE, R. G., G. D. RICHARDSON a N. GALE. Cognitive Images of the City. In: Ch. S. YADEV, ed. *Perceptual and Cognitive Image of the City*. 1st ed. New Delhi: Concept Publishing Company, 1987, s. 213-252. Perspectives in Urban Geography, vol. 12. ISBN neuvedeno.
- JANEČKOVÁ, L. a M. VAŠTÍKOVÁ. *Marketing měst a obcí*. 1. vyd. Praha: Grada, 1999. 178 s. ISBN 80-7169-750-8.
- JEŽEK, J., P. RUMPEL a O. SLACH. *Marketingový management obcí, měst a regionů: Manuál pro potřeby praxe*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. 136 s. ISBN 978-80-7368-294-1.
- KOPECKÝ, L. *Public relations: Dějiny – teorie – praxe*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. 238 s. ISBN 978-80-247-4229-8.
- KOTLER, Ph. *Marketing management*. 10. rozšíř. vyd. Praha: Grada, 2001. 719 s. ISBN 80-247-0016-6.
- L'ETANG, J. *Public Relations: Concepts, Practice and Critique*. 1st ed. London: SAGE, 2008. 290 s. ISBN 978-1-4129-3047-5.
- LYNCH, K. *The Image of the City*. 1st ed. Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 1960. 194 s. ISBN 0-262-12004-6.
- MADANIPOUR, A., S. KNIERBEIN a A. DEGROS, eds. *Public Space and the Challenges of Urban Transformation in Europe*. 1st ed. New York: Routledge, 2014. 217 s. ISBN 978-0-415-63834-0.
- MATLOVIČOVÁ, K. Analýza percepcie urbánneho prostredia ako základ marketingovej stratégie orientovanej na rezidentov: Prípadová štú-

- dia mesta Prešov. In: J. JEŽEK a L. KAŇKA, eds. *Konkurenceschopnost a udržitelný rozvoj malých měst a venkovských regionů v České republice* [online]. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2011, s. 169-196 [cit. 2014-11-16]. ISBN 978-80-261-0094-2. Dostupné z: http://www.fek.zcu.cz/doc/svrr/P3%20Je%C5%BEek_Ka%C5%88ka%20Konkurenceschopnost%20a%20udr%C5%BEiteln%C3%BD%20rozvoj%20mal%C3%BDch%20m%C4%9Bst%20a%20venkov%20region%C5%AF.pdf.
- NOVÝ, I., A. SURYNEK, et al. *Sociologie pro ekonomy a manažery*. 2. přeprac. a rozšíř. vyd. Praha: Grada, 2006. 287 s. ISBN 80-247-1705-0.
- OLIVER, S. *Public Relations Strategy*. 3rd ed. London; Philadelphia: Kogan Page, 2010. 188 s. ISBN 978-0-7494-5640-5.
- OLSSON, K. a E. BERGLUND. City Marketing: The Role of the Citizens. In: T. NYSETH a A. VIKEN, eds. *Place Reinvention: Northern Perspectives*. 1st ed. Farnham; Burlington: Ashgate, 2009, s. 127-144. ISBN 978-0-7546-7475-7.
- RESINA, J. R. a D. INGENSCHAY, eds. *After-Images of the City*. 1st ed. Ithaca: Cornell University Press, 2003. 269 s. ISBN 0-8014-8789-7.
- RUMPEL, P. *Teritoriální marketing jako koncept územního rozvoje*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2002. 177 s. ISBN 80-7042-830-9.
- SMYTH, H. *Marketing the City: The Role of Flagship Developments in Urban Regeneration*. 1st ed. London: Taylor & Francis, 2005. 293 s. ISBN 0-203-97595-2.
- Statistická ročenka Moravskoslezského kraje 2012: 9. Trh práce. In: *Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Ostravě* [online]. 2012-12-31 [cit. 2014-11-16]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/801011-12-r_2012-09.

Ing. Soňa Harasimová

Fakulta veřejných politik
Slezská univerzita v Opavě
Hradecká 17
746 01 Opava
Česká republika
sona.harasimova@fvp.slu.cz

Applying the Skip Navigation Links in the Context of the Websites' Accessibility of Central Public Administration Bodies in the Bratislava Region¹

Jana Koprlová

Abstract: *The study focuses in its main aim on seeking yet undetected or undefined deficits in relation to applying the skip navigation mechanism on the websites of the central public administration bodies in the Bratislava Region in the context of improving the websites accessibility and it consists of two separate parts. The first part presents a basic introduction to the questions of skip navigation links, with the key attention paid to the following three main areas: applying of skip navigation links, visual hiding of skip navigation links, and web browsers' bug related to skip navigation links. The second part of the study concentrates on the basis of analysis of applying the skip navigation links on the websites of the central public administration bodies in the Bratislava Region on the processes focused on detection of potential deficits and gaps in the websites' accessibility or related possible non-compliance with the legislation in force.*

Key Words: *Websites; Websites' Accessibility; Skip Navigation Links; Public Administration; Central Public Administration Bodies; Compliance with Legislation in Force; the Bratislava Region; Analysis.*

Introduction

The on-line form of presentation and communication of the public administration authorities via Internet belongs not only to the most effective forms of communications – in relation to the territorial impact of the communicated information, but also to the most problematic – in the context of technical realization due to a number of specific standards required by handicapped web users with various forms of disabilities. In the following study the author focuses on the questions of applying the skip navigation links as key elements by building the websites.

---

¹ This study was created within the institutional project of the Faculty of Law of Trnava University in Trnava No. 10/2013 "Websites' Accessibility in Public Administration", in the Slovak original "Prístupnosť webových stránok vo verejnej správe".

While sighted web users use their eyes as a built-in skip navigation mechanism which enables them to bypass several links with only one click or to move directly to the link they want to reach with the mouse, for users with some forms of visual or motor disabilities means bypassing the navigation links or direct browsing the website a very serious technical problem. Importance and wide-social interest in solving this problem is reflected also in the adopted related legislation which is in the Slovak Republic represented by the latest Ministerial Decree of the Ministry of Finance of the Slovak Republic No. 55/2014 Coll. of Standards for Information Systems of Public Administration issued on March 4th, 2014, and effective from March 15th, 2014.²

The aim of the study is to analyze applying the skip navigation links on the websites of the central public administration bodies in the Bratislava Region. In the context of the research questions we define the main hypothesis as follows: *Homepages of the central public administration bodies in the Bratislava Region apply technically correctly the skip navigation links mechanism.*

Skip navigation links

The following part of the study familiarizes the readers with the main questions of applying of skip navigation links, visual hiding of skip navigation links, and web browsers' bug related to skip navigation links.

Applying of skip navigation links

The idea of applying the skip navigation links is simple: they serve to provide a link at the top of the webpage which jumps the user down to an anchor or target at the beginning of the main content. For the most part it seems to be easy, though there is more than one way to accomplish the goal. From the technical view the process of creating the skip navigation link could be explained through a HTML code as it is shown in the following example:³

---

² See *Výnos Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 55/2014 Z.z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy zo 4. marca 2014* [Ministerial Decree of the Ministry of Finance of the Slovak Republic No. 55/2014 Coll. of Standards for Information Systems of Public Administration issued on March 4th, 2014].

³ "Skip Navigation" Links. In: *WebAIM: Web Accessibility in Mind* [online]. 2013-10-25 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://webaim.org/techniques/skipnav/>, and KOPRLOVÁ, J. Applying the Skip Navigation Links in the Context of the Websites' Accessibility of Central State Administration Bodies in the Slovak Republic. *Societas et iurisprudentia* [online].

✚ HTML code:
<body>
Skip to Main Content
...
<main id="main-content">
<h1>Heading</h1>
<p>This is the first paragraph.</p>

Visual hiding of skip navigation links

By building the website the most required form of applying the skip navigation mechanism is to make it invisible. For hiding the skip links there are several techniques to be applied. Two parallel conditions should be necessarily taken into account in this process: the first one means the requirement of visual hiding of the skip links content, and the second one represents the requirement of accessibility of the skip links content for screen readers. Nowadays, the best known and most often used CSS code "*visibility: hidden;/display: none;*" satisfies the only first one from the two above-mentioned conditions and so it cannot be recommended in relation to its non-visibility and inaccessibility for screen readers. An effective solution of this problem, satisfying the both conditions, offer the following HTML and CSS codes:⁴

✚ HTML code:
<div class="hidden">This text is hidden.</div>;
✚ CSS code:
.hidden {
position: absolute;
left: -10000px;
top: auto;
width: 1px;
height: 1px;

2014, roč. 2, č. 2, pp. 134-135 [cit. 2014-12-01]. ISSN 1339-5467. Available at: <http://sei.iuridica.truni.sk/archive/2014/02/SOCIETAS-ET-IURISPRUDENTIA-2014-02.pdf>.

⁴ CSS in Action: Invisible Content Just for Screen Reader Users. In: *WebAIM: Web Accessibility in Mind* [online]. 2013-09-24 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://webaim.org/techniques/css/invisiblecontent/>, and KOPRLOVÁ, J. Applying the Skip Navigation Links in the Context of the Websites' Accessibility of Central State Administration Bodies in the Slovak Republic. *Societas et iurisprudencia* [online]. 2014, roč. 2, č. 2, p. 135 [cit. 2014-12-01]. ISSN 1339-5467. Available at: <http://sei.iuridica.truni.sk/archive/2014/02/SOCIETAS-ET-IURISPRUDENTIA-2014-02.pdf>.

```
overflow: hidden;  
}.
```

By generally recommended requirement to make the skip navigation links invisible until they receive keyboard focus, the following HTML and CSS codes should be applied:⁵

✚ HTML code:
`<div id="hidden">Skip to Main Content
</div>;`

✚ CSS code:
`#hidden a {
 position: absolute;
 left: -10000px;
 top: auto;
 width: 1px;
 height: 1px;
 overflow: hidden;
}
#hidden a:focus {
 position: static;
 width: auto;
 height: auto;
}.`

This means a very useful solution which could be preferred above all for sighted keyboard users those cannot use a mouse.

Web browsers' bug related to skip navigation links

The recommended above-mentioned skip navigation links related solutions are working effective in most web browsers, but nowadays there still exists one bug which lowers the efficiency of their applying through disrupting the logical order by browsing or reading the webpage links. This makes the webpage browsing with keyboard distortable or even non-effective. An appropriate solution for healing this bug offers the HTML code as follows:⁶

---

⁵ CSS in Action: Invisible Content Just for Screen Reader Users. In: *WebAIM: Web Accessibility in Mind* [online]. 2013-09-24 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://webaim.org/techniques/css/invisiblecontent/>.

⁶ Skip Navigation Links (Updated 6/19/2009). In: *JimThatcher.com* [online]. 2014-03-07 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.jimthatcher.com/skipnav.htm>, and KOPRLO-

✚ HTML code:
<body>
Skip to Main Content
...
<main id="main-content" tabindex="-1">
<h1>Heading</h1>
<p>This is the first paragraph.</p>

Analysis of applying the skip navigation links on the websites of the central public administration bodies in the Bratislava Region

Our analysis of applying the skip navigation links on the websites of the central public administration bodies in the Bratislava Region has been legislatively based on the Ministerial Decree of the Ministry of Finance of the Slovak Republic No. 55/2014 Coll. of Standards for Information Systems of Public Administration issued on March 4th, 2014, and effective from March 15th, 2014, with the main attention laid on the § 14 Websites' Accessibility (in the Slovak original "§ 14 Prístupnosť webových stránok"), including related appendix Guideline 13. Providing Clear Navigation Mechanisms (in the Slovak original "Pravidlo 13. Poskytovanie prehľadného mechanizmu navigácie").⁷

Our analysis was realized in the early December 2014 by applying web browser Internet Explorer 11 (with style sheets and active elements turned off). Complete sample was represented by all websites of all the central public administration bodies in the Bratislava Region, while re-

---

VÁ, J. Applying the Skip Navigation Links in the Context of the Websites' Accessibility of Central State Administration Bodies in the Slovak Republic. *Societas et iurisprudencia* [online]. 2014, roč. 2, č. 2, pp. 136-137 [cit. 2014-12-01]. ISSN 1339-5467. Available at: <http://sei.iuridica.truni.sk/archive/2014/02/SOCIETAS-ET-IURISPRUDENTIA-2014-02.pdf>.

⁷ Compare with KOPRLA, M. and J. KOPRLOVÁ. Analýza prístupnosti webových stránok vybraných webových sídiel verejnej správy z pohľadu administratívno-správneho členenia Slovenskej republiky. *Societas et res publica* [online]. 2013, roč. 2, č. 1, pp. 93-160 [cit. 2014-12-01]. ISSN 1338-6530. Available at: <http://serp.fsv.ucm.sk/archive/2013/01/SOCIETAS-ET-RES-PUBLICA-2013-01.pdf>; and with KOPRLA, M. Prístupnosť webových stránok ako významný faktor zvyšovania konkurencieschopnosti. In: K. ĎURKOVÁ, A. BOBOVNICKÝ and A. ZAUŠKOVÁ, eds. *Inovácie a vedomostná spoločnosť/digitálny marketing – udržateľný rast a návrat investícií* [CD-ROM]. 1. vyd. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Fakulta masmediálnej komunikácie, 2012, pp. 49-63. ISBN 978-80-8105-454-9.

search sample was defined by all homepages of all the central public administration bodies in the Bratislava Region, namely of:⁸

- ✚ Central public administration body of Bratislava – Staré Mesto (<http://www.staremesto.sk/>);
- ✚ Central public administration body of Bratislava – Ružinov (<http://www.ruzinov.sk/>);
- ✚ Central public administration body of Bratislava – Nové Mesto (<http://www.banm.sk/>);
- ✚ Central public administration body of Bratislava – Karlova Ves (<http://www.karlovaves.sk/>);
- ✚ Central public administration body of Bratislava – Petržalka (<http://www.petrzalka.sk/>);
- ✚ Central public administration body of Malacky (<http://www.malacky.sk/>);
- ✚ Central public administration body of Pezinok (<http://www.pezinok.sk/>);
- ✚ Central public administration body of Senec (<http://www.senec.sk/>).

Central public administration body of Bratislava – Staré Mesto

Next figure displays homepage of the central public administration body of Bratislava – Staré Mesto, with style sheets and active elements turned off. There is no skip link applied.

Analyzing the homepage of the central public administration body of Bratislava – Staré Mesto in context of using the skip navigation links following key findings could be detected:⁹

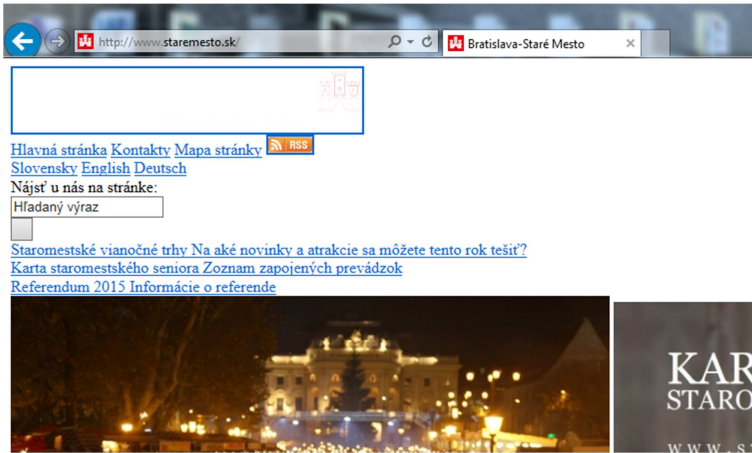
- ✚ Number of links before the main content: 75 links;
- ✚ Number of skip links: 0 links.

According to the presented results we can conclude that there is no skip navigation mechanism applied on the analyzed homepage of the central public administration body of Bratislava – Staré Mesto. In relation to this finding we can recommend to add the skip navigation links in accordance with the model examples shown in the previous part of the study named “Skip navigation links”.

⁸ See *Zákon č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v platnom znení* [Act No. 575/2001 Coll. on Organization of the Activities of the Government and Organization of the Central Public Administration, as amended].

⁹ Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Staré Mesto* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.staremesto.sk/>.

Figure 1 Website (with style sheets and active elements turned off) of the Central Public Administration Body of Bratislava – Staré Mesto

Source: Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of Bratislava – Staré Mesto [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.staremesto.sk/>.

Central public administration body of Bratislava – Ružinov

Next figure displays homepage of the central public administration body of Bratislava – Ružinov, with style sheets and active elements turned off. The analyzed skip link is marked by red rectangle.

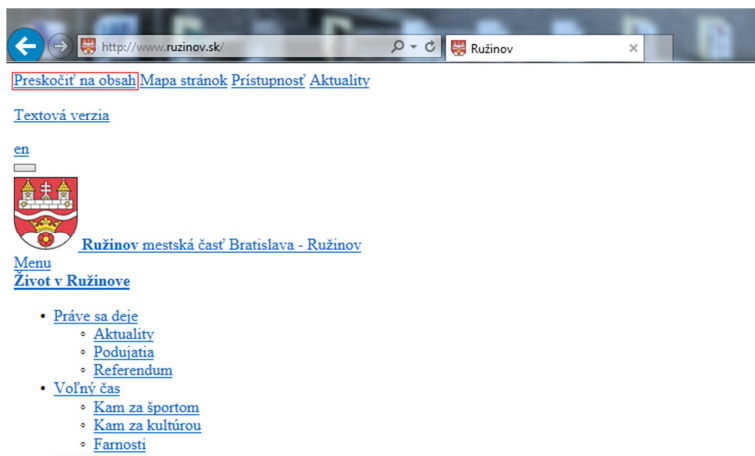
Analyzing the homepage of the central public administration body of Bratislava – Ružinov in context of using the skip navigation links following key findings could be detected:¹⁰

- ✚ Number of links before the main content: 147 links;
- ✚ Number of skip links: 1 link;
- ✚ Number of links before the first skip link: 0 links;
- ✚ Visual display of skip links: hidden;
- ✚ HTML code of skip links:
Preskočiť na obsah
<div class="left-column" id="main" role="main">

¹⁰ Source code of the central public administration body website of Bratislava – Ružinov [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.ruzinov.sk/>.

```
...  
</div>;  
CSS code of skip links:  
.sr-only {  
  position: absolute;  
  width: 1px;  
  height: 1px;  
  margin: -1px;  
  padding: 0;  
  overflow: hidden;  
  clip: rect(0 0 0 0);  
  border: 0;  
}
```

Figure 2 Website (with style sheets and active elements turned off) of the Central Public Administration Body of Bratislava – Ružinov

Source: Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of Bratislava – Ružinov [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.ruzinov.sk/>.

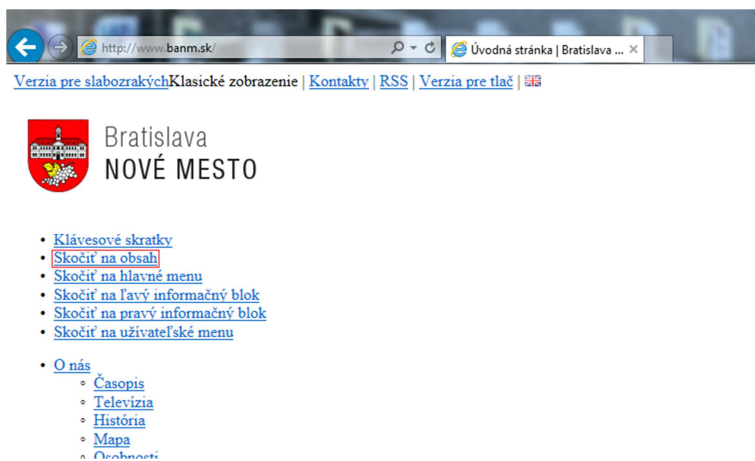
According to the presented results we can conclude that there is a skip navigation mechanism applied on the analyzed homepage of the central public administration body of Bratislava – Ružinov which works technically correctly. In relation to our finding we can recommend to add the attribute `tabindex="-1"` to website's target element in accordance with the model example shown in the previous part of the study named "Web browsers' bug related to skip navigation links", with the aim to

eliminate the disrupted logical order by browsing or reading the webpage links that occurs by most of web browsers.

Central public administration body of Bratislava – Nové Mesto

Next figure displays homepage of the central public administration body of Bratislava – Nové Mesto, with style sheets and active elements turned off. The analyzed skip link is marked by red rectangle.

Figure 3 Website (with style sheets and active elements turned off) of the Central Public Administration Body of Bratislava – Nové Mesto

Source: Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Bratislava – Nové Mesto* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.banm.sk/>.

Analyzing the homepage of the central public administration body of Bratislava – Nové Mesto in context of using the skip navigation links following key findings could be detected:¹¹

- ✚ Number of links before the main content: 137 links;
- ✚ Number of skip links: 5 links;
- ✚ Number of links before the first skip link: 7 links;
- ✚ Visual display of skip links: hidden;
- ✚ HTML code of skip links:
`<ul id="skratky" class="hide">`

¹¹ Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Nové Mesto* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.banm.sk/>.

```
...
<li>
  <a href="#page" accesskey="0">Skočiť na obsah</a>
</li>
<li>
  <a href="#topmenu">Skočiť na hlavné menu</a>
</li>
<li>
  <a href="#left">Skočiť na ľavý informačný blok</a>
</li>
<li>
  <a href="#right">Skočiť na pravý informačný blok</a>
</li>
<li>
  <a href="#user-menu">Skočiť na užívateľské menu</a>
</li>
</ul>
<div id="topmenu">
...
</div>
<div id="left">
...
</div>
<div id="page">
...
</div>
<div id="right">
...
</div>
<div id="user-menu" class="menu menu2">
...
</div>
```

 CSS code of skip links:
.hide {
 display: none;
};

According to the presented results we can conclude that there is a skip navigation mechanism applied on the analyzed homepage of the central public administration body of Bratislava – Nové Mesto, but it

works technically incorrectly. In relation to our finding we can recommend to move the applied skip navigation links to the top of the website, then to add the attribute *tabindex="-1"* to website's target elements and to replace CSS code *"display: none;"* with CSS code in accordance with the model examples shown in the previous parts of the study named "Visual hiding of skip navigation links" and "Web browsers' bug related to skip navigation links", with the aim, firstly, to make the skip navigation links content accessible/visible for screen readers and, secondly, to eliminate the disrupted logical order by browsing or reading the webpage links that occurs by most of web browsers.

Central public administration body of Bratislava – Karlova Ves

Next figure displays homepage of the central public administration body of Bratislava – Karlova Ves, with style sheets and active elements turned off. The analyzed skip link is marked by red rectangle.

Analyzing the homepage of the central public administration body of Bratislava – Karlova Ves in context of using the skip navigation links following key findings could be detected:¹²

- ✚ Number of links before the main content: 54 links;
- ✚ Number of skip links: 1 link;
- ✚ Number of links before the first skip link: 0 links;
- ✚ Visual display of skip links: hidden/focusable;
- ✚ HTML code of skip links:

```
<div id="skip-link">
  <a href="#" class="element-invisible element-focusable">Skip to
  main content</a>
</div>
<a id="main-content"></a>
```
- ✚ CSS code of skip links:

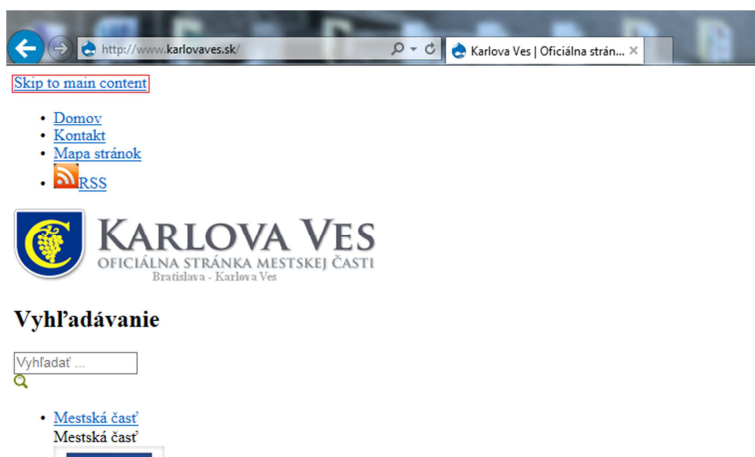
```
.element-invisible {
  position: absolute !important;
  clip: rect(1px 1px 1px 1px);
  clip: rect(1px,1px,1px,1px);
  overflow: hidden;
  height: 1px;
}
```

---

¹² Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Karlova Ves* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.karlovaves.sk/>.

```
.element-invisible.element-focusable:active,  
.element-invisible.element-focusable:focus {  
    position: static !important;  
    clip: auto;  
    overflow: visible;  
    height: auto;  
}  
.element-invisible {  
    margin: 0;  
}
```

Figure 4 Website (with style sheets and active elements turned off) of the Central Public Administration Body of Bratislava – Karlova Ves

Source: Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of Bratislava – Karlova Ves [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.karlovaves.sk/>.

According to the presented results we can conclude that there is a skip navigation mechanism applied on the analyzed homepage of the central public administration body of Bratislava – Karlova Ves, but it works technically incorrectly. In relation to our finding we can recommend to replace element “`<a href="#" class="element-invisible element-focusable">Skip to main content</a>`” with element “`<a href="#" main-content" class="element-invisible element-focusable">Prejsť na obsah stránky</a>`” and to add the attribute `tabindex="-1"` to website’s target element in accordance with the model example shown in the previous part of the study named “Web browsers’ bug related to skip navigation

links”, with the aim to eliminate the disrupted logical order by browsing or reading the webpage links that occurs by most of web browsers.

Central public administration body of Bratislava – Petržalka

Next figure displays homepage of the central public administration body of Bratislava – Petržalka, with style sheets and active elements turned off. There is no skip link applied.

Figure 5 Website (with style sheets and active elements turned off) of the Central Public Administration Body of Bratislava – Petržalka

Source: Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of Bratislava – Petržalka [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.petrzalka.sk/>.

Analyzing the homepage of the central public administration body of Bratislava – Petržalka in context of using the skip navigation links following key findings could be detected:¹³

- ✚ Number of links before the main content: 26 links;
- ✚ Number of skip links: 0 links.

According to the presented results we can conclude that there is no skip navigation mechanism applied on the analyzed homepage of the central public administration body of Bratislava – Petržalka. In relation to this finding we can recommend to add the skip navigation links in ac-

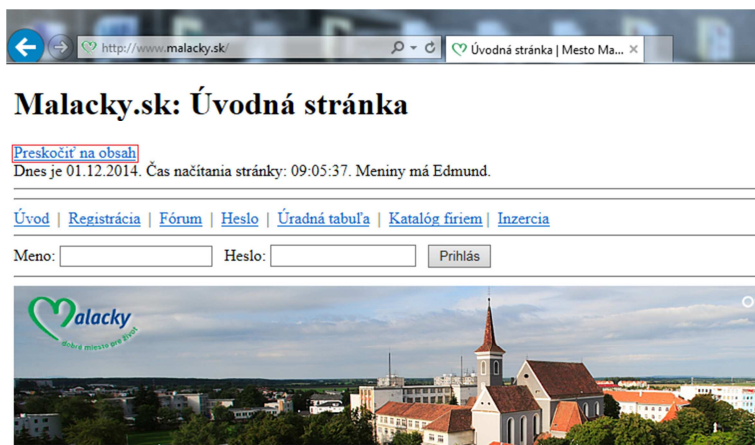
¹³ Source code of the central public administration body website of Bratislava – Petržalka [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.petrzalka.sk/>.

cordance with the model examples shown in the previous part of the study named “Skip navigation links”.

Central public administration body of Malacky

Next figure displays homepage of the central public administration body of Malacky, with style sheets and active elements turned off. The analyzed skip link is marked by red rectangle.

Figure 6 Website (with style sheets and active elements turned off) of the Central Public Administration Body of Malacky

Source: Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Malacky* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.malacky.sk/>.

Analyzing the homepage of the central public administration body of Malacky in context of using the skip navigation links following key findings could be detected:¹⁴

- 🚩 Number of links before the main content: 100 links;
- 🚩 Number of skip links: 3 links;
- 🚩 Number of links before the first skip link: 0 links;
- 🚩 Visual display of skip links: hidden;
- 🚩 HTML code of skip links:
`<a href="#content" class="skip">Preskočiť na obsah</a>`

¹⁴ Source code of the central public administration body website of *Malacky* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.malacky.sk/>.

```
<a href="#" class="skip">Preskočiť na obsah</a>  
<a href="#" class="skip">Preskočiť na obsah</a>  
<a href="#top" class="skip">Preskočiť na vrch</a>  
<a name="top"></a>  
<a name="content"></a>;
```

✚ CSS code of skip links:

```
.skip {  
  display: none;  
}
```

According to the presented results we can conclude that there is a skip navigation mechanism applied on the analyzed homepage of the central public administration body of Malacky, but it works technically incorrectly. In relation to our finding we can recommend to move the applied skip navigation link to the top of the website, then to add the attribute *tabindex="-1"* to website's target elements and to replace CSS code *"display: none;"* with CSS code in accordance with the model examples shown in the previous parts of the study named "Visual hiding of skip navigation links" and "Web browsers' bug related to skip navigation links", with the aim, firstly, to make the skip navigation links content accessible/visible for screen readers and, secondly, to eliminate the disrupted logical order by browsing or reading the webpage links that occurs by most of web browsers.

Central public administration body of Pezinok

Next figure displays homepage of the central public administration body of Pezinok, with style sheets and active elements turned off. There is no skip link applied.

Analyzing the homepage of the central public administration body of Pezinok in context of using the skip navigation links following key findings could be detected:¹⁵

- ✚ Number of links before the main content: 39 links;
- ✚ Number of skip links: 0 links.

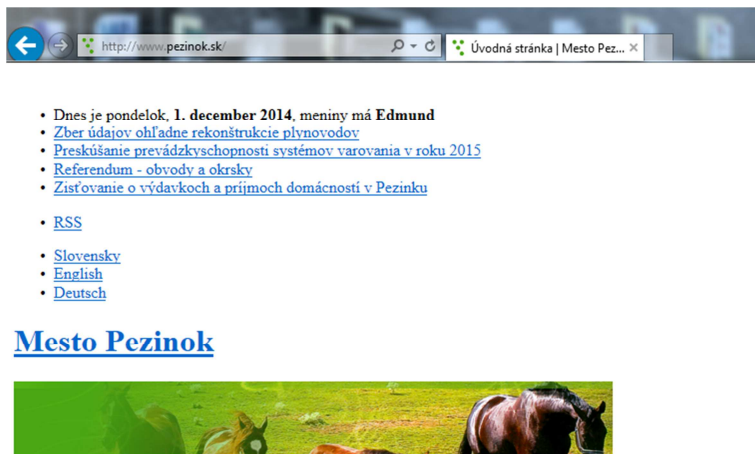
According to the presented results we can conclude that there is no skip navigation mechanism applied on the analyzed homepage of the central public administration body of Pezinok. In relation to this finding

---

¹⁵ Source code of the central public administration body website of *Pezinok* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.pezinok.sk/>.

we can recommend to add the skip navigation links in accordance with the model examples shown in the previous part of the study named “Skip navigation links”.

Figure 7 Website (with style sheets and active elements turned off) of the Central Public Administration Body of Pezinok

Source: Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Pezinok* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.pezinok.sk/>.

Central public administration body of Senec

Next figure displays homepage of the central public administration body of *Senec*, with style sheets and active elements turned off. There is no skip link applied.

Analyzing the homepage of the central public administration body of *Senec* in context of using the skip navigation links following key findings could be detected:¹⁶

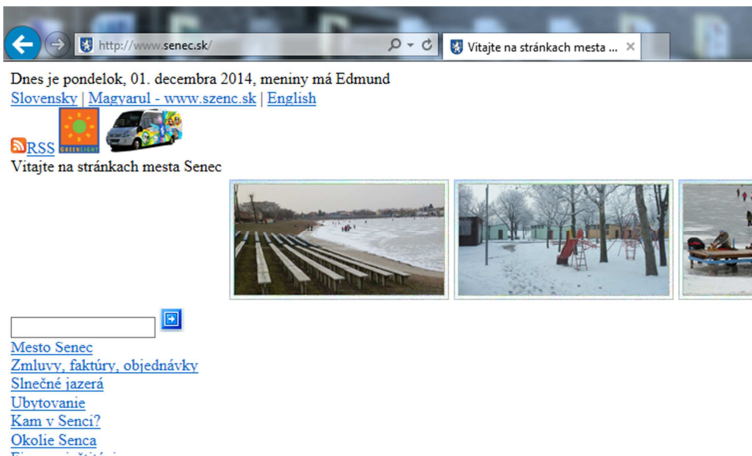
- Number of links before the main content: 53 links;
- Number of skip links: 0 links.

According to the presented results we can conclude that there is no skip navigation mechanism applied on the analyzed homepage of the central public administration body of *Senec*. In relation to this finding we

¹⁶ Source code of the central public administration body website of *Senec* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.senec.sk/>.

can recommend to add the skip navigation links in accordance with the model examples shown in the previous part of the study named “Skip navigation links”.

Figure 8 Website (with style sheets and active elements turned off) of the Central Public Administration Body of Senec

Source: Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Senec* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.senec.sk/>.

Conclusion

In the study “Applying the Skip Navigation Links in the Context of the Websites’ Accessibility of Central Public Administration Bodies in the Bratislava Region” we have paid our attention in accordance with its main aim to seeking yet undetected or undefined deficits in relation to applying the skip navigation mechanism on the websites of the central public administration bodies in the Bratislava Region in the context of improving the websites accessibility. In the context of our research questions we defined the main hypothesis as follows: *Homepages of the central public administration bodies in the Bratislava Region apply technically correctly the skip navigation links mechanism.*

According to the results and key findings presented in previous parts of our study we can underline the following final conclusions (valid as of December 1st, 2014), divided in to three separate groups:

Homepages with the technically correctly working skip navigation mechanism – for this group we can recommend to add the attribute *tabindex="-1"* to website's target elements which relates namely to only one central public administration body:

- ✚ Central public administration body of Bratislava – Ružinov.

Homepages with the technically incorrectly working skip navigation mechanism – for this group we can recommend to add the attribute *tabindex="-1"* to website's target elements and to replace CSS code "*display: none;*" with CSS code in accordance with the exactly in our study presented model examples. These recommendations relate namely to only three central public administration bodies:

- ✚ Central public administration body of Bratislava – Nové Mesto;
- ✚ Central public administration body of Bratislava – Karlova Ves;
- ✚ Central public administration body of Malacky.

Homepages with no skip navigation mechanism applied – for this group we can recommend to add skip navigation links, then to add target elements, to add the attribute *tabindex="-1"* to website's target elements and to avoid applying CSS code "*display: none;*" in accordance with the exactly in our study presented model examples. These recommendations relate namely to four central public administration bodies, which is exactly one half of the central public administration bodies in the Bratislava Region:

- ✚ Central public administration body of Bratislava – Staré Mesto;
- ✚ Central public administration body of Bratislava – Petržalka;
- ✚ Central public administration body of Pezinok;
- ✚ Central public administration body of Senec.

Finally, as for verifying the set main hypothesis of the study we can conclude that the hypothesis is not valid, so we have to reject it, because from the 8 analyzed homepages of the central public administration bodies in the Bratislava Region only 1 homepage was technically correctly working and was in compliance with legislation in force¹⁷ (state valid as of December 1st, 2014).

---

¹⁷ See *Výnos Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 55/2014 Z.z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy zo 4. marca 2014* [Ministerial Decree of the Ministry of Finance of the Slovak Republic No. 55/2014 Coll. of Standards for Information Systems of Public Administration issued on March 4th, 2014].

References

- “Skip Navigation” Links. In: *WebAIM: Web Accessibility in Mind* [online]. 2013-10-25 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://webaim.org/techniques/skipnav/>.
- CSS in Action: Invisible Content Just for Screen Reader Users. In: *WebAIM: Web Accessibility in Mind* [online]. 2013-09-24 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://webaim.org/techniques/css/invisiblecontent/>.
- KOPRLA, M. and J. KOPRLOVÁ. Analýza prístupnosti webových stránok vybraných webových sídiel verejnej správy z pohľadu administratívno-správneho členenia Slovenskej republiky. *Societas et res publica* [online]. 2013, roč. 2, č. 1, pp. 93-160 [cit. 2014-12-01]. ISSN 1338-6530. Available at: <http://serp.fsv.ucm.sk/archive/2013/01/SOCIETAS-ET-RES-PUBLICA-2013-01.pdf>.
- KOPRLA, M. Prístupnosť webových stránok ako významný faktor zvyšovania konkurencieschopnosti. In: K. ĎURKOVÁ, A. BOBOVNICKÝ and A. ZAUŠKOVÁ, eds. *Inovácie a vedomostná spoločnosť/digitálny marketing – udržateľný rast a návrat investícií* [CD-ROM]. 1. vyd. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Fakulta masmediálnej komunikácie, 2012, pp. 49-63. ISBN 978-80-8105-454-9.
- KOPRLOVÁ, J. Applying the Skip Navigation Links in the Context of the Websites’ Accessibility of Central State Administration Bodies in the Slovak Republic. *Societas et iurisprudentia* [online]. 2014, roč. 2, č. 2, pp. 133-178 [cit. 2014-12-01]. ISSN 1339-5467. Available at: <http://sei.iuridica.truni.sk/archive/2014/02/SOCIETAS-ET-IURISPRUDENTIA-2014-02.pdf>.
- Skip Navigation Links (Updated 6/19/2009). In: *JimThatcher.com* [online]. 2014-03-07 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.jimthatcher.com/skipnav.htm>.
- Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Staré Mesto* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.staremesto.sk/>.
- Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Ružinov* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.ruzinov.sk/>.

- Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Nové Mesto* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.banm.sk/>.
- Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Karlova Ves* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.karlovaves.sk/>.
- Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Petržalka* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.petrzalka.sk/>.
- Source code of the central public administration body website of *Malacky* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.malacky.sk/>.
- Source code of the central public administration body website of *Pezinok* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.pezinok.sk/>.
- Source code of the central public administration body website of *Senec* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.senec.sk/>.
- Výnos Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 55/2014 Z.z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy zo 4. marca 2014.*
- Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Bratislava – Staré Mesto* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.staremesto.sk/>.
- Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Bratislava – Ružinov* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.ruzinov.sk/>.
- Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Bratislava – Nové Mesto* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.banm.sk/>.
- Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Bratislava – Karlova Ves* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.karlovaves.sk/>.
- Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Bratislava – Petržalka* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.petrzalka.sk/>.

Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Malacky* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.malacky.sk/>.

Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Pezinok* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.pezinok.sk/>.

Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Senec* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Available at: <http://www.senec.sk/>.

Zákon č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v platnom znení.

Ing. Jana Koprlová, PhD.

Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovak Republic
jana.koprlova@gmail.com

Hubenák, Ladislav:
Lexikón právnych dejín Slovenska
[Lexicon of the Slovak Law History].
Bratislava: Wolters Kluwer, 2014. 348 p.
ISBN 978-80-8168-103-5

Miriam Laclavíková
Štefan Siskovič

Abstract: *Reviewing the publication Hubenák, Ladislav: Lexikón právnych dejín Slovenska [Lexicon of the Slovak Law History].*

Key Words: *Review; Lexicon; the Slovak Law History.*

When prof. JUDr. PhDr. Ladislav Hubenák, DrSc. celebrated his important life jubilee some time ago, part of the law historical community was convinced that he is enjoying his well-deserved rest. Therefore was publication of the reviewed book – the first Lexicon of the Slovak Law History, even more surprising. The idea to prepare a similar book already existed in law historical community for a long time. Its realization, however, hasn't been carried out before prof. Hubenák in 2014. From our side, we should welcome the effort because the book can become a useful tool not only for law

students, but also for other possible candidates who are interested in studying law.

The structure of the book consists of three basic parts. The first part (99 pages) describes chronologically the most important events in the history of State and law from the second half of the 6th Century until 1993. The largest and key second part of the monograph (219 pages) contains comprehensive explanatory dictionary of terms which are relevant to the history of State and law. The third part covers practical overviews and tables (an overview of monarchs, Presidents, Heads of the Government and members of representative councils as well as the elec-

tion results from 1920 to 1992). From the perspective of reviewers, we focus our attention on the second part of presented book which contains explanation of relevant law historical terms. We appreciate the author's selection which was certainly influenced by his educational experiences. On the other hand, we must take a note that the selection of terms is obviously dedicated mostly to the history of State which let a little space for explanation of (as they are called nowadays) private branch institutions. In our view, it would be worth to add and include some explanations of terms dedicated to private legal branches (e.g. obligation law or *ius in re*) and their institutions (e.g. sales agreement) and present them in their historical development. Also the language of the book needs a more detailed revisal, especially terms taken from the Latin language. From the formal perspective, the book requires contents table of picked terms (for easier orientation) and also the inclusion of the reference passwords.

The book as a whole appeals to be well-arranged and can be evaluated as a valuable tool for initial orientation, not only for the law students, but also for other candidates among the scientific and lay publics. According to words of the author himself presented in preface of the book *"... this guide as all guides provides only a review of selected and specific terms because it is not possible to note down all historically important facts in such a work [...] Therefore we have chosen such terms that have not only a direct connection with the history of Slovakia and the Slovaks, but were also following the main development tendencies in our history that have some relations to the Czech and Austrian history [...] because it seems to be truth that they have been connected together and that they have affected each other directly."* From the perspective of reviewers we can state that the author managed to realize the mentioned effort in an interesting and beneficial form.

Doc. JUDr. Miriam Laclavíková, PhD.

Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovak Republic
miriam.laclavikova@truni.sk

JUDr. Mgr. Štefan Siskovič, PhD.

Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovak Republic
ssiskovic@gmail.com

Information on the European Legal Studies Program and the ERASMUS+ Mobility Program at the Faculty of Law of the Trnava University in Trnava, Slovakia

Helena Barancová

Abstract: *Information on the European Legal Studies Program and the ERASMUS+ Mobility Program at the Faculty of Law of the Trnava University in Trnava, Slovakia.*

Key Words: *Information; the European Legal Studies Program; ERASMUS+ Mobility Program; Faculty of Law of the Trnava University in Trnava, Slovakia.*

European Legal Studies in the Slovak Republic

Trnava University in Trnava, Faculty of Law (“the Faculty”), is an important centre of legal education and legal research that emphasizes Christian moral values and fundamental principles of democracy and rule of law. Its activities

are focused on the teaching, interpretation, and application of the Slovak public and private law, international law, and European law.

Faculty declares that its educational and scientific activities, based on Christian principles, want to serve the truths, equities, freedoms, ideals of humanity, and protection of both moral and spiritual values. Faculty nurtures and educates in accordance with its core values, in the spirit of ecumenism, tolerance, and mutual respect.

Faculty has been involved in the European students’ mobility programs since 2001 (i.e. only three years after its establishment). Implementation of such a program is necessarily connected with the adaptation of the Faculty’s curricula to the latest development and progression as well as to the latest requirements on alternative and innovative education. This corresponds to the needs of civil society. To support and develop students’ mobility, the Faculty has adopted the ECTS System.

Faculty has also adapted its educational system in such a way that it corresponds to quality and quantity of knowledge. The students are taught at other law faculties across Europe.

Table 1 European Legal Studies – Study Program in the Slovak Republic, European Union

European Legal Studies – Study Program in the Slovak Republic, European Union		
Mode and duration	Full time (2 semesters)	Part time (1 semester)
Credits needs to achieve	Minimum 60 credits for 2 semesters	Minimum 30 credits for 1 semester
Language of courses	English	English
Tuition fee	1 200 EUR for full time (2 semesters)	600 EUR for part time (1 semester)
Starts	October/February	October/February
Deadlines for application	30 June	30 June/31 December

Source: Trnava University in Trnava, Faculty of Law.

Figure 1 Trnava University in Trnava, Faculty of Law, Slovakia

Source: Trnava University in Trnava, Faculty of Law.

Contact for the Russian, English, and German speaking students:
 JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M., robert.dobrovodsky@yahoo.de,
 00 421 903 249 984.

For more information visit: <http://iuridica.truni.sk>

European Legal Studies

Study plan

Winter Semester: International Public Law I; European Law I; Jurisdiction of the European Court of Human Rights I; European Competition Law; Civil Law; International and European Family Law; Commercial Law (Doing Business in Slovakia); Religious Freedom Cases at the European Court of Human Rights; Roman Law of Succession; Interpretation and Argumentation in Decision Making of Constitutional Courts and Supreme Courts; History of State and Law in the Territory of Slovakia; World History of Law (Constitutional and Legal Developments of England, France, Germany, and Austria in the Modern Era in the First Half of the 20th Century); Philosophy of History (Comparison of Philosophy of History of State and Law in the West European and Central European Area); Theory of Law I; World History of Law I; History of Law in the Territory of Slovakia I; Philosophy of History.

Figure 2 Trnava University in Trnava, Faculty of Law, Slovakia

Source: Trnava University in Trnava, Faculty of Law.

Summer Semester: International Public Law II; Law of Internal Market in the EU; Jurisdiction of the European Court of Human Rights II; European Law II; Introduction to the Criminology; Introduction to the Criminal Law; EU Environmental Law; EU Labour Law; European Contract Law; Innovative Technologies and Law; International Private Law; Roman Law; Canon Law; Tort Law; Theory of Law II; World History of Law II; History of Law in the Territory of Slovakia II.

Furthermore, the Faculty provides courses in the Russian language: Criminal Procedure Law I, II, and Criminalistics, and in the German lan-

guage: Civil Law. Faculty also provides language courses of the Slovak and French languages.

Figure 3 Trnava University in Trnava, Faculty of Law, Slovakia

Source: Trnava University in Trnava, Faculty of Law.

Labour market

The program is designed for students interested in pursuing a career in any various legal professions, both in and outside the European Union. Graduates go on to careers in internationally-oriented law firms, in-house law departments in multinational companies around the world, the EU institutions, national public institutions responsible for private law legislation, and adjudication and academic research. Getting one year permanent visa for the EU countries is a good opportunity for the students to establish the business contacts in the EU, using the knowledge about doing business in the European Union.

*Contact for the Russian, English, and German speaking students:
JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M., robert.dobrovodsky@yahoo.de,
00 421 903 249 984.*

For more information visit: <http://iuridica.truni.sk>.

Figure 4 Trnava University in Trnava, Faculty of Law, Slovakia

Source: Trnava University in Trnava, Faculty of Law.

ERASMUS+

International cooperation of the Faculty of Law of the Trnava University in Trnava with foreign educational institutions ERASMUS+ provides an opportunity for students to study abroad as well as for students from abroad to study at the faculties of the Trnava University.

Figure 5 Trnava University in Trnava, Faculty of Law, Slovakia

Source: Trnava University in Trnava, Faculty of Law.

New opportunity for students and staff of the Faculty of Law of the Trnava University in Trnava, related to foreign mobility, present intern-

ships, within which they, for the purpose of an active participation in the educational process, can visit various foreign educational institutions, including not only those with which the Faculty cooperates within the ERASMUS+ Program, but even for shorter, respectively longer period.

The Faculty of Law of the Trnava University in Trnava cooperates within the implementation of the international mobility (due to the increase in opportunities of participating in an internship the enumeration is not exhaustive) with the following universities:

- + Univerzita Palackého v Olomouci;
- + İzmir University of Economics;
- + Universidad de Santiago de Compostela;
- + Universitat de les Illes Balears;
- + University of Ljubljana;
- + University of Bucharest;
- + Uniwersytet Wrocławski;
- + Uniwersytet im. Adama Mickiewicza;
- + Universitetet i Bergen;
- + Vytautas Magnus University;
- + Università degli Studi di Salerno;
- + Universität Osnabrück;
- + Aristotle University of Thessaloniki;
- + Pázmány Péter Catholic University;
- + Université de Strasbourg;
- + Université de Haute-Alsace;
- + Tilburg University;
- + University of Reims Champagne-Ardenne;
- + University of Zagreb;
- + University of West Bohemia;
- + Universitaet Salzburg;
- + University of Malta;
- + Mykolo Romerio Universitetas (Mykolas Romeris University);
- + University of South Bohemia in Ceske Budejovice;
- + University of Rijeka.

For more information visit: <http://iuridica.truni.sk>

Prof. JUDr. Helena Barancová, DrSc.,

Dean of the Faculty of Law of the Trnava University in Trnava

Prof. JUDr. Helena Barancová, DrSc.

Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovak Republic
dekan.prf@truni.sk

Informácia o FORUM IURIS EUROPAEUM – vedeckom časopise pre právnu vedu

Information on FORUM IURIS EUROPAEUM – Scientific Journal for Legal Science

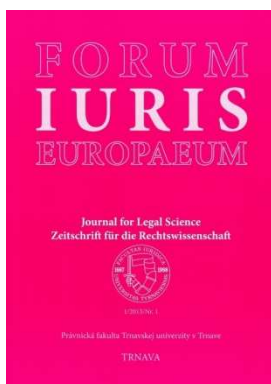
Adriana Švecová

Abstract: Information on scientific journal FORUM IURIS EUROPAEUM designed for broad forum of lawyers and scholars issued by the Faculty of Law at Trnava University in Trnava, Slovakia.

Key Words: Information; Scientific Journal; Legal Issues; Faculty of Law at Trnava University in Trnava; Slovakia.

Abstrakt: Informácia o vedeckom časopise FORUM IURIS EUROPAEUM, určenom pre široké právnické a akademické fórum, ktorý vydáva Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave.

Kľúčové slová: Informácia; vedecký časopis; právne otázky; Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave; Slovenská republika.

Nový vedecký časopis, ktorý Právnická fakulta TU v Trnave začala vydávať v roku 2013 s oficiálnym názvom FORUM IURIS EUROPAEUM (*Journal for Legal Science, Zeitschrift für die Rechtswissenschaft*), vydal za rok 2014 plánované dve čísla. Obsahom potvrdil svoje zameranie ako vedecký časopis pre právnu vedu, podporujúci primárne originálny vedecký výskum a posilňujúci kvalitnú publikačnú, odbornú formáciu právnych vedcov nielen zo Slovenskej republiky, ale aj z blízkeho či vzdialeného zahraničia. Časopis je vydávaný v spolupráci s Vydavateľstvom Typi Universitas Tyrnaviensis, spoločným pracoviskom Trnavskej univerzity v Trnave a vydavateľstva VEDA.

Časopis nadobudol za dva roky existencie zreteľný charakter vedeckého recenzovaného časopisu, ktorý vychádza s polročnou periodicitou

a v ktorom sa preferujú cudzojazyčné (anglické a nemecké) texty. Uzávierka prvého čísla je stanovená na polovicu apríla a uzávierka druhého čísla na polovicu októbra príslušného roka. Účelom je podporiť originálny vedecký výskum a posilniť kvalitnú publikačnú, odbornú formáciu právnych vedcov nielen zo Slovenskej republiky, ale aj z blízkeho či vzdialeného zahraničia.

Periodikum prináša stále nové, zásadne originálne vedecké štúdie, vedecké články, diskusné príspevky (podnety do diskusie) a recenzie vedeckých prác zo všetkých oblastí práva a právnych otázok náboženskej slobody. Pripomínam, že zo štatútu časopisu vyplynuli základné kritériá na publikovanie: v časopise môžu byť publikované aj medziodborové štúdie s interdisciplinárnym prienikom do príbuzných humanitných a spoločenských vied, pričom vedecké štúdie sú okrem recenzného konania samotnej redakčnej rady (zloženej z renomovaných slovenských aj zahraničných právnych vedcov) podrobené recenznému konaniu nezávislých, anonymných recenzentov.

Z obsahu I. čísla za rok 2014 vyberám názvy vedeckých štúdií týchto autorov: Daniel Krošlák (PF TU v Trnave): *Ehrenmorde, Zwangsheirate, kulturelle Unterschiede und Recht (eine rechtsanthropologische Skizze)*; Ivan Šimovček (PF TU v Trnave): *Revízny princíp v trestnom opravnom konaní*; Ondrej Repa (PF TU v Trnave): *Hmotnoprávne a procesnoprávne aspekty inštitútu spolupracujúcej osoby v trestnom konaní*; Viktor Križan (PF TU v Trnave): *Annual Leave by the Case Law of the Court of Justice of the European Union*; Wojciech Dajczak (WPaA AMU Poznań): *Der Kauf im polnischen Obligationenrecht von 1933 – ein Erfolgsbeispiel der Angleichung des Kaufrechts in Europa*.

V druhom čísle za rok 2014 boli publikované tieto vedecké štúdie: Peter Mosný – Róbert Jáger (PF TU v Trnave, PF UMB v Banskej Bystrici): *The Term "Slave" in the Early Feudal State in the Territory of Today's Slovakia*; Maroš Piľa (PF TU v Trnave): *Socialist Concept of Land Relations in Czechoslovakia*; Marianna Novotná – Monika Jurčová (PF TU v Trnave): *Concept of Prerequisites for Establishing Liability for Damage in European Tort Law de Lege Ferenda*; Michal Maslen (PF TU v Trnave): *Proportionate Measures Adopted by the Public Authorities Within the Public Administration in the Slovak Republic*.

Záverom dávam touto notickou znovu do širšieho povedomia právnickej obci aj akademickej verejnosti všetkých humanitne a spoločensko-vedne zameraných odborov, vrátane právnickej vedy a praxe doma aj

v zahraničí, náš časopis FIE, ktorý, verím, že bude zvyšovať svoju vedeckú, publikačnú úroveň, a preto prajem opätovne uvedenému právnickému periodiku súhlasne s antickým, rímskym výrokom „*Fortunam citius reperias quam retineas*“ udržateľný vedecký, autorský aj čitateľský potenciál.

Zoznam bibliografických odkazov

FORUM IURIS EUROPAEUM: Journal for Legal Science; Zeitschrift für die Rechtswissenschaft. Trnava: Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2014, roč. 2, č. 1, 100 s. ISSN 1339-4401.

FORUM IURIS EUROPAEUM: Journal for Legal Science; Zeitschrift für die Rechtswissenschaft. Trnava: Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2014, roč. 2, č. 2, 100 s. ISSN 1339-4401.

Doc. JUDr. PhDr. Adriana Švecová, PhD.

Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika
asvecova@truni.sk

Informácie pre autorov

Základné informácie

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** sa tematicky zameriava na spoločensky významné prierezové súvislosti otázok verejného a súkromného práva na národnej, nadnárodnej, ako aj medzinárodnej úrovni, zastúpeného predovšetkým odvetvami:

- + dejiny práva;
- + teória práva;
- + rímske právo;
- + cirkevné právo;
- + ústavné právo;
- + ľudské práva a základné slobody;
- + medzinárodné právo;
- + európske právo;
- + občianske právo;
- + hospodárske právo a obchodné právo;
- + pracovné právo;
- + právo sociálneho zabezpečenia;
- + správne právo;
- + právo životného prostredia;
- + finančné právo;
- + právo duševného vlastníctva;
- + trestné právo a kriminológia,

prelínajúce sa s ťažiskovými oblasťami spoločensko-vedných disciplín v najširšom zmysle, ku ktorým patria najmä:

- + medzinárodné vzťahy;
- + verejná politika;
- + verejná správa;
- + psychológia;
- + sociológia;
- + demografia;
- + manažment a marketing;
- + medzinárodné ekonomické vzťahy;
- + svetová ekonomika, nadnárodné ekonomiky a národné ekonomiky.

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** ponúka priestor pre publikáciu príspevkov v podobe:

- ✚ samostatných vedeckých štúdií, ako aj cyklov vedeckých štúdií *minimálny rozsah tvorí 10 normostrán prislúchajúcich na jednu štúdiu, maximálny rozsah je neobmedzený;*
- ✚ esejí zamýšľajúcich sa nad aktuálnou spoločenskou témou či dianím *minimálny rozsah tvorí 5 normostrán prislúchajúcich na jednu esej, maximálny rozsah je neobmedzený;*
- ✚ recenzií publikácií vzťahujúcich sa na hlavné zameranie časopisu *minimálny rozsah tvoria 3 normostrany prislúchajúce na jednu recenziu, maximálny rozsah je neobmedzený; odporúča sa zároveň dodanie obrázku prednej obálky recenzovanej publikácie v dostatočnej veľkosti;*
- ✚ informácií, ako aj správ súvisiacich so základným poslaním časopisu *minimálny rozsah tvoria 2 normostrany prislúchajúce na jednu informáciu alebo správu, maximálny rozsah je neobmedzený; odporúča sa zároveň dodanie fotodokumentačných alebo iných obrázkových podkladov sprievodného charakteru v dostatočnej veľkosti.*

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** vychádza v elektronickej online podobe pravidelne štyrikrát ročne, a to v termínoch:

- ✚ 31. marec – jarná edícia;
- ✚ 30. jún – letná edícia;
- ✚ 30. september – jesenná edícia;
- ✚ 31. december – zimná edícia.

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** prijíma a publikuje výhradne iba pôvodné, doposiaľ nepublikované príspevky, ktoré sú vlastným dielom autorov, ktorí ich na uverejnenie v časopise **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** predkladajú.

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** prijíma a publikuje príspevky v jazykoch:

- ✚ slovenčina;
- ✚ čeština;
- ✚ angličtina;
- ✚ nemčina;
- ✚ ruština;
- ✚ francúzština;
- ✚ španielčina;
- ✚ poľština;
- ✚ srbčina;
- ✚ slovinčina;

- ✚ japončina;
- ✚ perzština – daríjčina;
- ✚ po vzájomnej dohode podľa aktuálnych možností redakcie aj v iných svetových jazykoch.

Zodpovednosť za dodržanie všetkých nevyhnutných predpokladov a požiadaviek kladených na príspevky publikované v časopise **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** nesú:

- ✚ odborní garanti zodpovedajúci v rámci redakčnej rady časopisu za konkrétne prierezové sekcie vo vzťahu k vedeckej stránke príspevkov;
- ✚ hlavný redaktor vo vzťahu k formálnej stránke príspevkov;
- ✚ výkonný redaktor vo vzťahu k uplatneniu metodologických, analytických a štatistických otázok v príspevkoch;
- ✚ jazykoví garanti v rámci redakčnej rady časopisu a v odôvodnených prípadoch tiež uznávaní jazykoví odborníci vo vzťahu ku gramaticko-štylistickým požiadavkám a jazykovej čistote príspevkov.

Recenzné konanie

Posudzovanie zaradenia príspevkov na publikáciu v časopise **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** sa uskutočňuje na základe obojstranne anonymného recenzného konania zaisťovaného členmi redakčnej rady časopisu a v odôvodnených prípadoch tiež uznávanými odborníkmi pôsobiacimi v zodpovedajúcich oblastiach.

Zápis o výsledkoch recenzného konania sa vykonáva a archivuje na štandardizovaných formulároch.

Súhrnnú informáciu o výsledku recenzného konania, spolu s usmerením ohľadom ďalšieho postupu, obdržia predkladatelia príspevkov prostredníctvom e-mailovej odpovede bezodkladne po doručení vyhotovených recenzných posudkov redakcii časopisu a záverečnom posúdení výsledkov recenzného konania redakčnou radou.

Publikácia príspevkov

Publikácia príspevkov v časopise **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** sa uskutočňuje výhradne bez akéhokoľvek nároku prispievateľov na autorový honorár. Predloženie príspevkov na publikáciu posudzuje redakcia časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** ako prejav vôle autorov, ktorým autori vedome a dobrovoľne súčasne:

- ✚ prejavujú svoj súhlas s uverejnením predloženého príspevku v časopise;
- ✚ potvrdzujú, že príspevok je ich pôvodným, doposiaľ nepublikovaným dielom;
- ✚ potvrdzujú svoj súhlas s uvedením ich pracoviska a kontaktnej e-mailovej adresy v rubrike „Kontakty na autorov“.

Uprednostňovanie cudzích jazykov v príspevkoch je vítané.

Publikovanie textov príspevkov sa uskutočňuje zásadne v dvojazyčnej slovensko-anglickej štandardizovanej hlavičkovej šablóne časopisu SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA, a to súčasne v podobe kompletných verzií jednotlivých čísiel, ako aj samostatných autorských separátov uverejnených v zodpovedajúcich rubrikách na oficiálnej internetovej stránke časopisu <http://sei.iuridica.truni.sk>.

Štruktúra príspevku

Názov príspevku v pôvodnom jazyku:

- ✚ prosíme uviesť názov, prípadne podnázov príspevku v pôvodnom jazyku;

Title of Contribution in English:

- ✚ prosíme uviesť názov, prípadne podnázov príspevku v anglickom jazyku
nevyžaduje sa v prípade angličtiny ako pôvodného jazyka;

Autor príspevku:

- ✚ prosíme uviesť meno, priezvisko a všetky tituly a hodnosti autora;

Abstract in English:

- ✚ prosíme uviesť abstrakt v anglickom jazyku, cca 10 riadkov
nevyžaduje sa v prípade angličtiny ako pôvodného jazyka;

Key Words in English:

- ✚ prosíme uviesť kľúčové slová v anglickom jazyku, cca 10 výrazov
nevyžaduje sa v prípade angličtiny ako pôvodného jazyka;

Abstrakt v pôvodnom jazyku:

- ✚ prosíme uviesť abstrakt v pôvodnom jazyku, cca 10 riadkov;

Kľúčové slová v pôvodnom jazyku:

- ✚ prosíme uviesť kľúčové slová v pôvodnom jazyku, cca 10 výrazov;

Text príspevku:

- ✚ prosíme uviesť v štruktúre úvod, jadro, záver; v členení na kapitoly, prípadne podkapitoly; príspevok môže obsahovať tabuľky, grafy, schémy, obrázky a podobne, je však nevyhnutné uviesť ich prameň so všetkými povinnými bibliografickými údajmi v plnom rozsahu; poznámky a odkazy na literatúru prosíme uvádzať v poznámke pod čiarou podľa platnej bibliografickej normy

Pozn.: je nutné uvádzať všetky povinné bibliografické údaje v plnom rozsahu – rovnako v odkazoch v poznámkach pod čiarou, ako aj v zozname literatúry na konci príspevku; zároveň je nevyhnutné, aby všetka použitá literatúra, na ktorú odkazuje text príspevku v poznámkach pod čiarou, v plnej miere zodpovedala prameňom uvedeným v zozname použitej literatúry umiestnenom na konci príspevku a opačne;

Literatúra:

- ✚ prosíme uviesť zoznam použitej literatúry podľa platnej bibliografickej normy

Pozn.: je nutné uvádzať všetky povinné bibliografické údaje v plnom rozsahu – rovnako v odkazoch v poznámkach pod čiarou, ako aj v zozname literatúry na konci príspevku; zároveň je nevyhnutné, aby použitá literatúra, na ktorú odkazuje text príspevku v poznámkach pod čiarou, v plnej miere zodpovedala prameňom uvedeným v zozname použitej literatúry umiestnenom na konci príspevku a opačne;

Kontakt na autora:

- ✚ prosíme dodržať nižšie uvedenú vzorovú štruktúru informácie o kontakte na autora príspevku:

Ing. Jana Koprlová, PhD.
Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika
jana.koprlova@gmail.com

Texty príspevkov je možné prijímať výhradne v elektronickej podobe vo formáte dokumentu textového editora MS Word. V textoch príspevkoch odporúčame použiť štandardizované typy a veľkosti písma, riadkovania, ako aj formátovania textu.

Texty príspevkov zasielajte, prosím, na e-mailovú adresu redakcie časopisu sei.journal@gmail.com.

Vaše otázky v prípade nejasností či potreby poskytnutia dodatočných informácií zasielajte, prosím, na e-mailovú adresu redakcie časopisu sei.journal@gmail.com.

Tešíme sa na Váš príspevok!

S úctou,

redakcia SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

Information for Authors

Basic Information

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** thematically focuses on social relevant interdisciplinary relations on the issues of public law and private law at the national, transnational and international levels, represented first of all by following branches of law:

- ✚ legal history;
- ✚ theory of law;
- ✚ roman law;
- ✚ canon law;
- ✚ constitutional law;
- ✚ human rights & fundamental freedoms;
- ✚ international law;
- ✚ European law;
- ✚ civil law;
- ✚ economic law & trade law;
- ✚ labour law;
- ✚ social security law;
- ✚ administrative law;
- ✚ environmental law;
- ✚ financial law;
- ✚ intellectual property law;
- ✚ criminal law and criminology,

connected to the key areas of social science disciplines in the broadest understanding, those represent above all:

- ✚ international relations;
- ✚ public policy;
- ✚ public administration;
- ✚ psychology;
- ✚ sociology;
- ✚ demography;
- ✚ management and marketing;
- ✚ international economic relations;
- ✚ world economy, transnational economies and national economies.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** offers a platform for publication of contributions in the form of:

- ✚ separate papers and scientific studies as well as scientific studies in cycles
the expected minimum extent related to one study covers 10 standard pages, the maximum extent is not limited;
- ✚ essays on current social topics or events
the expected minimum extent related to one essay covers 5 standard pages, the maximum extent is not limited;
- ✚ reviews on publications related to the main orientation of the journal
the expected minimum extent related to one review covers 3 standard pages, the maximum extent is not limited; it is recommendable to deliver also the front cover picture of the reviewed publication in the sufficient largeness;
- ✚ information as well as reports connected with the inherent mission of the journal
the expected minimum extent related to one information or report covers 2 standard pages, the maximum extent is not limited; it is recommendable to deliver also photo documents or other picture material of accompanying character in the sufficient largeness.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** is issued in an electronic on-line version four times a year, regularly on:

- ✚ March 31st – spring edition;
- ✚ June 30th – summer edition;
- ✚ September 30th – autumn edition;
- ✚ December 31st – winter edition.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** accepts and publishes exclusively only original, hitherto unpublished contributions written as the own work by authors those are submitting the contributions for publication in the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** accepts and publishes contributions in languages:

- ✚ Slovak language;
- ✚ Czech language;
- ✚ English language;
- ✚ German language;
- ✚ Russian language;
- ✚ French language;
- ✚ Spanish language;
- ✚ Polish language;

- ✚ Serbian language;
- ✚ Slovenian language;
- ✚ Japanese language;
- ✚ Persian language Dari;
- ✚ by mutual agreement in relation to current possibilities of the editorial office also in other world languages.

Responsibility for compliance with all prerequisites and requirements laid on contributions published in the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** have:

- ✚ special supervisors within the journal's editorial board responsible for specific interdisciplinary sections in relation to the scientific aspects of contributions;
- ✚ editor in chief in relation to the formal aspects of contributions;
- ✚ executive editor in relation to the application of methodological, analytical and statistical questions in contributions;
- ✚ language supervisors within the journal's editorial board and in well-founded cases also recognized language experts in relation to the grammar and stylistic requirements and linguistic purity of contributions.

Review Procedure

Reviewing the contributions for publication in the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** follows with a mutually anonymous (double-blind) review procedure realized by members of journal's editorial board and in well-founded cases also by recognized experts working in corresponding areas.

Report on results of the review procedure is made and archived on standardized forms.

Comprehensive information on results of the review procedure, together with guidance on how to proceed with submitted contributions, will contribution's submitters receive through an e-mail answer immediately after receiving the reviewers' written opinions by the journal's editorial office and final judging the results of the review procedure by the editorial board.

Publication of Contributions

Publication of contributions in the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** is realized exclusively without any contributor's claim for author's fee (royalty). Submission of contributions for publication understands the editorial office of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** as a manifestation of the will of the authors, through which the authors all at once knowingly and voluntarily:

- ✚ express their own agreement with publication of submitted contribution in the journal;
- ✚ declare that the contribution presents their original, hitherto unpublished work;
- ✚ declare their own agreement with specifying their workplace and contact e-mail address in the section "Authors' Contact List".

Favouring the foreign languages in contributions is welcome.

Publication of the contribution texts will be provided exclusively in the bilingual Slovak-English standardized letterhead template of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**, synchronously in the form of complete versions of individual journal numbers as well as in the form of single authors' contributions. Publication process follows in corresponding sections on the journal's official website: <http://sei.iuridica.truni.sk/international-scientific-journal/>.

Structure of Contribution

Title of Contribution in Original Language:

- ✚ please specify title, eventually subtitle of contribution in original language;

Title of Contribution in English:

- ✚ please specify title, eventually subtitle of contribution in English *not required in the case of English as the language of the original*;

Author of Contribution:

- ✚ please specify author's given name, surname and all academic degrees;

Abstract in English:

- ✚ please specify abstract in English, circa 10 rows *not required in the case of English as the language of the original*;

Key Words in English:

- ✚ please specify key words in English, circa 10 words
not required in the case of English as the language of the original;

Abstract in Original Language:

- ✚ please specify abstract in original language, circa 10 rows;

Key Words in Original Language:

- ✚ please specify key words in original language, circa 10 words;

Text of Contribution:

- ✚ please specify in following structure: introduction, main text, conclusions; text broken down into chapters, eventually subchapters; the contribution may include sheets, charts, figures, pictures, etc., but it is necessary to indicate their sources with all obligatory bibliographic details in the full extent; notes and references to literature, please, specify in the footnote according to current bibliographic standards
Note: all obligatory bibliographic data must be included to the full extent – both in references in the footnote as well as in bibliography list at the end of contribution; it is also essential that all of literature referred in the footnotes of the contribution's text fully corresponds to the sources listed in the bibliography list placed at the end of the contribution and vice versa;

Literature:

- ✚ please specify a complete bibliography of all sources according to current bibliographic standards
Note: all obligatory bibliographic data must be included to the full extent – both in references in the footnote as well as in bibliography list at the end of contribution; it is also essential that all of literature referred in the footnotes of the contribution's text fully corresponds to the sources listed in the bibliography list placed at the end of the contribution and vice versa;

Author's Contact:

- ✚ please follow the below mentioned model structure of contact information on the author of contribution:

Ing. Jana Koprlová, PhD.
Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Kollárova 10
917 01 Trnava

Slovak Republic
jana.koprlova@gmail.com

Contribution manuscripts can be accepted only in electronic version in the format of the text editor MS Word document. Applying the standardized types and font sizes, line spacing as well as text formatting in the contribution manuscripts is highly recommended.

Your contribution manuscripts send, please, to the e-mail address of the journal's editorial office sei.journal@gmail.com.

In the case of any uncertainty or necessity of providing additional information send your questions, please, to the e-mail address of the journal's editorial office sei.journal@gmail.com.

We are looking forward to your contribution!

Yours faithfully,

Team **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**

Etický kódex

Článok I. Všeobecné ustanovenia

Medzinárodný internetový vedecký časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** (ďalej len „časopis“) vydáva Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave a tematicky sa zameriava na spoločensky významné prierezové súvislosti otázok verejného a súkromného práva na národnej, nadnárodnej, ako aj medzinárodnej úrovni, prelínajúcimi sa s ťažiskovými oblasťami spoločensko-vedných disciplín. Redakcia časopisu sídli v priestoroch Právnickej fakulty na Kollárovej ulici č. 10 v Trnave.

Časopis má charakter vedeckého recenzovaného časopisu, ktorý vychádza v on-line elektronickej podobe pravidelne štyrikrát ročne na oficiálnej webovej stránke časopisu <http://sei.iuridica.truni.sk>. Publikovanie textov príspevkov sa uskutočňuje v dvojjazyčnej slovensko-anglickej štandardizovanej hlavičkovej šablóne časopisu, a to súčasne v podobe kompletných verzií jednotlivých čísiel, ako i samostatných autorských separátov uverejnených v zodpovedajúcich rubrikách na webovej stránke časopisu.

Časopis ponúka podnetnú a inšpiratívnu platformu pre komunikáciu na úrovni odbornej aj občianskej verejnosti, a rovnako aj pre vedecké a celospoločensky prínosné riešenia aktuálnych právnych otázok problematiky dejín práva, teórie práva, rímskeho práva, cirkevného práva, ústavného práva; ľudských práv a základných slobôd, medzinárodného práva, európskeho práva, občianskeho práva, hospodárskeho práva a obchodného práva, pracovného práva, práva sociálneho zabezpečenia, správneho práva, práva životného prostredia; finančného práva, práva duševného vlastníctva, trestného práva a kriminológie, v kontexte ich najširších interdisciplinárnych interferencií na úrovni spoločensko-vedných oblastí, ku ktorým patria najmä medzinárodné vzťahy, verejná politika, verejná správa, psychológia, sociológia, demografia, manažment a marketing, medzinárodné ekonomické vzťahy, ako aj svetová ekonomika, nadnárodné ekonomiky a národné ekonomiky.

Webová stránka časopisu ponúka čitateľskej verejnosti informácie v bežnom grafickom rozhraní, a súběžne aj v grafickom rozhraní Blind Friendly pre slabozrakých čitateľov paralelne v slovenskom, anglickom a nemeckom jazyku. V uvedených jazykoch zabezpečuje redakcia časopisu aj spätnú komunikáciu.

Článok II. Zodpovednosť a publikácia príspevkov

Časopis prijíma a publikuje výhradne iba pôvodné, doposiaľ nepublikované príspevky, ktoré sú vlastným dielom autorov, ktorí ich na uverejnenie v časopise predkladajú. Autori príspevkov vedecky či pedagogicky pôsobia v zodpovedajúcich oblastiach zamerania časopisu a majú ukončené zodpovedajúce akademické vzdelanie na úrovni minimálne druhého stupňa vysokoškolského štúdia.

V súlade s vyššie uvedeným ustanovením sa automaticky so zodpovedajúcim odôvodnením zamietajú príspevky už preukázateľne publikované, ako aj príspevky, ktoré napĺňajú skutkovú podstatu plagiátu či neoprávneného, respektíve nezákonného zásahu do autorského práva podľa autorského zákona v platnom znení.

Informácie pre autorov zverejnené na webovej stránke časopisu sú záväzné. Uprednostňovanie cudzích jazykov v príspevkoch je vítané.

Zodpovednosť za dodržanie všetkých nevyhnutných predpokladov a požiadaviek kladených na príspevky publikované v časopise nesú odborní garanti z radov členov redakčnej rady a redakčného okruhu časopisu zodpovedajúci za konkrétne prierezové sekcie vo vzťahu k vedeckej stránke príspevkov, hlavný redaktor vo vzťahu k formálnej stránke príspevkov, výkonný redaktor vo vzťahu k uplatneniu metodologických, analytických a štatistických otázok v príspevkoch, jazykí garanti v rámci redakčnej rady časopisu a v odôvodnených prípadoch tiež uznávaní jazykí odborníci vo vzťahu ku gramaticko-štylistickým požiadavkám a jazykovej čistote príspevkov.

Publikácia príspevkov v časopise sa uskutočňuje výhradne bez akéhokoľvek nároku prispievateľov na autorský honorár. Predloženie príspevkov na publikáciu posudzuje redakcia časopisu ako prejav vôle autora, ktorým autori vedome a dobrovoľne súčasne:

- prejavujú svoj súhlas s uverejnením predloženého príspevku v časopise;
- potvrdzujú, že príspevok je ich pôvodným, doposiaľ nepublikovaným dielom;
- potvrdzujú svoj súhlas s uvedením ich pracoviska a kontaktnej e-mailovej adresy v rubrike „Kontakty na autorov“.

Článok III. Recenzné konanie

Posudzovanie zaradenia príspevkov na publikáciu v časopise sa uskutočňuje nezávisle a nestranne na základe obojstranne anonymného recenzného konania zaist'ovaného členmi redakčnej rady časopisu a v odôvodnených prípadoch tiež uznávanými odborníkmi pôsobiacimi v zodpovedajúcich oblastiach.

Zápis o výsledkoch recenzného konania sa vykonáva a archivuje na štandardizovaných formulároch.

Súhrnnú informáciu o výsledku recenzného konania, spolu s usmernením ohľadom ďalšieho postupu, obdržia predkladatelia príspevkov prostredníctvom e-mailovej odpovede bezodkladne po doručení vyhotovených recenzných posudkov redakcii časopisu a záverečnom posúdení výsledkov recenzného konania redakčnou radou.

Príspevky sa so zodpovedajúcim písomným odôvodnením automaticky zamietajú v prípadoch, pokiaľ:

- ✚ autor príspevku preukázateľne nemá ukončené úplné vysokoškolské vzdelanie, t.j. vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa;
- ✚ príspevok preukázateľne nezodpovedá minimálnym štandardom a štandardným kritériám vedeckej etiky, ktoré sa kladú a sú všeobecne vedeckou verejnosťou a vedeckou obcou uznávané vo vzťahu k príspevkom danej kategórie (štúdie, eseje, recenzie publikácií, informácie alebo správy), či už z hľadiska rozsahu, náplne, metodologických východísk, použitej metodológie, a podobne, ako aj z hľadiska správneho, úplného a vedecky korektného uvádzania všetkých použitých bibliografických odkazov.

Článok IV. Vyhlásenie o prístupí ku kódexom a zásadám publikačnej etiky Komisie pre publikačnú etiku

Časopis v plnej miere uplatňuje a dodržiava kódexy a zásady publikačnej etiky Komisie pre publikačnú etiku (Committee on Publication Ethics COPE) zverejnené na webovej stránke Komisie pre publikačnú etiku <http://publicationethics.org/>. Uvedené zásady a pravidlá publikačnej etiky sú záväzné pre autorov príspevkov, redakčnú radu časopisu, redaktorov a redakciu časopisu, recenzentov príspevkov, ako aj vydavateľa časopisu.

Článok V. Nezávislosť a nestrannosť

Časopis je nezávislým a nestranným medzinárodným vedeckým internetovým periodikom.

Článok VI. Rozhodný právny poriadok

Časopis a všetky s ním súvisiace právne skutočnosti a právne úkony sa riadia právnym poriadkom Slovenskej republiky.

Trnava 31. december 2013

Code of Ethics

Article I. General Provisions

International scientific online journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** (hereinafter only “journal”) is published by the Faculty of Law at Trnava University in Trnava, and it thematically focuses on social relevant interdisciplinary relations on the issues of public law and private law at the national, transnational and international levels connected to the key areas of social science disciplines. The journal’s editorial office resides in premises of the Faculty of Law in Kollárova Street No. 10 in Trnava, Slovakia.

The journal has the nature of a scientific peer-reviewed journal, which is issued in an electronic on-line version regularly four times a year on the official website of the journal <http://sei.iuridica.truni.sk/international-scientific-journal/>. Publication of the contribution texts will be provided exclusively in the bilingual Slovak-English standardized letterhead template of the journal, synchronously in the form of complete versions of individual journal numbers as well as in the form of single authors’ contributions. Publication process follows in corresponding sections on the journal’s official website.

The journal provides a stimulating and inspirational platform for communication both on the professional level and the level of the civic society, as well as for scientific and society-wide beneficial solutions to current legal issues in questions of legal history, theory of law, roman law, canon law, constitutional law, human rights & fundamental freedoms, international law, European law, civil law, economic law & trade law, labour law, social security law, administrative law, environmental law, financial law, intellectual property law, criminal law and criminology, in context of their broadest interdisciplinary interference with areas of social science disciplines, those represent above all international relations, public policy, public administration, psychology, sociology, demography, management and marketing, international economic relations as well as world economy, transnational economies and national economies.

The website of the journal offers the reading public contributions in the common graphical user interface as well as in the blind-friendly interface, both parallel in the Slovak, English as well as German languages. In all those languages the journal’s editorial office provides also feedback communication.

Article II. Responsibility and Publication of Contributions

The journal accepts and publishes exclusively only original, hitherto unpublished contributions written as the own work by authors those are submitting the contributions for publication in the journal. Contributors are scientifically or pedagogically engaged in areas corresponding with the main orientation of the journal and they have completed adequate academic qualification, at least the second degree of academic education.

In accordance with the foregoing provision shall be automatically with the adequate justification rejected contributions those have been provably already published as well as contributions those constitute the merits of plagiarism or of unauthorized, respectively illegal interference with the copyright under the protection of the Copyright Act in force.

Information for authors published on the journal's website is binding. Favouring the foreign languages in contributions is welcome.

Responsibility for compliance with all prerequisites and requirements laid on contributions published in the journal have special supervisors within the journal's editorial board responsible for specific interdisciplinary sections in relation to the scientific aspects of contributions, editor in chief in relation to the formal aspects of contributions, executive editor in relation to the application of methodological, analytical and statistical questions in contributions, language supervisors within the journal's editorial board and in well-founded cases also recognized language experts in relation to the grammar and stylistic requirements and linguistic purity of contributions.

Publication of contributions in the journal is realized exclusively without any contributor's claim for author's fee (royalty). Submission of contributions for publication understands the editorial office of the journal as a manifestation of the will of the authors, through which the authors all at once knowingly and voluntarily:

- express their own agreement with publication of submitted contribution in the journal;
- declare that the contribution presents their original, hitherto unpublished work;
- declare their own agreement with specifying their workplace and contact e-mail address in the section "Authors' Contact List".

Article III. Review Procedure

Reviewing the contributions for publication in the journal follows with a mutually anonymous (double-blind) review procedure realized independently and impartially by members of journal's editorial board and in well-founded cases also by recognized experts working in corresponding areas.

Report on results of the review procedure is made and archived on standardized forms.

Comprehensive information on results of the review procedure, together with guidance on how to proceed with submitted contributions, will contribution's submitters receive through an e-mail answer immediately after receiving the reviewers' written opinions by the journal's editorial office and final judging the results of the review procedure by the editorial board.

Contributions will be with adequate written justification automatically rejected in cases, if:

- ✚ the contributor hasn't provably completed the entire university education, i.e. the academic qualification of the second degree;
- ✚ contribution provably doesn't comply with the minimum standards and standard criteria of scientific ethics, which are imposed and generally respected by the scientific public and scientific community in relation to contributions of the given category (studies, essays, reviews on publications, information or reports), whether in terms of extent, content, methodological assumptions, applied methodology and similarly, or in terms of a proper, complete and scientifically correct indicating all the bibliographic references.

Article IV. Declaration of Accession to Codes and Principles of Publication Ethics of the Committee on Publication Ethics

The journal fully exercises and observes codes and principles of publication ethics of the Committee on Publication Ethics COPE published on the website of the Committee on Publication Ethics <http://publicationethics.org/>. Listed principles and guidelines of publication ethics are binding for contributors, journal's editorial board, journal's editors and editorial office, contribution reviewers as well as journal's publisher.

Article V. Independence and Impartiality

The journal is an independent and impartial international scientific online journal.

Article VI. Determining Law

The journal and all the related legal facts and legal actions are governed by the law of the Slovak Republic.

Trnava, Slovakia, December 31st, 2013

SOCIETAS ET IVRISPRUDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

Medzinárodný internetový vedecký časopis zameraný na právne otázky v interdisciplinárnych súvislostiach   **International Scientific Online Journal for the Study of Legal Issues in the Interdisciplinary Context**

Vydáva: Právnická fakulta Trnavská univerzita v Trnave Slovenská republika   Issued by: Faculty of Law Trnava University in Trnava Slovak Republic

Vychádza štvrťročne 2014, ročník II.   Issued Quarterly 2014, Volume II.

URL časopisu: <http://sei.iuridica.truni.sk>   Journal's URL: <http://sei.iuridica.truni.sk>

Poštová adresa redakcie: Kollárova 10 917 01 Trnava Slovenská republika   Editorial Office Postal Address: Kollárova 10 917 01 Trnava Slovak Republic

E-mailová adresa redakcie: sei.journal@gmail.com   Editorial Office E-mail Address: sei.journal@gmail.com

Hlavný redaktor: Ing. Jana Koprlová, PhD.   Editor in Chief: Ing. Jana Koprlová, PhD.

Výkonný redaktor: Ing. Jana Koprlová, PhD.   Executive Editor: Ing. Jana Koprlová, PhD.

© Právnická fakulta Trnavská univerzita v Trnave Slovenská republika   © Faculty of Law Trnava University in Trnava Slovak Republic

ISSN 1339-5467